

FEDERAL ALMANYA: 2,5 DM
FRANSA: 7.-FF
BELÇİKA: 60.-BF
HOLLANDA: 3.-G
İNGİLTERE: 70 Pence
DANİMARKA: 10.-KRn
İSVEÇ: 8.-KRn
AVUSTURYA: 20 S
İSVİÇRE: 2,5 Sfr

Türkiye Postası

SAYI: 6
3 Haziran 1983
15 GÜNLÜK GAZETE
Adres: Donau Str.1
1000 Berlin 44
Tel.: 030/624 60 92

Büyük Türkiye Partisi kapatıldı, AP ve CHP liderlerinden 16'sı tutuklandı

“Demokrasiye geçiyoruz” oyunu bitti!

● BTP kurucularına, siyasi partilerin eski il ve ilçe başkanlarına yönetim kurulu üyelerine ve belediye başkanlarına siyasi faaliyet yasağı getirildi.

Beş generalden oluşan Milli Güvenlik Konseyi, 30 Mayıs günü “Genişletilmiş Komuta Konseyi”ne danıştıktan sonra yayınladığı 79 numaralı karar başlatmış olduğu “demokrasiye geçiyoruz” oyununa son verdi. Bu kararla Büyük Türkiye Partisi kapatılırken Demirel ile birlikte 8 AP lideri tutuk-

landı. Aynı kararla Calp'ın izazetli “solpar-ıtı” oyununu bozan Erdal İnönü'nün Sosyal Demokrat Partisi de kapatılmakla tehdit edildi ve CHP eski liderlerinden 7'si de aynı şekilde tutuklandı.

BTP'nin kapatma kararı, cuntanın kendi kontrolü dışındaki gerici partilere bile ta-

hammülü olmadığının, Türkiye'nin ne kadar derin bir siyasi istikrarsızlık içine yuvarlandığının resmi ilan edilmesi oldu.

Bu karar, “demokrasiye geçiyoruz” oyununa bugüne kadar inanmış halk kesimlerinin gözlerindeki perdeyi kaldırarak ve cunta bugüne kadar AP yöneticilerinden

gördüğü şarlı desteği de tümüyle yitirebilecektir. Dayandığı taban hızla daralan cunta, diktatörlüğünü sürdürebilmek için şimdi baskıların daha artıracak ve Anayasa oylama sırasında başvurulandan daha da sert baskılara başvurarak MDP'ni zorla iktidara getirmeye çalışacaktır.

**Ölümünün
20. yılında
Nazım Hikmet'i
saygıyla
anıyoruz**

3 Haziran 1963. Tüm halkların en acılı günlerinden biridir o gün. Yeryüzünün en büyük bir kaç şairinden biri olan Nazım Hikmet'in ölüm yıldönümüdür 3 Haziran 1983. Türkiye Postası yolumuzun akları, halkımızın övüncü olan bu koca şairin ve barış savaşçısının ölüm yıldönümünde bir poster sunarak anısına saygı görevini yerine getirmeye çalışıyor.

**Denktas
Kıbrıs'ı bölme
girişimlerini
sürdürüyor**

Yabancı düşmanlığına karşı daha yaratıcı etkinliklere gereksinim var

Bu sayımızda özellikle Federal Almanya'da sürekli duran yabancı düşmanlığı konusuna özel bir ağırlık tanındı. Örneğin orta sayılarımızda Frankfurt'un bir semtinde yabancı düşmanlığına karşı örgütlenen bir komşuluk girişimi oldukça ayrıntılı olarak tanıtıyoruz. Ayrıca bu konuda konusunun en seçkin uzmanlarından biri olan Profesör Castels ve Türk kulübine girecek yapıtı raporında mükemmel bir yetenekle örneği veren Stern muhabiri Gerhard Kromschroder ile yapılmış iki söyleşi de sunuyoruz. Buna ek olarak Fransa muhabirimiz de İrçaklı Karşı Halklar Arasında Dostluk Hareketi (MRAP) Sekreteri Mozenad ile bir söyleşi yaptı.

■ Yazılan 6,7,12 ve 13. Sayılarda

Dönüş Yapan İşçileri
Ne Bekliyor?

5. Sayfada

Yabancı Düşmanlığı
Yılmaz Karahasan

7. Sayfada

Geleceğe Umutla
Bakmalıyız
Hanefi Yeter'le Söyleşi

8. Sayfada

Oturma Hakkını Almak İçin
Ne Yapmalıyız?

14. Sayfada

ONBEŞ GÜNDE TÜRKİYE / 15-31 MAYIS '83

Türkiye'de son 15 güne damgasını vuran, partilerin kuruluşu oldu

● 15 Mayıs

15 Mayıs: Cunta başkanı Evren Tekirdağ'da yaptığı konuşmada, "Ne derlerse desinler, bizde komünist parti, faşist parti kurulamaz" dedi. Evren "Türkiye Avrupa Topluluğu olsa da olmasa da var olmaya devam edecektir" diyerek Avrupa Topluluğu'nun Türkiye'de insan haklarının çiğnenmesi ve demokrasiye ilişkin kuşakların cunta için caydırıcı olamayacağını bir kez daha yineledi.

SUNALP'IN MDP'Sİ RESMEN KURULURKEN Saatler avarlanıyor, kâfalar zaten avarlanmış

● 16 Mayıs

Milîyetçi Demokrasi Partisi (MDP) ilk kuruluş başvurusunu yapan parti oldu. Emekli Orgeneral Turgut Sunalp'ın Genel Başkanlığı getirildiği partide Doğan Kasaroğlu Genel Sekreter seçildi.

Milîyetçi Gazetesi'nde, Cüneyt Arca'yı, MDP'nin cunta desteğine değinerek şöyle yazdı: "Vatandaşın oylarını bu denli, hele işin başında yüzde 80 oranında cepte sayıldığı bir yeni parti kurulmuşunda hesvencane değil, daha bugünden kendini bir iktidar partisi sayan davranışlarla deyişlere başladım. Tabii 'sağımızdan... MDP merkezinde, dün sabahın heri... bir eğer, diğer eğer, başka eğer..."

● 16 Mayıs

Büyük Türkiye Partisi'nin (BTP) kuruluş bildirisi açıklandı. Emekli Orgeneral Ali Fethi Esener, Hüsamettin Cindoruk ve Mehmet Gölhan grubunun oluşturduğu BTP'nin kuruluş bildirisinde, "12 Eylül'ün başarılı için Türk ordusuna minnet borcu" diye getirildikten sonra "Millî bin-yemize uymayan ekonomik sınıf ayrıcalığı'nı kabul etmeyiz" deniyor.

● 17 Mayıs

Büyük Türkiye Partisi kurucularından Cindoruk ile sağda aynı bir partinin kuruluş çalışmalarını sürdüren Turgut Özal görüştü. Arka görüşmeden birleşme yönünde bir sonuç alınmadı.

● 18 Mayıs

Erdal İnönü, bir süre önce siyasete atılmayacağını kesinlikle açıklamasına rağmen, "sosyal demokrat partiyi katkısında bulunmak" görevinden kaçınamayacağını söylediği için bu yönde bir parti kuruluşuna katılacağını bildirdi. Haber büyük etki yarattı ve "sol'un birleştiği" yolundaki yorumları arttı.

● 19 Mayıs

Evren, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı nedeniyle yaptığı konuşmada, "Türkiye'de Atatürk ideolojisi dışında hiç bir ideolojiye yer yoktur" dedi.

● 20 Mayıs

Üç parti daha kuruldu. Esener-Cindoruk-Gölhan ekiplerinin, AP mirasına talip Büyük Türkiye Partisi, Turgut Özal idarliğinde Ana Vatan Partisi ve cuntanın "sol'da parti oluşturup CHP tabanını çekmekle görevlendirdiği Necdet Calp'ın idarliğinde Halkçı Parti, kuruluş bildirilerini ve evraklarını İçişleri Bakanı'na verdiler.

Tercüman yazarı Rauf Tamer, 21 Mayıs tarihli yazısında, tüm sağ güçlerin tunc desteğine sahip tek partinin kurulmasını olumsun, bölünmelerin ve çökmesinlerin verdiği hayal kırıklığına "Gerek üniversite... gerek basın, gerek esnaf, illece, sanatçı kesimi... Gerekse sendikalar, odalar, barolar ve benzeri kuruluşlar... Acaba neredeler? Anayasa hakkında her bir görüş bildirir bunların... İçlerinde ahlak kesime yok. Fakat siyaset başıyınca tunc Susmayın... Bollü için renginizi!" diyerek sağ güçleri desteğe ve birliğe çağırıyordu.

Romanya Partisi ve Devlet Başkanı Çavuşescu. Kenan Evren'in resmi konugu olarak Türkiye'ye geldi.

Yunanistan Başbakanı Papandreu, Amerikan ve Türk uçaklarının NATO tabakası sırasında Yunanistan'ın bilgi vermeden PIR hattını aşarak ilerlediği ileri sürdü.

Kısa süre ICTU olan Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu'nun Brüksel'de yapılan Yürütme Kurulu toplantısında, 12 Eylül'den sonra üyelikten çıkartılması bulunan Türkiye'nin yeniden üyelğe alınması kabul edildi.

● 21 Mayıs

● 22 Mayıs

Denktas bağımsız Kıbrıs devleti için temaslara başladı. Kıbrıs'da ruhalet partileri ve sendikalar bağımsızlık ilanıma karşı çıkarken sağ partiler Denktas'ı destekliyor.

● 24 Mayıs

Hükümetin davetlisi olarak Türkiye'de bulunan Federal Almanya Ekonomi Bakanı Lamsdorff, "Ortak Pazar" ile ilişkileriniz demokrasiye geçişten sonra düzenlecektir. Ortak Pazar'ın bugün kendi içinde ağır meseleleri vardır, İspanya ve Portekiz'in yeni üye olarak kabulleri büyük problemler getirecektir. İlişkiler konusunda Türkiye'nin alingan davranmasını tavsiye ederim" dedi.

BTB Genel Başkanı Esener, milletin iki emekli orgeneral başkanlıklarındaki partilerin birleşmesini istediğini bildirerek "şimdiki böyle bir şey yok ama ileride olabilir" dedi.

● 25 Mayıs

Tercüman'da Nazlı Ilıcak, "Güçlü bir Kadro" başlıklı yazısında, "Bir yandan henüz politika aıtılmamış, fakat mevduyetleriyle partiye güç katacak isimleri, bir yandan da Turgut Özal gibi başka partilerde kalan kıymetli şahısları bünye içine almak vazifesi Esener'in omuzlarına yüklenmiştir" diye yazdı.

● 26 Mayıs

Evren, Erdal İnönü'yü kabul etti. Görüşme sadece 16 dakika sürdü.

Metin Toker'in derdi ise her zaman ki gibi "komünizmi engellemek". 27 Mayıs tarihli Milliyet Gazetesi'ndeki yazısında Toker faşist partinin hiç sözünü etmedi. Türkiye'de "sağ kanat ortadan teokrasiye, sol kanat ortadan komünizme kadar uzayan bir yelpaze halinde" dedikten sonra şimdi en önemli sorun olarak kurulacak partilerin kenderlerini "uç eğilimler"den kormalarını ortaya atıyor. Özellikle "sol" un içine sızcak komünistlerden korunmasını istiyor. Özellikle Esener'lerin, Özal'ların, Calp'ların, İnönü'lerin en fazla dikkat edecekleri, iki kurda partilerini kapırmamaktır diyor. Toker için "faşist" uç tehlike değil.

● 27 Mayıs

Beş eski parlamenterin de katılmasıyla BTP'ye giren eski parlamenterlerin sayısı 179'a yükseldi.

Aydın Yalçın parti kurma kararından vazgeçerken yaptığı açıklamada "Türkiye'nin bugünkü manzarasını karanlı görürüm. Karanlık dağılıncaya kadar kendi ortamında mesleki çalışmalarına devam etmeyi tercih ettim" dedi. Yalçın bu arada bir süre önce de Genel Kurmay İkinci Başkanı Orgeneral Necdet Özörun'a bir mektup göndererek, "Türkiye'nin 12 Eylül'ünden sonra daha kötü ve tehlikeli duruma geldiği"ni bildirmişti.

MDP merkezinde, dün sabahtan beri yapıp giden sözleri kulak vererek, bu partinin daha ilk adımını attığı andan itibaren geleceğin, önümüzdeki beş yılın iktidar partisi olmasında kimi inançların ve arzuların birleştiğini duyuyoruz...İçişleri Bakanı Sayın Çetiner, Sunalp paşa ile arkadaşlarını kabul ederken 'partimiz' diye söze başladı..."

NATO'nun "macera 83" tatbikatı başladı

Cunta Irak toprakları üstünde Kürt halkına karşı orduyu sevkedit çok tehlikeli bir "macera"ya ilk adımlarını atarken, aynı günlerde Doğu Anadolu'da NATO'nun "Hızlı Macera 83" tatbikatı başladı. "Adventure Express-83" adı verilen (Adventure, macera demektir) NATO tatbikatı 26 Haziran gününe kadar sürecek. Tatbikatla Türkiye, Belçika, Federal Almanya, İtalya, İngiltere ve ABD'nin kara ve hava birlikleri katılıyor. Tatbikatı, Kenan Evren'in davetisiyle oluşan Türkiye'de bulunan ABD Genel Kurmay Başkanı John Vasssey de izliyor.

Tatbikatla gerekçe olarak Sovyetler Birliği'nin Türkiye'ye yapacağı sözüme bari saldırısı karşı NATO kuvvetlerinin işbirliği provası gösteriliyor. Hem bu manevranın, hem de Doğu Anadolu'da ABD'nin istediği doğrultusunda kurulmakta olan yeni üsleri ve havaalanlarını hakkı göstermek için ABD yönetimi tarafından ileri sürülen ve cuntanın da desteklediği görüş şöyle formüle ediliyor: Sovyetler Birliği'nin Basra Körfezi'ne karşı saldırısı çökmekten caydırılmak için bölgeye yakınlığı dolayısıyla çok stratejik olan Türkiye'nin doğusunun da güçlü üsler kurulursa, Sovyetler Basra Körfezi'ne "saldırmadan" önce Türkiye'ye "saldırma" zorunda kalacaktır. Ama Türkiye'ye "saldırma" NATO'ya saldırı demek olacağından bunu göze alamayacak ve dolayısıyla Basra Körfezi'ne saldırımdan da caydırılmış olacaktır.

ABD yönetiminin Ortadoğu'daki anti-empyalist, ileri rejim değişikliklerine karşı bölgeye müdahale etme hazırlıklarını arkasına gizleyebildiği bu görüş ve bu görüşe dayandırılarak Çevik Güçler'i Türkiye'ye yerleştirme girişimleri ve hazırlıkları tüm başarısızlıklar tarafından bölge başını, hatta dünya başını tehdit eden bir girişim olarak nitelendiriliyor. Sovyetler Birliği Komünist

Harekat bir yıl önce ABD'li generallerle birlikte planlandı

Irak Kürdistanı'na saldırı

● Kürt ulusal hareketini ezmek için başlatılan saldırıda kaç kişinin öldüğü ve yaralandığı bilinmiyor. Bazı kaynaklar bölgedeki hastahanelere 200 kadar yaralı getirildiğini bildiriyor.

"Türk Silahlı Kuvvetleri'nin 25 Mayıs günü Irak sınırı geçerek Kürt ulusal kuruluş hareketine karşı giriştiği saldırı dünya kamuoyuna 27 Mayıs günü duyuruldu. Türkiye Dışişleri Bakanlığı, 27 Mayıs günü yaptığı resmi açıklamada, "Türkiye hududuna geçerek kendilerine barınak bulmaya çalışan silahlı gruplara karşı Irak hükümetinin bilgilisi altında ve onayıyla sınırta amaçlı bir harekat yapıldı" dendi ve bu "yıldırım operasyonunun" başarıya sonuçlandığını bildirdi. Buna karşılık Batı Avrupa'da yaşayan ıleri Kürt partilerinin ve örgütlerinin sözcükleri olayın gerçek yüzünü dünya kamuoyuna açıkladılar.

Irak Demokratik Gençlik Federasyonu Paris'te yaptığı açıklamada saldırının "ulusal cephe savaşçılarına" karşı girişilmiş bir operasyon olduğunu bildirirken, Belçika'da yayınlanan Le Soir Gazetesi de, operasyonun "Kürt halkına ait ovrom bir bölge kurtuluş için Kürt ulusal hareketine karşı" olduğunu yazdı. Türk ordusunun saldırıldığı bölgede üssü olan Kürdistan Halk Demokrat Partisi'nin bir sözcüsü ise, Batı Berlin'de yayınlanan Tageszeitung'a yaptığı açıklamada, bu saldırıya Kürdistan Sosyalist Partisi'nin kampının hedef olduğunu bildirdi.

Operasyon 25 Mayıs günü, gerilla savaşçı için özel olarak eğitilmiş Türk ordusunun bağlı komando birliklerinin Irak topraklarına girerek 80 kilometre ilerlemesiyle başladı. Bu özel birlikler bundan bir süre önce Batı Anadolu'dan Hakkari'nin gü-

neydoğu ve güneybatısına kalmıştı. Türkiye Kürdistanı'ndaki bu bölgede operasyondan daha önce Kürt köylerine yönelik baskılar artırılmış ve bir kaç gün önceden bu bölgedeki yollar trafiğe kapatılmış. Irak topraklarında 200 kilometreye kadar ilerleme emri aldığı bildirilen Türk askeri birliklerinin giriştiği operasyon gazetemiz baskıya girdiği sırada hala sürmekteydi.

Türkiye resmi makamlarının operasyona katılan asker sayısı konusunda bir açıklama yapmamasına karşılık, dünya basını saldırıya hafif tunklar ve hava indirme birlikleri tarafından desteklenen en az 4 bin (bazı kaynaklara göre 7 bin) askerin katıldığını yazıyor.

Türk resmi makamlarınca operasyonun "kimse'nin burnu kumamadan başarıyla tamamladığını" açıklamasına rağmen, çeşitli kaynaklar çok sayıda ölü ve yaralı olduğunu bildiriyorlar. Diyarbakır'dan alınan ve henüz kesinlik kazanmayan haberlere göre bölgedeki çeşitli hastahanelere 200'e yakın yaralı getirildi ve kan bağışi için çağrı yapıldı.

Kürdistan Demokratik Partisi ise yayınladığı bir açıklamada operasyonun hala sürmekte olduğunu, Türk ordusunun bağlı birliklerin KDP'nin İran sınırını yakmalarında da merkez binasına doğru ilerlemekte olduğunu açıklıyorlar. "Türk birliklerinin, KDP'nin kontrol altındaki bölgeye girmelerinde KDP'perilerinin de karşı saldırıya geçeceklerini" bildirir.

● Irak hükümetinin onayıyla sınırı geçerek 80 kilometre Irak topraklarına giren askeri birlikler iki bin kişiyi esir alarak Türkiye'ye getirdi. Resmi kaynaklar bunların Türkiye mahkemelerinde yargılanacaklarını bildirdiler.

Bu arada, Milli Savunma Bakanlığı kaynaklarına atfen Türk basınında çıkan haberlerde, "operasyon sonucunda yakalanan 2 bin kişi Türkiye'ye getirilmiştir" dendi.

Türk ve Irak hükümetleri, bölgedeki Kürt direniş hareketlerine karşı girişilen bu saldırının birlikte planlandığını açıkladılar. Dünya basınında çıkan haberlere göre, bu saldırının Irak hükümetinin 1978 Mayıs ayında imzaladıkları bir anlaşmaya dayandığını bildiriyor. Fransız Haber Ajansı ise, ABD kaynaklı haberlere dayanarak, Irak ve Türkiye'nin kısa bir süre önce "iki ülkenin sınırındaki Kürt azınlıkların kontrolü amacıyla bir koordinasyon planı" hazırladıklarını bildirdi. Londra'da yayınlanan "New Statesman" Gazetesi de, bu operasyonun

bundan bir yıl önce Türk ve ABD'li generaller arasında yapılan ortak bir toplantıda ele alınıp görüşüldüğünü bildirir.

Belçika'da yayınlanan "Le Soir" Gazetesi, Irak'la Türkiye arasında yapılan bu anlaşmaya İran'ın da dahil olduğunu ileri sürdü. Gazeteye göre Kürt ulusal hareketine karşı Türkiye-Irak-Iran arasında üçlü bir ittifak bulunmaktadır ve her üç ülkenin hükümetleri Kürt ulusal hareketine karşı mücadelede "çünkü daha fazla birbirlerine bağlanmaktadır".

Türkiye Postası baskıya girdiği ana kadar ulaşan haberlerden, Türk ordusunun Kürt bölgelerindeki saldırısının yıl açtı ve kan kırmı üstüne sağlık bir bilgi elde edilemedi.

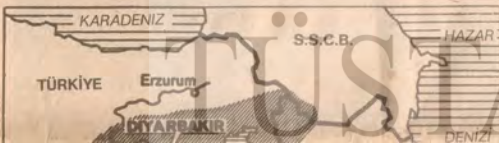
OYA BAYDAR Yorum

Yabancı düşmanlığı

İNSAN bir sorunu tüm boyutlarıyla, ancak yaşayarak kavıyor. Yabancı ülkelerde, gurbette yaşayan Türkiyelilerin sorunları-kendimiz gurbetli, sürgün olmazdan önce- gazete ve kılaf yayınlarındaki donuk satırar veya Avrupa'ya gidip gelenlerin anlatığı tati-ae ni-kayelerdir. Simdi, Avrupa'nın göbeğinde, yabancı düşmanlığının "bir azınlık akımı olmaktan çıkıp bir devlet politikasına dönüşme" eğilimi gösterdiği ve gerçekten tehlikeli boyutlara kazandığı Federal Almanya'da, bu sorunlar bütün önemi ile gözlerimizin önünde.

YABANCI düşmanlığı, kuskuşuz, Avrupa'da, özellikle de Federal Almanya'da yaşayan Türkiyelilerin en önemli sorunu. Gazetemizin bu sayısında sorunu gündeme getirirken gözönünde bulundurmamız gereken kinf temel noktalar var.

HER sorun gibi bu sorunu ele alırken de kalıplaşmış fikirlerden, ölü sloganlardan, yüzeysel yaklaşımlardan titizlikle kaçınıp, yararı cezarı deşmeye, konunun temellerine inmeye ve tüm etkenlerle birlikte kavramaya çalışmalıyız. Ve yabancı düşmanlığıyla savaşımı da postermelikle etkinlikli; geniş toplum kesimlerinin ilgisini çek-

...diliyor. Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi gazetesi Pravda da, aynı gerekçeye dayandırılan "Adventure Express-83" tatbikatını "kışkırtıcı bir girişim" olarak nitelendirir.

Öte yandan Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grup başkanı Glinne, 25 Mayıs günü bir önevere vererek, Türkiye'nin doğusunda yapılan bu manevraya Ortak Pazar ülkelerinin ordularının katılması eleştirmiş ve bunun Ortak Pazar'ın cunyata desteklemesi biçiminde yorumlanmasından duyduğu endişeyi dile getirmiştir.

Kürtlerin yerleşim bölgesi

Ordunun sınırı geçtiği yer

Denktaş Kıbrıs'ı bölme girişimlerini sürdürüyor

● "Bağımsız devlet" fikrine karşı çıkan CTP ve diğer demokratik kuruluşlar üzerine baskılar yoğunlaştı

Mayıs ayı ortasında Birleşmiş Milletler'de, Kıbrıs'tan yabancı askerlerin çekilmesi yönünde bir karar alınmasından sonra bu kararın protesto eden KTFD başkanı R.Denktaş, Türk kesiminde "bağımsızlık ilanı" hazırlıklarına girişti. Bağımsızlık ilanı için referandumla gidileceğini söyleyen Denktaş, 31 Mayıs'ta Kıbrıs'daki iki toplum arasında başlasıma söz konusu olan görüşmelere katılmayacağını, B.M. Genel Sekreteri Perez de Cuellar'a resmen bildirdi.

Denktaş'ın "bağımsızlık ilanı" girişimlerini Rum kesimi ve B.M. nezdinde şantaj olarak kullanmak istediği, tehdit yöneltmek görüşmelerde daha güçlü oturmayı hesapladığı yorumları yapıyor. Bu arada Denktaş'ın medistren "ulusların kaderini tayin hakkı" yönünde bir karar geçirme amacıyla çalışmalar yaptığı da belirtiliyor. Bu girişimler, adanın fiilen bölünmesine ve daha sonra Türk kesiminin Türkiye'ye ilihamı yol açabilecek bir gelişmenin başlangıcı olarak değerlendiriliyor.

Bu arada Denktaş bağımsız devlet ilanı girişimlerine karşı çıkan örgütler üzerindeki baskıları da artırdı.

KTFD'de aynı bir Türk devletinin kurulmasını karşı çıkan Cumhuriyetçi Türk Partisi (CTP), Devrimci İşçi Sendikaları Federasyonu, Hukukçular Birliği, Mimar-Mühendisler Odaları Birliği ve daha pek çok demokratik örgüt, Toplumcu Kurtuluş Partisi (TKP) de eklendi. Toplumcu Kurtuluş Partisi de Birleşmiş Milletler kararına karşı tepkinin sürdürülmesini istiyor. Simdi Denktaş, sözün duyulan köriklerce bu örgütleri halktan yalıtılmaya çalışıyor; özellikle Cumhuriyetçi Türk Partisi'ne karşı "CTP Türk askerini istemiyor" diyerek halkı kışkırttığı bildiriliyor.

Gerginliği arttıracak

Kıbrıs'ta aynı bir Türk devleti kurulması ne KTFD'ne, ne de Türkiye'ye hiç bir yarar getiremeyeceği gibi, Türkiye ve Yunanistan arasındaki ilişkileri olumsuz yönde etkileyecek ve bölgede yeni gerginlik odakları yaratacak. Bölütüklükten ve bağımsızlıktan yoksun Kıbrıs'ın emperyalizminin stratejik bir üssü haline gelmesi

kolaylaşacak. Doğu Akdeniz'de NATO'nun batmayan bir askerleşti olması sağlanacak. Ayrıca adanın bölünmesi, iki toplum arasında gerginlik yaratmanın dışında, Kıbrıs'ın ekonomisinde de olumsuz sonuçlara yol açacak. En başından, elektrik ve su enerjisi şu anda Rum kesiminden alan KTFD'de, halkın günlük yaşamını etkileyecek.

Bu nedenlerle, B.M. kararının soğukkanlı değerlendirilmesini öneren CTP, toplumlararası görüşmelerin sürdürülmesini istiyor. CTP Merkez Yürütme Kurulu'nun açıklamasında, aynı bir Türk devleti konusunda "böyle bir adımın, Türk toplumuna ekonomik kalkınma, sosyal adalet, iş, ekme, özgürlük getireceği çok şüphelidir, ama yalnızlık, savaş tehlikesi ve yıkım getireceği kendisi" deniyor. Denktaş'ın kendisinin 1986'da ona erecek devlet başkanlığını kurtarma niyetiyle, bu işe ne palasına olursa olsun giriştiği değerlendirildi de yapıyor.

Kıbrıs ileric, demokratik güçleri, B.M. Genel Sekreteri Perez de Cuellar'ın toplumlararası görüşmelerin yürütülmesi yönündeki girişimlerinin bir fısat olarak değerlendirilmesini, görüşmelerin, "iki toplumca kabul edilebilir çözümlere ulaşmak amacıyla" yürütülmesini istiyorlar. Adadaki tehlikeli girişimlerin engellenmesi yönünde dünya kamuoyundan destek bekliyorlar.

ABD ve Türkiye'nin tavrı

Yunanistan'la, üsler konusundaki görüşmelerini sürdüren ABD'nin, bu sorunları halletmeden, Kıbrıs konusunda aktif bir tavır içine girmekten kaçındığı gözleniyor.

Öte yandan adanın sorunlarının iki toplum arasındaki görüşmelerle çözülebileceğini savunan Türkiye, son B.M. kararından sonra ortaya çıkan koşullarda Denktaş'ın görüşmelerini reddetmesi ve bağımsız devlet ilanı hazırlıklarına girişmesi üzerine bina da gündeme getiremez hale geldi. Dışişleri Bakanı Türker, KTFD'nin tepkisini "halkı karıştırdıklarını ve kimisinin bunu engelleyemeyeceğini" belirterek, Türkiye'nin geleceğe yönelik herhangi bir tavırını belirtmekten de kaçınıyor.

da göstermek etkinkenler; geniş toplum kesimlerin içine çekilemiyor, onları etkilemiyor. Kalıcı, dar eylemlerin; doğru acele içeri doldurulmamış sözlerin bizi bir adım ileri götürmeyeceğini biliyoruz. En önemlisi de, her savaşımı gibi yabancı düşmanlığıyla savaşmada da, temel ilkeyi hiç unutmamalı ve unutturmamalıyız.

Bu temel ilke, yabancı düşmanlığıyla, ırkçılıkla, ayrımcılıkla savaşımın, demokrasi savaşımından ayrılmayacağı, hatta demokrasi savaşımının ta kendisi olduğu ilkesidir. Başka türlü söyleyince, yabancı düşmanlığı sadece yabancıların sorunu değildir. Örneğin Federal Almanya'daki durumu ele alacak olursak, nazi döneminin acılarının ve utancının hala dipdiri yaşadığı ve toplumu olumsuz yönlere etkilemeyi sürdürdüğü bir yapıda, yeni ırkçılığın bir görünümü olan yabancı düşmanlığı- hatta yabancılardan daha önce Alman vatandaşının sorunudur. Çünkü ırkçılık, çünkü ayrımcılık, çünkü yabancı düşmanlığı kendi başına bir toplumsal güç değil, demokrasi düşmanlığının bir ucu faşizme varan- zamanında nazime varmış olan- bir görüntüsüdür.

O pek ünlü ve acı fıkrada olduğu gibi, önce Yahudileri götdürdüler. Yahudi olmayanlar "bize uzanmaz" dediler. Sonra komünistleri götdürdüler. Sosyal demokratlar ve diğerleri "bize gelmez" dediler. Demokratları götdürürken papazlar "bize gelmez" diyorlardı. Sonra papazları götdürmeye başladılar. Ve sıra en son vatandaş geldiğinde "kurtarıcı" diye bağırıyor ama onu kurtaracak kimse kalmamıştı.

EVET, yabancı düşmanlığı, ırkçılık bir göstergedir sadece. Sınıfsal dayanışma demokrasi düşmanlığıyla, zorba diktatörlüklerle, faşizmle aynı olan; bu sınıfsal dayanışma, yani tekeli sermaye düzeni yaşadıkça kökü kurutulmasıyla olacak olan bir toplumsal olgudur. Bu yüzden, yabancı düşmanlığıyla, ırkçılıkla savaşırken, yabancı düşmanlığına karşı çıkarken, aslında demokrasi için savaşıyoruz. En geniş yığınları toplumdaki tüm namuslu insanları kucaklayacak, birleştiğinde hep diri tutan, her cephe savaşımı olmakta birlikte, yabancı düşmanlığına karşı savaşın doğru çizgide sürdürülmesi onun sınıfsal özünü unutmamakla olanaklıdır. Yabancı düşmanlığıyla savaşın burjuva demokrasisini bile oklağanüstü kısıtlamaya çalışan, faşizm tehdidini hep diri tutan tekelciler, tekelcilerin en çölen kesimlerinin temsilcileri olan iktidarlara, neo-faşizmin sokaktaki ve devletteki tüm uzantılarıyla savaşmak olduğunu unutmamakla olanaklıdır.

YABANCI düşmanlığı bu sınıfsal özünü kavranır, demokrasi savaşımının bir parçası olduğu anlaşılır, yabancılarla yerli halkın, örneğin Türkiye'lerle Alman vatandaşlarının "enternasyonal dayanışma" ya hayata geçebilir. Yabancı düşmanlığına sadece kendimize yapılmış düşmanlık olarak görmek onun yerli halkın da can düşmanı olduğunu kavrar ve kavratılabilir ekteli eylemlerin ve gerçek "dayanışma"nın yolu da önümüzde açılır. Yoksa, "dayanışma" ezilen yabancı acımadın, aynı duygusal bir temelden ileri gidemez. Bu duygusal temel ise başlangıçta küçümsenmeyecek bir ortak nokta olsa bile, sonuca varmakta yetersiz kalır.

IRKÇILIK, yabancı düşmanlığı, tümü bir yazıya sığmayacak çok boyutlu bir olgu kuşkusuz. Ama sınıfsal özü, temel, demokrasi savaşımıyla bağlantısı doğru kavranmadıkça, diğer boyutlarını orturtamaz, etkili savaşım ve "dayanışma" yöntemleri bulamayız.

Bir grup yurttaş 3030 imzalı bir dilekçeyle idamların kalkmasını, infazların durmasını istedi

Cunta "demokrasiye geçiyor": PKK davasında 35 idam, işkencede 2 ölüm

● TÖB-DER Genel Saymanı Gölbudak hapisnede faşistler ve gardiyanlar tarafından dövüldü ve öldü. Halkın Devrimci Öncüleri davasında da 9 idam cezası verildi

Cunta zindanlarında işkence sonucu ölüm haberlerinin sonu gelmiyor. Keza, sıkıyönetim yargıçlarının verdiği idam cezalarında büyük bir kabarmaya. Geçtiğimiz günlerde PKK davasında 35, THKP-C Halkın Devrimci Öncüleri davasında 9 ileriye ölüm cezası verildi. Aynı günlerde TÖB-DER Genel Saymanı Abdullah Gölbudak, İGD Mersin örgütü üyesi Muhsin Kaplan askeri cezaevlerinde gördükleri işkence sonucu öldüler. Bu düzeye ağırbaşlı baskı ve ölüm cezası Türkiye'de yurttaşların tepkisini dizginlemeye hale getirdi ve idam cezasının kaldırılması, verilen idam kararlarının infazını durdurulması istemini içeren 3 bin 30 imzalı bir dilekçe Evren'e ve Danışma Meclisi Başkanlığı'na verildi.

PKK ana davası olarak tanımlanan ve Diyarbakır Askeri Mahkemesi tarafından bakan davada geçen hafta karar açıklandı. 35 Kürt yurtsever idama mahkum oldu. Mahkeme 19 sanığı ömür boyu hapse mahkum ederken 340 sanığı da üç yıldan 36 yıla kadar değişen hapis cezalarına mahkum etti. Aralarında Celal Paydas, Ahmet Türk ve Mustafa Kılıç gibi eski parlamenterlerin de yer aldığı 178 sanık işe üç yıl asgırı hapis yattıktan ve ağır işkencelerden geçirildikten sonra beraat ettirildi.

Bilindiği gibi PKK örgütünün lider düzeyindeki sorumlulardan birçoğu da daha duruşmalar sırasında cezaevi idaresince örgütlenen işkencelerle öldürülmüştür.

TÖB-DER Genel Saymanı cezaevinde öldürüldü

Öte yandan tutuklanan ve cezası kesinleşen TÖB-DER davası sanıklarından Genel Sayman Abdullah Gölbudak da cezaeviyeye

Diyarbakır'da cuntanın yargılandığı Kürt ilericilerinden bir grup

ce kardeşide tutuklanmış olan Muhsin Kaplan, Mersin sıkıyönetim görevlilerine üçbuçuk ay süreyle ağır işkencelere tabi tutuldu. Tüm baskılara rağmen Muhsin Kaplan'ın ağızından herhangi bir söz al-

mayan sıkıyönetim görevlileri sonunda ilericileri genel serbest bırakmak zorunda kaldılar. Tahliye edildikten sonra hasta olarak Ankara'ya gelen Muhsin Kaplan, burada geçirildi bir iç kanama sonucu öldü.

Generaller iplerin ellerinden kaçacağı telaşına girdi

Sağ ve soldaki partileşmeler cuntanın hesaplarına uymadı

● Erdal İnönü'nün politikaya girme kararı sosyal demokrat kanattaki bölünmeyi durdurduğu gibi Çalp'ın "muavazaa" partisini de işlevsiz bıraktı

Siyasal partilerin ilk başvuru günü olarak saptanan 16 Mayıs'tan bu yana 4 siyasal parti kuruluş dilekçesini İçişleri Bakanlığı'na verdi. Bu partiler, Emekli Orgeneral Turgut Sunal'ın Milliyetçi Demokrasi Partisi (MDP), Emekli Orgeneral Ali Fethi Esener'in Büyük Türkiye Partisi (BTP), Turgut Özal'ın Ana Vatan Partisi ve Necmettin Erbakan'ın Adalet Partisi (AP) olarak

MDP, cuntanın gönlünde yatan "devlet partisi"nin bir karikatürü olarak ortaya çıktı.

AP'nin devamı: BTP

Sağda ortaya çıkan ikinci büyük oluşum Büyük Türkiye Partisi. Bu parti eski generallerden Ali Fethi Esener, AP eski üyesi

Cunta yargıçlarının idam cezalarındaki ısrarı İstanbul'da 9 ilericisi hakkında verilen ölüm cezası ile sürdü. THKP-C Halkın Devrimci Öncüleri adı örgüte üye olmakla suçlanan 103 sanıktan 9'u hakkında askeri yargıçlar ölüm cezası verdiler. 8 sanık işe ömür boyu hapse mahkum oldu.

3030 yürekli yurttaş

Sıkıyönetim mahkemelerinin üstüste ve "ancak 'yürsinal' sözcüğü ile açıklanabilecek ölüm cezası vermesi, verilen cezanın herhangi bir karar organında takilmaması onaylanması ve infaz edilmesi üzerine bir grup yurttaş 3 bin 30 imzalı bir dilekçe ile Kenan Evren'e ve Danışma Meclisi Başkanlığı'na başvurdu. Dilekçede idam cezasının batılı ülkelerin çoğunda kaldırıldığı ve insanlık dışı bir infaz analizi taşıdığı gerekçesiyle kaldırılması ve hakkında ölüm cezası verilenlerin infazının durdurulması kendilerine "ikinci bir yaşam hakkı" tanınması istendi.

CUNTA MAHKEMELERİNDE

15-31 MAYIS

THKP/C DEVRİMCİ KURTULUŞ ADANA DAVASINDA İKİ İDAM VERİLDİ

6. Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde yargılanan THKP/C Devrimci Kurtuluş Örgütü davasından yargılanmakta olan Mustafa Özdemir ve Kenan Doğan 12 Eylül öncesinde çeşitli eylemler ve 12 Eylül sonrası da cezaevinde kendilerine ihanet eden arkadaşlarını öldürmek suçundan idama mahkum edildi. Aynı davada yargılanmakta olan Süleyman Gökçeoğlu da 10 yıl hapse mahkum oldu.

İKD VE İGD ÜYESİ 22 KİŞİ HAKKINDA DAVA AÇILDI

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi, İKD ve İGD üyesi 22 kişi hakkında, "TKP'nin gösterdiği doğrultuda davranma" gerekçesiyle dava açtı. Sanıklar tutuklu yargılanacak.

MÜJDAT GEZEN VE SAVAŞ DİNCEL GÖZALTINA ALINDI

Tiyatro sanatçısı ve yazar Müjdat Gezen ile tiyatro sanatçısı ve karikatürist Savaş Dinçel, ortaklaşa bızırıldıkları ve 1978 yılında yayınlanan "Çizgiyle Nazım İlmek" adlı kitaplarından dolayı Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından gözaltına alındılar. Daha sonra hakkında verilen görevsizlik kararı uyarınca sanıklar tahliye edildi ve dava İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığına gönderildi.

LAİKLİĞE AYKIRI DAVRANIMLARI GEREKÇESİYLE TUTUKLANDILAR

Ayrıca, 28 Temmuz 1982 tarihli Cumhuriyet Gazetesinin yazdığına göre, 1982 yılının ilk aylık döneminde yalnızca tekstil işkolunda çalışan iş Anadoluya ve Adana yöresinde faaliyet gösteren 26 büyük işletme iflas ederek üretimi durdurdu.

Sendika temsilatısında konuşan Çalışma Bakanı Tuğban Esener, Türkiye'de günün en önemli sorununun işsizlik olduğunu söyledi. "İşsizlik maalesef artırdı" dedi.

Dört kişilik bir ailenin aylık mutfak gideri 28 bin 915 lira

24 Ocak kararları doğrultusunda, cuntanın uyguladığı bunalım yükünü yığınları sırtına yüklemek politikası, milyonlara işçi, köylü, memur, esnaf ve zanaatkar, tüm orta katmanlar, büyük bir güç sınıksızın işine soktu. 29 Nisan 1983 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nin yazdığına göre, İstanbul'da dört kişilik bir ailenin 1 aylık mutfak gideri Nisan ayı sonunda 28 bin 915 liraya yükseldi.

Öte yandan, Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından yayınlanan istatistiklere göre, bugünkü ortalama bir işçinin brüt aylığı 21 bin 600 liradır. Brüt aylıktan yüzde 35 oranında vergi ve öteki kesintiler yapıldıktan sonra, net olarak işçinin eline ayda 14 bin 40 lira geçmektedir.

İş bulmanın asla anı azında olduğu bir ortamda, diyelim ki, iki çocuklu ve dört kişilik bir ailede kan-kocanın her ikisi de iş bulabilmiş ve çalışıyor olsun. Hem de, sigortalı ve ortalama ücret elde edebildikleri birer iş sahip bulunsunlar. Bu durumda da, kan-kocanın eline geçen para ayda 28 bin 80 lira olacak ve bu miktar, 28 bin 915 lira olan dört kişilik bir ailenin mutfak masrafları bile karşılamaya yetmeyecektir.

28 bin 915 lira olan dört kişilik bir ailenin mutfak giderlerinin üstüne kira, ulaşım, giyim, çocukları okul, ısınma ve benzeri harcamaları da eklersen, Türkiye'de milyonlara insanın yan aç yan tok ve yan aptıklı bir durumda bulunduğuna görülmektedir. Kaldı ki, Türkiye'de çalışanların ezici bir çoğunluğu sigortalı değildir ve asgari ücretle çalışmaktadır. Dört kişilik bir ailenin yalnızca aylık mutfak giderinin 28 bin 915 lira olduğu bir durumda, cunta hükümetinin 1983 yılı için saptağı aylık

net asgari ücretin tutarı ise, 10 bin 904 lira gibi komik bir miktardır.

24 Ocak kararlarının doğrultusunda, cuntanın süngü zoruyla milyonlara insanın gerçek gelir düzeyini geriletmesi, son bir kaç yıllık dönemde yaşanan yaşam şartlarının yanı sıra kötüleşmesine neden oldu. Nitekim, 1977 yılında ortalama bir işçinin günlük net ücreti 95 lira iken, 1983 yılında 470 liraya yükseldi. Böylece, işçi ücretleri yüzde 400 oranında arttı. Ancak aynı dönemde, temel gıda maddelerinin fiyatlarında ise yüzde 600 ile yüzde 1000 arasında değişen artışlar oldu ve işçilerin satınalma gücü yan yarıya azaldı.

- Örneğin, 1977 yılında günlük ücretle bir işçi 11 kilo 600 gram şeker alabiliyordu. Bugün ise ancak 4 kilo 500 gram şeker satın alabiliyor.
- 1977'de günlük ücretle 19 kilo patates alınıbiliyordu. Bugün bir işçi günlük ücretiyle ancak 6 kilo 300 gram patates alabiliyor.
- 1977'de günlük ücretle 9 kilo 500 gram makarna alınıbiliyordu. 1983'de ancak 4 kilo 300 gram makarna alınıbiliyor.
- 1977'de bir günlük ücretle 1 kilo 300 gram et alınıbiliyordu. Bugün ise ancak 670 gram et alınıbiliyor.
- 1977'de günlük ücretle 5 kilo 400 gram kuru fasulye satın alınıbiliyordu. Bugün ise ancak 2 kilo 350 gram kuru fasulye satın alınıbiliyor.
- 1977'de günlük ücretle 4 kilo pirinç alınıbiliyordu. Bugün ise ancak 2 kilo 500 gram satın alınılabilmektedir.

yanı sıra, 28 Temmuz 1982 tarihli Cumhuriyet Gazetesinin yazdığına göre, 1982 yılının ilk aylık döneminde yalnızca tekstil işkolunda çalışan iş Anadoluya ve Adana yöresinde faaliyet gösteren 26 büyük işletme iflas ederek üretimi durdurdu.

Haydi alın bakalım baştan: 2000 yılına görecek miyiz? Ben, sen, biz, siz, onlar, 60 yıl, 50 yıl, 40 yıl, 30 yıl, 20 yıl, 10 yıl önce doğanlar. Dün doğanlar. Bugün doğanlar. Şimdi ki anda, tam da siz bu satırları okurken doğanlar. (Yeryüzünde dakikada 63 bebek doğduğunu biliyor muydunuz?) Yanın doğacak olanlar. Bir ay, bir yıl, on yıl, 15 yıl sonra doğacak olanlar. 2000 yılına görecek miyiz? ...

Dört hafta önce Strasbourg'daydık. Gecekim, çok gecikmiş bir saygı ödevini yerine getirmiş. Server Tanilili ağabeyimizi, öğretmenimizi, savaş arkadaşımızı ziyaret etmiş. Sonra onun işklemesinin üstünde savaş ile başbaşa bırakmış. Strasbourg işçi Derneğinin dostlarımızla, ucuz ama temiz bir Alsas lokantasında imanın kıyısında hem söyleşiyor, hem karnımızı doyuruyorduk. İşte Keko minasebini o soruyu tam da o sırada attı masanın üstüne. Yemeğin ne tadı kaldı, ne tuzu.

Keko Diyarbakırlı. Şimdi Fransa'da, Federal Almanya sınırının dibinde, Ren ırmağı kıyısında, Strasbourg'da işçi. Avrupa'ya göçmek zorunda kalmış yüzbinlerce Türkiyeli emekçi. Bir Güllence gözlerinin derinliklerine kadar güllüyor ve arkadaşının elini sağcasına sarar gibi değil, yüreğiyle sıkıyor. Soruyu o da Budapeşte Radyosunun Türkçe yayınında dinlemiş. Gün boyu kafasında dolandırmış soruyu. İkade tutmadı, masanın ortasına bırakıverdi: - Ağabey, 2000 yılına görecek miyiz? ...

Bugün yeryüzünde aklı başında olan 'herkes' bıkıp usanmadan "başın savaşını"ndan söz ediyor. Baktırıncasına, bezdirilmesine, bir başka konu konuşmasına, durup dinlenmeksinan baştan söz ediyor. Brejnev dumani hala tüten

re silahsızlanma görüşlerini, atom başlıklı füzelere azaltmış; nükleer başlık sayısını indirmiş, Çevik güçler, İsa anlaşması, laser işi, roket, füze, misils... gibisinden çoğu "gavurcu" bir dizi terimle sürdürülen barış savunması pek çok yurttaşımız için koluk kavranmayan bir konu. Anzından önemli yeterince kavranamayan bir konu.

Ama Keko'nun sorusuna sözü olan var mı? -2000 yılına görecek miyiz? diyor Keko. Çarpıcı, tokat gibi çarpıcı bir sorudur bu. Barış konusunda gözünü yuman, kulağını tikayan herkesi sarsabilecek bir soru. Eğer bir atom savası başlarsa bunun ne anlama geldiği üstüne çok yazılıp çizildi. Hemen herkes biliyor artık: Eğer bir atom savası başlarsa, çok değil bir kaç dakika içinde yeryüzünün dört bucağında imanı bir işçi çıkacak. Hepsi bu. Göz açıp kapayana kadar bir mavi işçi... Eveet, o işkandan sonra da dünya güneşin çevresinde dönmeye devam edecek ve yeryüzü toprakları yapıp kavrulacak; bir kaç dakika sonra ırk damırları sıcak yağmurlar boşalacak gökyüzünden; kırk sarı bulutlar kaplayacak gökyüzünü.

Ama artık bunları, bu radyoaktif ölümün sürdürdü ocağın olaylarının hiçbirini görmececek insanlık. Ben, sen, o, biz, siz, onlar... Hiçbirimiz görmececeğiz. Gördüğümüz en son şey bir mavi işçi olacak. Sonrası kanayan ve sonsuz... ölüm! ...

İki hafta kadar önce, gene Strasbourg'daydık. Bu kez Strasbourg işçi Derneği'nin 10. Genel Kurulunu konuk olarak izlemek üzere çağın-larak onurlandırmıştık. Kısa bir konuşma da yaptı o genel kurulda. Keko'nun bize verdiği soruyu, genel kurul delegelerinin önünde gene Strasbourg'lulara yöneltti: -2000 yılına görecek miyiz? diye sorduk.

Diyarbakırlı emekçi Kürt delikanlı Keko gözlerini ta derinliklerine kadar yayılan o çocuklu gülüşü hiç sektirmeden yanıtladı: -Bellî değil ağabey dedi, bize bağla...

Federal Almanya'da neo-naziler ve Türk faşistleri faaliyetlerini arttırdılar

Protesto eylemlerinde faşist örgütlerin kapatılması istendi

● Reutlingen, Wattenscheid, Bad Hersfeld ve Münster'de Alman neo-nazilerine, Hannover'de Türk faşistlerine karşı demokratlar protesto eylemleri düzenlediler

Geride bıraktığımız Mayıs ayında, Federal Almanya savaş yanlısı, yabancı düşmanı, Irkçı Neo-Naziler ve Türk faşist örgütlerine karşı yoğun protesto eylemlerine sahne oldu. Kohl hükümetinin işbaşına gelmesinden sonra, Neo-Nazi ve Türk faşist örgütlerinin birlikte ve organik bağ içinde faaliyetlerini ve saldırılarını yoğunlaştırmaları, Federal Almanya'nın birçok yöresinde tepkile karışıldı. Faşistlerin faaliyetlerini yoğunlaştırmaları yabancılar ve özellikle Türkiyeli işçilere karşı saldırılarını artırmaları, Alman, Türkiyeli ve yabancı kişi ve kuruluşlar tarafından çeşitli eylemlere protesto edildi.

Hannover'de

21 Mayıs günü faşist "Türk Federasyonu"nın kültür gecesi bahanesiyle bir toplantı düzenlemek istemesi üzerine, kentteki demokratik örgüt ve kişiler hareketle gerek, Hannover Belediye Başkanı Schmalstieg'e basurarak bu provakatif girişimin durdurulmasını istediler.

Yekillerinin bu isteği reddetmesi üzerine 200'ü aşkın Federal Alman ve Türkiyeli toplantı salonunun önünde protesto gösterisine başladı. Bu arada, çok sayıda polis arkasında kümelenmiş 50 kadar faşistin demokratlara iğrenç tehditler savurduğu ve faşist sloganlar attığı görüldü. Anti-faşistler burada yaptıkları konuşmalarda, Hitler faşizminin iktidara gelişinin 50. yıldönümünde böylesi toplantılara izin verilmesinin, tüm demokratlara karşı girişilen aşırı bir saldırı olduğunu dile getirdiler, şehir yönetiminin tutumunu kınadılar.

Faşistlerin toplantısının başlamasına 10 dakika kala, polis hiçbir uyarıda bulunmaksızın demokratların üzerine coplarla ve kimyasal silahlarla saldırı. Bu arada,

ler toplantıyı Reutlinger Ratskeller'de yapmayı denediler. Ama yerli ve yabancı ilericilerden oluşan kitle yürüyüşe geçerek bulunan bu yeni binanın etrafını çevirdiler. "Auslander bleiben, Nazis raus", "Yaşasın uluslararası dayanışma" beğilerini haykırarak ve Nazilerin üzerine yumurta ve içi su dolu naylon torbalar atarak protestolarını sürdürdüler. Bu kararlı direniş karşısında Neo-Naziler planladıkları toplantıyı yapamadan dağıldılar.

Gene aynı gün, Wattenscheid Stadthalle'de Neo-Nazi NPD'nin parti kongresi geniş protestolara yol açtı. Kongreden bir gün önce, 11 Mayıs günü saat 18'de NPD'nin binasının önünde toplanan 2000 kişilik kalabalık yürüyüşe geçti. Anti-faşistlerin, sendikacı ve işyeri temsilcilerinin ve yabancı işçilerin katıldığı protesto yürüyüşü Saarlandstr.deki mitingle son buldu. Mitingten sonra göstericiler ertesi sabaha kadar binanın çevresinde nöbet tuttular. Bu nöbet turnusu eylemine Devrimci Yol, Halkın Kurtuluşu yandaşları ve FİDEF'liiler katıldı.

Ertesi gün, Neo-Naziler NPD'nin kongresini geniş bir polis koruması altında sürdürürken, dışarıda da 3000 bin kişilik bir yoğun protesto eylemlerini aralıksız sürdürdü. Yağmura, polisin saldırısına ve tutuklamalara karşı kongre binasının çevresinden ayrılmayan ilericiler anti-faşist sloganlar haykırdılar.

Münster'de Neo-Nazilerin son haftalar da eylemlerini yoğunlaştırmaları, yabancılar ve özellikle Türkiyeli işçilere karşı saldırılarını artırmaları üzerine, 17 Mayıs tarihinde 700'ün üstünde insanın katıldığı bir protesto yürüyüşü düzenlendi. Çok sayıda anti-faşist ve demokratik örgütün katıldığı protesto yürüyüşünün sonunda, VVN, DGB, SPD ve Yabancı Düşmanlığa Karşı Girişim örgütlerinin temsilcileri birer konuşma yaparak, bütün Neo-Nazilerin eylemlerinin yasaklanması ve örgütlerinin kapatılmasını istediler.

21 Mayıs günü de, Bad Hersfeld'de Birlik Sendikaları DGB'nin ve 60'dan fazla yerli ve yabancı demokratik örgütün ve partilerin çağrısıyla yapılan anti-faşist gösteriye 8000'i aşkın kişi katıldı. Türkiyelilerin ve öteki yabancı işçilerin ve örgütlerin de yer aldığı gösteri sırasında eski SS'lerin örgütü "Leibstandarte Adolf Hitler" ve "Hitlerjugend" ve bunları destekleyen

ve palazlandırılan Bad Hersfeld kent yönetimi protesto edildi. Yapılan konuşmalarda Federal Almanya'daki Nazi tehlikesinin "bir an için bile gündemden indirmemesi" ve "Bütün Neo-Nazi örgütlerinin kapatılması" istendi.

Türkiye Postası'nın ikinci sayısı ARD ekranında

Alman televizyonu ARD siyasal sığınmacılarla ilgili haberimize yer verdi

Türkiye Postası'nın kamuoyuna açıkladığı MIT ile Alman güvenlik örgütlerinin işbirliği haberi bir kez daha doğrulandı

Türkiye Postası'nın siyasal sığınmacıların dosyalarının, Alman güvenlik örgütleri tarafından Türkiye Milli İstihbarat Teşkilatı'na (MIT) verildiğine ilişkin yayını, Federal Almanya'da geniş yankılar uyandırdı. Nitekim Alman Televizyonu birinci kanalı ARD'de 16 Mayıs günü yayınlanan "Report" programında konuya ekranla getirildi. Report programında Türkiye Postası'nın haberi ayrıntı olarak aktarıldı ve gazetecimiz o sayfa ekrana yansıtıldı.

Programın yapımcıları Türkiye Postası'nın haberini konunun temeli olarak

ve kimyasal silahlarla saldırı. Bu arada, faşistlerin de kaldırım taşıyla saldırı-larını gördü. Olaylar sırasında çok sayı-da demokrat ve iki polis yaralandı. Olay-dan sonra yörede terör estiren ve önüne gelen yabancıyı döven polis 26 kişiyi iki gün süreyle tutukladı. Polisin ve kent yöneticilerinin bu davranışı, demokratik kişi ve kuruluşlar tarafından protesto edil-di.

Hannover'de polis anti-faşistlere saldırıyor, Türk faşistler de polisi alkışlıyor

Stern dergisinin muhabiri Gerhart Kromschöder Türkiye Postası'nın sorularını yanıtladı

Yabancı düşmanlığı artık bir "çoğunluk politikası" haline geldi

Gazeteci Gerhart Kromschöder'in bir süre önce STERN dergisinde yayınlanan bir röportajı olay oldu. Kromschöder, Türkiye'yi kılına girerek Frankfurt'un bazı bölgelerinde dolaştı, özellikle Opern Cafe'de Türkiye'li olduğu için açık yabancı düşmanlığıyla karşılaştı. Başından geçenleri fotoğrafladı, Stern'de yayınladı. Yabancı düşmanlığına karşı etkili bir gazetecilik örneği verdi. **TÜRKİYE POSTASI**, Kromschöder'e yabancı düşmanlığı konusunda sorular yöneltti.

TÜRKİYE POSTASI: Federal Almanya'da Türkiye'li düşmanlığı konusunda büyük ilgi toplayan bir gazetecilik çalışması yaptınız. Daha önce de Neo Nazilerle ilgiliydünüz. Yabancı düşmanlığı konusuna eğilmek de aynı noktadan mı hareket ettiniz? **KROMSCHÖDER:** Neo Nazi'lerle ilgilenmemin nedeni, bunların en geniş toplum kesimleri için tehlike teşkil etmesiydi. Ancak, bugün karşı karşıya bulunduğunuz yabancı düşmanlığı sadece Neo Nazi'lerle açıklanamaz. Neo Nazi'ler artık devlet aygıtı içine girmiş durumdalar. Başka türlü söylersem, yabancı düşmanlığı artık bir azınlık grubunun politikası değil bir "çoğunluk politikası"dır.

Bugüne kadar Federal Almanya'da "Neo Nazi" tehlikesi kümesiyordu, "sol terör" tehlikesi öne çıkarılıyordu. Bugüne kadar yaptığınız çalışmalarda bunun doğru olmadığını göstermeye çalıştım. Ancak, şimdi bir başka tehlike var: Yabancı düşmanlığı sadece Neo-Nazi'lerle açıklamaya çalışmak ve tehlikenin büyüdüğü, yabancı düşmanlığının çok daha geniş katmanlara yaygınlaştırmakta olduğunu görmemek.

TÜRKİYE POSTASI: Peki yaygınlaştıranlar kimler?

KROMSCHÖDER: Irkçılık konusunu enine boyuna incelemek gerek. Irkçılık kuşkusuz sadece Almanya'ya, Almanlar'a özgü bir fenomen değil. Ama Almanya'da özel bir yer var. Tarihsel gelişmeler, bakmalı. Örneğin Alman sömürgele-

rinde uygulanan sömürge politikası hatırlanmalı. Burada xenofobi'nin (yabancı korkusunu) tüm izlerini görmek olanaklıdır. Alman sömürgelelerinde yerlilerle Almanlar arasında büyük bir çizgi çekilmiş, yabancılar (tabii bize göre yabancılar, yani yerliler) adeta parantez içine alınmış, ezilmiş, psolanı karşılamıştır. Günümüzde göçmen yabancılar karşı izlenen politikada ve duygularda bu tutumlar görmek olanaklı. Bu biraz da bir ulusal kahıdır, bir ulusal özelliiktir bizde. Bu yüzden yabancı düşmanlığının bütün katmanlarda yaygınlaştırmaları olanaklıdır, hatta kolaydır. Siyasal partilerin hemen tümünde aynı tutumlar görmek mümkün. Çoğu karşı çıkışlar propaganda düzeyinde kalıyor. Derin ve samimi değil. Diyebiliriz ki yabancı düşmanlığına karşı tutarı ve etkili yasaları sen zamanlarda kilselerden geliyor.

TÜRKİYE POSTASI: Bu son söyledinizi açıklamak oldukça güç değil mi?

KROMSCHÖDER: Haklısınız. Bunu ben de henüz çok iyi açıklayabilmeyi değilim. Üstelik kiliseye bağlı olduğum için söylemek istemim. Bence bu sorun çarpış bir sorundur. Örneğin tek tek kiliseler, onların yönetim mekanizmalarını alırsak içlerinde birçok gericiye, yabancı düşmanına rastlamak olanaklı. Ama bir bütün olarak, sen zamanlarda yabancı düşmanlığıyla savaşta önde gidiyorlar, etkili de oluyorlar. Şunun önemli olan, kiliseleri etkileyen toplumsal başkının yönüdür. Tıpkı barış savaşımında oldu-

nu olarak kililerin ve gazetelerin (Türkiye Postası'nın haberi) konunun temeli olarak aldılar ve yetkili Alman görevlilerle yaptıkları ara raporlarında haberi bir kez daha doğrulttılar. Programda yüzünün tamamı için sırttan filme alınan bir siyasal sığınmacının endişeleri ve Türkiye'nin, geri gönderilen sığınmacılara yaptığı uygulamalar da yansıtıldı.

ğu gibi.

TÜRKİYE POSTASI: Peki "Yeşiller" konusunda ne düşünüyorsunuz? Onlar da bu konuda oldukça samimi görünüyorlar.

KROMSCHÖDER: Yeşiller henüz kurulu düzenin parçası değiller. Diğer partiler temel sorunlara dokunamıyorlar. Yaptıları sarmaya cesaret edemiyorlar. Yeşillerde ise henüz bu oturmuk yok. Bu yüzden de daha cesur olabiliyorlar. Bir de şu var, örneğin bir SPD, iktidarda iken daha tutucu oluyor da muhalefete geçince daha savascan bir görünüm kazanıyor. Yabancılar politikası için de aynı şey geçerli.

TÜRKİYE POSTASI: Yabancı düşmanlığı konusunda çeşitli yayınlar yapıyorlar. Sen zamanlarda gerek TV gerekse diğer kitle haberleşme araçlarında bu konuda ki yayınların sayısında büyük artış var. Bunlar olumlu sonuç veriyor mu sizce? Yada sorunu gündeme getirecek yabancı düşmanlığının yaygınlaşmasına mı neden oluyor?

KROMSCHÖDER: Bizde her böyle oluyor. Bir dönem bir oyuncak bulur olunla oynanır. Örneğin bir ana çocuklar keşfedildi Alman kitle haberleşme araçlarında. Sonra proletaryanın sorunları diye saçma sapan açık oturumlar, yayınlar yapıldı. Şimdi de her toplantıda bir yabancı çıkartma modası var. Bence önemli olan tüm bu programların ilkesidir. Önemli olan sorunların etkilenmesi gerekenlerin istenen yönde etkilenip etkilendirilmesi. Kitle haberleşme araçlarında yabancı düşmanlığına yaklaşımın bir ilkesi bulunmalıdır. Mevcut yayınlar arasında etkileyici, hedefine varan ve ilkelisimin yok değil ama az olduğunu söyleyebiliriz.

Kromschöder Türk kılına

TÜRKİYE POSTASI: Giderek önem kazanan bu sorunun çözümü konusunda ne düşünüyorsunuz?

KROMSCHÖDER: Bizim kötle bir alışkanlığımız vardır. Bir konu üzerinde uzun uzun laf yaparız sorunu ortadan kaldırdığımızı sanırız.

Ne denirse densin, üzerinde ne kadar gezveltili edilirse edilsin, yabancılar sorunu ortada. Kendiğinden çözümüyecek. Birinci kuşaktan yabancılar, dönüştü ne kadar düşündürseler düşünsünler, ne kadar "köyüme öleyim" derlerse derler, çoğu üniversite kilinginde ölecek; yani burada kalacak. Bence kalmalı da. Döngeler olur tabii. Ama kalkanlar kalmaya yollarını açık putacak, onları bu toplum parçası yapacak demokrasi ve hukuk kapıları yaratılmalı, açık tutulmalı. Bu olguyu, yabancılar olgusunu bu Federal Almanyalıların içimize sindirmeliyiz. Yabancıyı "vatandaş" kabul edip tüm politikamızı bu yönde geliştirmeliyiz. Bizler bu yolda ağırık koyabiliriz, bu anlayışın yaygınlaşmasına ve yerleşmesine yardımcı olabiliriz.

Yurt dışındaki Türkiyeli öğrenciler fişleniyor

M.E.B. Yüksek Eğitim Genel Müdürlüğü, üniversite öğretim görevlilerine bir anket formu göndererek, yurt dışında okuyan tüm Türkiye'li öğrenciler hakkında bilgi istedi. Berlin Teknik Üniversitesi Gazetesi'nin verdiği habere göre, anket formunda yer alan sorular yayınlandı takdirde, öğrencilerin siyasal görüşleri ve Türkiye'deki askeri yönetime ilişkin tavırları anlaşılabilir.

Berlin Teknik Üniversitesi Rektörü Starneck, kendisine yöneltilen bir soru üzerine, "Bu formlar doldurulduğunda takdirde, Türkiye'ye tatil giden bir öğrencinin geri dönmeye bileceğini" söyledi ve "sorular soruları hiç bir şekilde yanıtlamaya-caklarını" belirtti.

İrkçiliğe Karşı Halklar Arasında Dostluk Hareketi Sekreteri Mazenod gazetemizin sorularını yanıtladı

“İrkçiliğin kaynağı her yerde sağ güçlerdir”

İrkçiliğe Karşı Halklar Arası Dostluk Hareketi (MRAP) tam 40 yıldır her çeşit ırkçılığa karşı, halkların dostluğu için savaşıyor. 1943 yılında Nazi kamplarındaki Yahudi çocuklarını kurtarmak için başlayan hareket 1949'da resmi bir örgütlenmeye dönüştü. 1978'de "ırkçılığa karşı" savaşı ilkesine ve örgütün adına "halkların dostluğu için" ilkesi ve cümlecisi de eklendi. 1950'lerde Rosenberg'lerin idamını engellemek üzere Fransa'da düzenlenen dev gösterileri MRAP örgütledi. Aynı yıllarda ABD'deki zenci düşmanlığına karşı da savaşıldı. Fransa'nın Cezayir'in bağımsızlığını engellemek için yürüttüğü haksız savaşı boyunca MRAP Cezayir halkının bağımsızlık savaşından yana tutum aldı ve Fransa'nın kamuoyunu bu doğrultuda harekete geçirdi. Güney Afrika'daki ırkçılığa savaşım ise günün gündeminde bulunuyor.

MRAP'da çok değişik siyasal görüşten, din ve mezhepten, değişik meslek ve toplumsal kesimlerden kişiler biraraya geliyor. Tüm bu değişik eğilimler ırkçılığa savaşımdaya birleşiyorlar. Örgütün Fransa'da kalan 150 şubesi var.

TÜRKİYE POSTASI: Fransa'da önemli sayıda göçmen emekçi var. Yabancı düşmanlığı ise aslı Kuzey Afrika'dan gelenlere yöneliyor. Bu konuda biraz bilgi verir misiniz?

R. MAZENOD: Fransa'ya ilk göçmen işçilerin gelişi yüz yıl önce. Paris Metro-su ilk kez kapalıyken, burada Cezayirli ve Belçikalı işçiler çalışıyor. Esas göçmen akımı ise 1. dünya savaşından sonra doğan işgücü açığını kapatmak için getirilenlerle başladı. 1929 ekonomik bunalımından ardından, göçmen emekçilerin büyük bölümü 1932'de sınır dışı edildi. İkinci Dünya savaşından sonra, Fransa'nın yeniden inşa için yeni göçmen işçiler getirdi. Daha çok İtalya, İspanya, Portekiz, Cezayir ve Fas'dan işçiler geldi. Türkliyyeller en son gelenler oldu. Yabancı düşmanlığı daha çok Cezayirli, Faslı ve Kuzey Afrika'lılara yönelik olduğu bir gerçek. Esasında diğerlerine de yöneliyor ama, öne çıkıyor. Gerçekten de Kuzey Afrika'dan gelenler için çıkartılan aşağılayıcı fıkralar diğerleriyle karşılaştırılmayacak kadar ağır. Avrupa ülkelerinden gelen yabancılar Fransa'ya daha cabuk uyum sağlıyorlar. Belki kültürel benzerliklerimiz yüzünden. Diğer ülkelerden gelen yabancıların topluma uyum göstermeleri çok daha güç oluyor ve bu konuda hiçbir çaba harcanmıyor. Aynı şey mevcut hükümetten önce, 25 yıllık bir sağ iktidar dönemi yaşadığını ve yabancıları, özellikle de Arapları karşı ay-

R. MAZENOD: Örneğin göçmen işçi sayısında birinci abartma yapıyor. Fasist Milliyyetçi Hareket'e göre Fransa'da 6 milyon, bir başka fasist örgütlenmeye göre 10 milyon yabancı var. Resmi rakamlar ise Fransa'da 4 milyon 200 bin yabancı-nın yaşadığını gösteriyor. Daha fazla halkla sahip oldukları yolundaki diğer çarpıtmadan biraz önce söz etmiştik.

TÜRKİYE POSTASI: Sağ partilerin tümünün yabancı düşmanlığı yapmaları Fransa için yeni bir olgu mu?

R. MAZENOD: Bu soruya "evet" cevabı verebiliriz. Sağ güçlerde doğu olarak varolan ırkçılık, önceki dönemlerde, kendini orta ve sağ güçlerdeki kadar açık koymuyordu. Son seçimlerde ise, yabancı düşmanlık kampanyası sağ partiler tarafından Fransa'nın her yerinde aynı anda başlatıldı. Sadece ayrı sağ değil tüm sağ siyasal güçler saldırıya geçtiler. Çünkü sağ muhalefet yabancı düşmanlığı ya-

RENE MAZENOD
İrkçiliğe karşı bir savaşçı

parak sol hükümeti yıpratma taktiği izliyordu. Başka türlü söylemler Giscard dönemindeki "devlet ırkçılığı"nın yerini, şimdi "ırkçı muhalefet" aldı.

TÜRKİYE POSTASI: Fransa'da yabancı düşmanlığına karşı bir yasa var. Bu yasa-yı ve yasanın çıkarılmasında MRAP'nin payını anlatır mısınız.

R. MAZENOD: Evet. Sözümlü ettiğimiz yasa 1 Temmuz 1972 tarihli idi. MRAP ise 1959'dan itibaren, 13 yıl, böyle bir yasanın çıkarılması için çalıştı. Çok sayıda yabancı, kendi aklarından çok önemli olan bu yasadın haberdar bile değil. Türkliyyeli emekçilere bu yasa-yı gazeteler aracılığıyla duyurabildiğimiz için minnetliyim. Bu yasa-yı göre, ırkçılık yapan, yabancıla-

ra hakaret eden, yabancı düşmanlığını körükleyen yazılar yapan, sözler söyleyen kişi cezaya çarptırılır. Bu, para cezası olabileceği gibi hapis cezası da olabilir. Bu konudaki başvurular biz de hukuk büromuzda kabul ediyor ve izliyoruz. Son seçimlerden sonra başlatılan Milliyyetçi Hareket'in bakını le Pen olmak üzere, hemen hemen tüm sağ partilerden belediye başkanları, çeşitli sağ eğilimli gazeteler, sağ adaylar bu günlerde, şikayeti-miz üzerine, bu yasa-yı mahkemelerde hesap veriyorlar.

TÜRKİYE POSTASI: Son olarak Fransa'daki Türkliyyellerle ilgili gözlemlerinizi sormak isterdik.

R. MAZENOD: Türkliyyeller Fransa'da yeniler. Fransız toplumuna uyum sağlamada diğer yabancılar kadar fazla güçlüklerle karşılaşmıyorlar. Ama yabancılar bir yapıları var. Sokaklarda karşılaştığımız çok sayıda Türkliyyeli'nin elinde Türkçe gazeteler görüyorum. Demek çevrelerinde ve ülkelerinde plup bitenlerle ilgili-ler. Bu iyi bir işaret.

TÜRKİYE POSTASI: Verdığınız cevaplar için teşekkür ederiz.

DUYURU: MRAP Hukuk Bürosu Paris adresi: 89 Rue Oberkampf 75011 Paris, Tel: 806 88 00
Başvuru saatleri: Çarşamba 17-19.00
Cumartesi: Tüm gün

Sindikacı Gözüyle

Yabancı düşmanlığı

Yılmaz Karahasan

Yabancı düşmanlığının yaygınlaştığı, giderek tehlikeli boyutlara ulaştığı artık en yüksek düzeydeki siyasal sorumlularca bile kabul edilen bir gerçek. Birahane köşelerinden işyerlerine, okullardan işalılara kadar yabancılar, özellikle Türkiye'den emekçiler üzerine anlatılan sözde fıkralar; kentlerden fabrika içlerine kadar duvarlara yazılan parolar; isimsiz-adressiz ailelere gönderilen tehdit mektupları ve giderek doğrudan bacaklı-babalıca-bombalı saldırıları bu toplumsal geçişin açık kanıtları...

Var olduktan bildiğimiz ve güncel yaşamımızda da açık-sepik saptadığımız yabancı düşmanlığına karşı etkin bir savaşım verebilmek, nedenlerini doğru bir biçimde ortaya koyabilmemiz olanaklıdır. Yabancı düşmanlığının gerçek nedenlerini üç noktada toplayabiliriz:

1. Şimdiye dek uygulanan "yabancılar politikası"; politikacı, parti ve parlamentoların tutumu.
2. Sağ-radikal-faşist güç ve örgütlerin eylemleri.
3. Ekonomik durum; kapitalizmin bunalımı.

Yerel düzeyden Federal düzeye kadar politikacılar, partiler ve parlamentolar şimdiye dek "entegrasyon"dan sözemişlerdir. Ancak bizim anlamadığımız anlamda, yani emekçilerin ve aile fertlerinin hukuk ve siyasal eşitlik ve eşdeğerliklerinin kabul edilmesini ve gerçekleştirilmesini yönünde bir "entegrasyon politikası" uygulamamışlardır. Özellikle 1973-74 yıllarından bu yana uygulanan politika, yabancı işçilerin dördüncü, aile birleşimini zorlaştıran ve en doğrudan özendiren

“İrkçilik hastalığına bütün kapitalist ülkelerde rastlanır”

Yabancı düşmanlığının kökleri ve nedenleri üstüne önemli çalışmalar yapan Profesör Stefan Castles özellikle "göçmen işçiler" ve "ırkçılık"

ulmasıyla bağlıyorum. Örneğin bir Fransız bir İngiliz'de de utas devlet devrimleri kuruyor. Demokrasî fikri devrimler değil, devrim. Devrim Almanya'da ulusla-

anlatılmamalı. Yabancı düşmanlığı Fransa'da henüz tam olarak yayılmadı. Türkiye'ye yönelik bilinç olguları tanıklı olmadık. Türkiye'ye yönelik ırkçı uygulamaların Federal Almanya'da tehlikeli bir noktada olduğuna biliyoruz. Her yerde ırkçılığın kaynağı sağ güçlerdir. Bunların ırkçı politikalarına karşı savaşmak gerekir.

TÜRKİYE POSTASI: Bu konuyu biraz daha açıklay mısınız? Örneğin Mart ayında yapılan Belediye seçimlerinde sağ partiler yabancı düşmanlığın propagandasını malzemesi olarak kullandılar.

R. MÜZENOD: Önemli bir nokta bu. Patronların yaratıkları ekonomik bunalımın sorumluluğunu sağ partilerle yabancı emekçilere yıkıma çalışıyorlar. Sağ partiler seçim propagandası boyunca ekonomik bunalımın sonucu olarak işsizliğin, can güvenişizliğinin, çeşitli sosyal sorunların suçunu yabancıların varlığına yüklemeye çalışıyor. Göçmen işçileri sorununu abartarak, Fransız toplumun ürkütme, tahrik etme politikası izlediler. Dağıttıkları bildirilerde: "Dikkat! Fransızlar sizler kendi ülkelerinde yabancıları daha azda haklara sahipsiniz" diye yazıyorlardı. Gerçekten söz hükümetinden bu yana yabancı konusunda bazı haklar elde edildi. Ama bize göre bunlar henüz başlangıçtır ve der kapsamlıdır. İşte bu haklara sadırlıyorlar. Böylece bir yandan yabancı düşmanlığını körüklerken, bir yandan da Fransız halkını hükümetlere karşı karşıya getirmeyi amaçlıyorlardı.

TÜRKİYE POSTASI: Göçmen emekçiler konusunda sağ güçlerin abartmalarından söz ettiniz. Ne gibi abartmalar bunlar?

konusu üzerinde etkili bir uzman. İngiliz asıllı bir bilim adamı olan Profesör Castles 1972'den bu yana Federal Almanya'da çalışıyor. Profesör aynı zamanda bu sayımızda 12 ve 13. sayılarda tırtığımız Nordend-Bornheim Komşuluk Girişimi'nin de aktif bir üyesi. Aşağıda Profesör Castles'in Türkiye Postası'nın sorularına verdiği yanıtları sunuyoruz.

Türkiye Postası: Genel olarak yabancı düşmanlığının, özel olarak da Federal Almanya'da Türkiye'lilere karşı düşmanlığın gerçek ve temel nedenlerini açıklay mısınız. Yabancı düşmanlığının işsizliğe artışına bağlamak sizce yeterli bir açıklama olabilir mi?

S. Castles: Sorunu yüzeyden değil tüm boyutlarıyla ele almak gerek. Yabancı düşmanlığı gerçekten karmaşık bir sorun. Batı'nın tüm kapitalist ülkeleri, savaş sonrası büyüme döneminde eski sömürgelerinden ya da diğer az gelişmiş ülkelere işgücü ithal ettiler. 1945-1973 arasında az gelişmiş ülkelere gelen işçiler gerekliydi. Kapitalist pazarın genişletilmesi için de gerekiyordu bu. 1973 sonrasında ise kapitalizm bir durgunluk ve yeniden yapılaşma dönemine girdi.

İrki, yabancı düşmanı görüşlerin ekonomik temelinin doğru değerdendirme işi yabancı işgücünün durumunu kapitalist ülkelere birbirini izleyen büyüme ve bunalım dönemlerinde, ayrı ayrı ele alıp incelemek gerekir. Büyüme döneminde işgücüne ihtiyaç vardır. Ama işin bir başka yanı da hara var. Bu ihtiyaç bir yönüyle de yerli işçinin toplumsal konumunu yükseltmeye yöneliktir. Bu, yabancı işçilerin en ağır ve "kötü" olarak değerdendirilen işlerde çalıştırılmalarıyla sağlanır. Bunun doğal sonucu ise, yerli işçilerin toplumsal düzeylerinin yükselmesi, elde yandan da işlerini kaybetme korkularının artmasıdır.

Büyümeyle izleyen bunalım dönemi, yabancılar sorununda da bir dönüm noktası olur. Bunalımla birlikte, yabancı işgücünün ekonomik işlevi ikinci planda kalır ve ağırlik ideolojik işlevi kayar. Bunalım döneminde, o zamana kadar yerli halkı bir arada tutan refah, ekonomik büyümenin sağladığı nimetler, işsizliğin sarımsıya başlar. İnsanları birleştirici yeni bir mekanizmanın ideolojik olarak ortaya çıkartılması gerekir. En kolay

toplumu tehdit eden tehlikeli bir azınlığı hedef göstermek.

Türkiye Postası: Yabancı düşmanlığı veya sizin deyiminizle yeni ırkçılık kapitalizmin bunalım dönemlerinin ürünü sayılabilir mi?

S. Castles: Tüm Batı kapitalist ülkelerinde ırkçılık hastalığı şu veya bu ölçüde vardır. Bunların bir bölümünde, ırkçılığın kaynağı, sömürgeci geçmiş ve bu geçmişin toplumun içine işlenmiş tortulardır. Bir bölümünde ise, ülkedeki sosyal veya etnik azınlıkların baskı altında tutulması bir aracıdır ırkçılık. Bu bakımdan ırkçılığın ve ona bağlı yabancı düşmanlığının büyüme dönemlerinde olmadıkları söyleyemeyiz. Ancak büyüme dönemlerinde ırkçılık "uyuyan" bir hastalıklan bunalım dönemlerinde mikrop aktifleşir. Büyüme döneminde egemen çevrelerin aktif ırkçılıktan bir çıkarları yoktur. Emekçilerin kendilerini yabancı düşmanlığına kapırmaları için de bir neden ya da onları provoke edecek bir motif belirmemiştir henüz.

Türkiye Postası: Tam bu noktada, yabancı düşmanlığının temel nedenlerini bir kez daha gözden geçirmesi yararlı gelir sanırım.

S. Castles: Bu nedenleri açıklamak gerçekten de güç. Sömürgecilik ve ulusal devletlerin kuruluş dönemlerinden gelen kalıtlardır bunlar. Toplumsal tarihle tortular diğeri.

Türkiye Postası: Ama neden tüm sömürgeci geçmişe sahip ülkelere ırkçılık olgusu aynı şekilde ortaya çıkıyor? Örneğin Federal Almanya'da daha vurgulu olduğu bir gerçek. Tarihle de örnekleri görüldüğü gibi.

S. Castles: Ben bu Almanya'nın uluslaşmasının geç ve çok çetin koşullarda gerçekleşmiş olmasına, bu geçmişin Alman ulusal karakterini biçimlendirdiğine, daha sonra da Federal Almanya'da bu öğelerin kapitalizmin işleviği tarafından sürekli beslenmesine ve diri tu-

manın çok geç başlaması, demokrasi düşmanlığının gelişmesi yerine otoriter ve merkezî yapıları getirdi. Tüm bunlar, burada ırkçılığın ve yabancı düşmanlığının aktif hale daha cabuk geçebilmesinin nedenleridir sanırım.

Türkiye Postası: Bir de, "Neden özellikle Türkiye düşmanlığı" diye sormak isterdik.

S. Castles: Tarihle örnekler bize ırkçılığın çıkış noktasının en göze atlayan, en kaba kavramlar ve görüntüler olduğuna hatırlatıyor. Yani ilk bakışta en farklı, en aykırı görünen... Fransa'da Kuşey Afrikalıları, İsviçre'de, belki de topluma göre en koyu renkli sayıldıklarından İtalyanlar vs... İşte Federal Almanya'da Türkiye'li bir anlamda ilk göze çarpanlardır. Kültürel olarak da, bu topluma en uzak olanlardır. Türkiye'li seçilmiş bundandır. Din faktöründe de unutmamak gerek. İslam-Hristiyan çatışması bu toplumun kültürünün adeta temel taşıdır bir ögesidir. Türkiye'lilerin sayıca fazlalığının belirleyici bir etken olduğuna sanmıyorum. Bu yüzeysel bir nedendir sadece.

Türkiye Postası: Bir zamanlar bir politika haline getirilmeye çalışılan "entegrasyon" (uyum) kavramı üzerine ne düşünüyorsunuz?

S. Castles: Ben bu sözcüğü hiç kullanmıyorum. Hiç bir anlamı yok. Evet, hiç ağza alınmamalı. Bireysel entegrasyon olanağı yoktur. Bu toplumun tüm yapısı ayrımcılık, yabancı ayrımcılığı üzerine kurulmuştur. Hukukta, günlük hayatta, her yerde ayrırm var. Bunlar değişmeden uyum ne anlama gelir? Yapı böyleyse, yabancı işçilerden entegre olmalarını istemek, onların bir varlıklarını unutmaları istemektir. Bu istenemez.

Biz, konuya eğilirken iki nokta üzerinde önele duruyoruz. Bunlar "estiflik" ilkesi ve "kendi kaderini kendi tayin etme" ilkesidir. İkinci deyinse, oturma hakkından çalışma hakkına kadar her alanda "yabancı" ile "vatandaş" ayrımının ortadan kaldırılması anlıyoruz. Ancak bu temel koşullar sağlanırsa ayrı gruplar olarak birlikte sayılı bir toplumsal yaşam sürdürebiliriz.

Şunu da söylemek isterim; bugün Alman halkının büyük bir bölümü demokratik haklar için yabancı düşmanlığına karşı savaş veriyor. Bunu unutmalısınız.

biriminde bir düşünüşe dayanan arıcılıklı göstermekdir. 6 Mart 1983 seçimleriyle olanayana 1 Ekim 1982 tutucu sağ koalisyon hükümetinin politikası "geri dönüş özendirme" adı altında geri dönüş zorlamayı öngörüyor.

Sorumlu politikacılar "yabancılar fazla, sayıları düşürülmeli, geri dönmeye özendirilmeli" derlerse, halk arasında da "yabancılar dışarı" parolası tabii ki kolayca yaygınlaşabilir, buna şaşmamak gerekir.

Yabancılarla karşılaşılan bu şekilde bir ortamda NPD gibi faşist bir partinin ve onun güdümünde örgüt ve sözde "Halk Girişimi"nin daha bir güvence olarak kılınan, ırkçılığa dayanan insanlık dışı görüşlerini kolayca yaygınlaştırmaları olanağına sahip olmaları bir yerde doğaldır. Diğer bir deyimle: Elverişli ortamda faşist güç ve örgütlerce alılan "yabancı düşmanlığı" tohumları kolayca yeşerebilmektedirler...

Ancak temel neden ekonomik durumdur Kayıtlarıyoruz. Artan işsizlik ve keskinleşen krizle birlikte yabancı düşmanlığının da yaygınlaştığını sayılıyor. Fakat bu otomatik bir gelişim ya da sonuç değildir.

Planlı ve programlı bir biçimde düşmanlaştırmaya çalışılan "yabancı düşmanlığı" gerçekte ve temelde giderek yabancıdan değil, tümüyle emekçi halkı, işçi sınıfı hedefliyor. Bu açıdan bir değerdendirme yaptığımızda "yabancı düşmanlığı sorunu"nun bir "ırk" değil, bir sınıf sorunu olduğuna kolayca kavrayabiliriz. Giderek geniş güçlerin, egemen kapitalist sınıfın amacı, uzun ve yoğun sendikla uğraşları sonucu belirli ölçüde sınımda çekilerek işçilerin alını yerli-yabancı emekçi dayanışmasını kırmak, parçalamaktır. Ama dayanışmanın yıkımı, işçi ve sendikla hareketin, giderek demokrasinin yıkımı anlamına gelir. Yerli ve yabancı emekçiler buna izin veremeyiz.

Yabancılar dışarı parolasına yanıtımız: "Biz buradayız, burada kalacağız ve burada savaşım vereceğiz" olmalıdır!

Hanefi Yeter ile söyleşi

Burada yaşayan sanatçının görevi, Almanya'da yaşayan Türkiyeli toplumla Alman toplumuna ortak bir dil bulup birlikte hitap etmektir. Yaptılarımız iki toplumu bir araya getirebilmelidir.

“Geleceğe umutla bakmalıyız”

Batı Berlin'de, Kreuzberg'de Pfuelstr. 5 numaranın üst katındayız. İlk, güneşli bir Mayıs günü. Döşemeye kadar inen geniş pencerenden kanalı, duvarı ve onun ardında boylu boyunca uzanan Başkent Berlin'i seyrediyoruz.

Türkiye'den binlerce kilometre uzakta, iki sistemi ayrıran sınırdayız. Ama sokaktaki insanlarla, duvarlardaki yazılarla, ilanlarla, dükkanlarla bir bakıma hala Türkiye'deyiz. Ne Almanya, ne Türkiye... İkisinin karışımı bir şey.

-İşte pencerenden bakınca bu kanala, özlüm gidiyorum. Ne kadar benzemese, gene de İstanbul'u, Boğaz'ı hatırlatıyor bana, diyor Hanefi Yeter. Eski bir

buğday ambarını onarak stüdyo haline getirdiği yerini geziyoruz. Sözeleştik, bir akşam rakı içeceğiz Başkent Berlin'in ışıklarını seyrede seyrede.

-İşçi göçünün sorunlarını bir kayıt düşer gibi dile getirmek istiyorum. İşçi göçünün, onun sorunlarının nedenlerini, gelişimini bir sergi halinde resimlemek istiyorum. Yalnız Türkiyelileri değil, Federal Almanya'daki tüm yabancı işçilerin sorunlarını...

Çalışmalarını bu konuda sürdürmeyi düşünüyor. Şimdiye kadar epey çalıştığını, notlar aldığını, hazırlığını tamamladığını, artık geriye sadece oturup işi tamamlamak kaldığını söylüyor.

İstanbul'da Güzel Sanatlar Akademisi'ni bitirince, 5 yıllık bir burs alarak eğitimini sürdürmek üzere 1973'de Batı Berlin'e gelmiş. 1978'de tekrar Türkiye'ye dönmüş, mezun olduğu Güzel Sanatlar Akademisi'ne öğretim görevlisi olmak için. İmtihana sokmuşlar Hanefi'yi. İlkın barajı imtihanına...

-Almanca'dan imtihan ettiler beni. Çaktım. Ama Almanca bilmediğim için değil, Türkiye bilmiyorum diye Almanca imtihanında çaktırdılar beni. Bizim Mehmet Aksoy'a birlikte benim katkırın profesörün yanına gitti. "Kar yaşıyor" diye düşünün bir cümle yazsınız ben sana geçer not veririm" dedi. İyi mi? Epey sonra öğrendim ki, asıl neden bu değil. İlerici oluşum.

1978'de tekrar Batı Berlin'e dönmüş O tarihten beri de burada yaşıyor.

-Berlin'in geniş sanat ortamının elbette benim ve sanatım üzerinde etkisi olmuştur. Aynı zamanda imtihanında da etkileri var. Batı Berlin'e ilk geldiğimden yaşadığım kadem, Türkiye'ye gelmiş gibi oldum. Bunun için de özümde belletmiş büyük etkisi olmuştur.

-Almanya'da imtihanında kadar Türkiye'de de tanındığını söyleyemeyiz. Bu ilginç bir durum.

İtine tabiri Türkiye'de de tanınmak için burada yapılan işleri orada da kullan-

rarlaştırmış. Ama 12 Eylül darbesiyle bu iş kalmış.

Hanefi Yeter'in tabloları dışında kartpostalları da büyük ilgi görüyor. Şimdiye kadar yaklaşık 200 binin üzerinde kartpostalı satılmış durumda. Onbeş gün önce de kartların 150 bin adet yeni baskısı yapılmış.

Ekmeğini sanatıyla kazanmaktan hem büyük bir mutluluk, hem de haki bir gurur duyuyor.

-Benim sanatım doğrudan alıcı buluyor, yapıtlarımı doğrudan halk alıyor ve benî yaşıyor. Mesela, sanatçı olarak yaşamı verilebilir. Yaşamın çelişkilerini, acılarını, sevinçlerini... Bunları verdiğimiz süreç ve bunları ne kadar iyi anlatabiliyorsan o kadar başarılı oluyorsun.

Ben resimlerimde yalnızca politik konuları işlemiyorum. Ben sevgilileri de çiziyorum, öpüşen insanları da çiziyorum. Devrimi sanatçı yalnızca politik eser verir diye bir şey yok. Eğer ilerci sanatçıysak, yalnızca politik konuları işleyip insan yaşamına ilişkin diğer konuları başkalarına mı bırakalım? Hayata ait olan her şeyi biz yapmalıyız. İnsana ait olan her şeyin en iyisini biz yapmalıyız. Bunları görebildikimiz ve verdiğimiz ölçüde başarılı oluruz.

Yurt dışından yaşayan sanatçının işlevi, görevi üzerinde duruluyor.

-Ben başından beri buna inandım. Sa-

yaşamımızı anlatmalıyız ki, onlar da bizi anlayabilsinler, dolayısıyla karşılıklı bir alışveriş başlasın. Bu birincisi. İkincisi, ben burada yaşayan sanatçının görevini, Türkiye'deki sanatçının göreviyle biraz ayırmıyorum. Türkiye'nin problemleri bir anlamda bambaşka. Türkiye'de insan yatağından o gün ekmeğini nasıl kazanacağını düşünerek kalkıyor. Burada öyle değil. Burada sorunlar bu ölçüde büyük değildir. Dolayısıyla burada yaşayan Türkiyeli sanatçının durumu da çok başka, yapacağı işler de çok başka.

Ben şu düşünceye karşıyım: "Aman Türkiye'deki kültür olaylarını yurt dışına götürelim de vatanlılardan kopmasınlar." Bu zaten mümkün değil, getirilenler de ulaşmıyor. Örneğin tiyatro. Yaptırlar Berlin'de, Türkiyelilere ulaşmadı. Ya da örneğin müzik, ya da başka sanat dallarını ele alalım. Ulaşmıyor. Neden acaba ulaşmıyor? Çünkü burada yaşayan Türkiyeli işçi, Türkiye'deki işçiden çok farklı da ondan. Dolayısıyla burada yaşayan sanatçının görevi, Almanya'da yaşayan Türkiyeli toplumla Alman toplumuna ortak bir dil bulup birlikte hitap etmektir. Sanatçının verdiği yapıt iki toplumu bir araya getirebilmelidir. Örneğin bir tiyatro oyunu Türkiye'den geliyor; gelsin tabii ve gelsin de. Fakat buradaki sanatçıyı alırsak, bu sanatçı Türkiye'de yaşayan bir sanatçı gibi bir önverdiği zaman, bu doğru olurmu? Yani örneğin Berlin'in Kreuzberg'i yazılırsa, Diyarbakır'ın falanca köyü yazılır gibi yazılmaz. Bu bir yamama olurdu. O zaman da sanatçı ileriye adım atamıyor. Göç olayı dünyada ilk defa oluyor değil. Her göç olayı göçtükçe yeni kendi kültürünü götürüyor, götürüyor bu kültür orada yeniden oluşmuştur. Sanatçı bunu gözönüne almalıdır.

Ama Hanefi, Avrupa'daki Türkiyeli sanatçı illa da göç sanatı yapması gerektiğini savunmuyor. Sanatçının verdiği ürünün evrensel boyutları da taşıması gerektiğini söylüyor. İşçi göçünün sorunlarını insanlığın evrensel sorunlarına bağlamayan sanatçının başarılı olamayacağını inanıyor.

-Son olarak şunu da söylemek istiyorum: Devamlı olarak karamsarlığın, ezilmişliğin, hüznün, her kalmışlığın sanatının yapılması doğru olurmu. Örneğin başından başarıya koşan Türk sineması alam. Verilen türlerde bir umut işi görmek mümkün değil. Aa filmi, Yılmaz Güney'in Vol filmi, ya da Süre filmi...

"İşçi göçünün sorunlarını bir kayıt düşer gibi dile getirmek istiyorum. Bu göçün gelişimini bir sergi halinde resimlemek istiyorum."

Mainz'de Pir Sultan Abdal gecesi yapılıyor

Mainz Arbeiter Wohlfahrt(Türkân'den) örgütü 11 Haziran günü Hintere Bleiche adresindeki Elzer Hof salonunda "Pir Sultan Abdal" gecesi düzenledi. Saat 20'de başlayacak olan ve Mainz ve yöresinde yaşayan Türkiye'li'nin birlik ve dayanışmasını artırma amacıyla düzenlenen kültür gecesinde halk ozanı olarak Sümeýra, Rıza Aslandoğan, Veli Doğan, Hüseyin Kiraz, Turan İşık ve Kamer Sevim katılıyorlar.

Mainz - Wiesbaden, Rüsselsheim yöresinde şimdiden geniş ilgi toplayan gecenin salt bir müzik şöleni olmakla kalmayıp, bölgedeki ilerici ve demokrat Türkiye'li'nin aralarındaki bağları pekiştirmelerine de katkı sağlayacağı bildiriliyor.

Main Arbeiter Wohlfahrt örgütü gece dolayısıyla yanda resmini sunduğumuz davetiyeyi bastırarak satışa sundu.

SÜMEYRA

Rıza ASLANDOĞAN
Veli DOĞAN
Hüseyin KIRAZ
Turan İŞİK
Kamer SEVİM

11 Haziran 1983

Cumartesi günü saat 20.00
ELZER HOF - MAINZ
Bauhofstraße 3

günün durdun.
-İlginc tabii! Türkiye'de de tannam için burada yapılan işlerin orada da uzantısını yapmak gerek. Sergi açmak, oradaki sanatsal olaylara katılmak, sanat yaşamına girmek lazım. Bu olmuyor, çok zor. Herseyden önce buradan resimlerini Türkiye'ye götürmem çok zor. İkincisi, gidip orada açacağım sergiyi organize etmem gerekir. Bir de son yıllardaki politik durumu hesaba katmalıyız. Önce politik kargaşa, ardından 12 Eylül darbesi... Aşağı yukarı 4-5 yıldır bu yol kapalı.

12 Eylül öncesinde, Batı Berlin Senatosu Hanefi'nin resimlerini Türkiye'ye göndererek orada bir sergi açmasını ka-

retmiş diye yapılan saldırıların, em-görevi üzerinde duruyorum.
-Ben başından beri şuna inandım. Sanatçı yaşadığı yerin sanatını yapmalıdır. Aşağı yukarı 10 yıldır yaptığım çalışmalar hep Almanya'ya yöneliktir. Ama çalışmalarım kuşkusuz Türkiye'ye de yöneliktir. Türkiye'yeden kopuk değilim hiç bir zaman. Sorunları kendi sorunlarım olarak görüyorum tabii. Ama buradaki Türkiye'li sanatçının görevi bence Almanya toplumunun içine girmek, sanatıyla kendisini anlatmak, geldiği yeri anlatmak, burada yaşanan insanların sorunlarını yansıtmak olmalıdır. Entegrasyondan söz etmiyorum. Fakat biz olabildiğince

in edilecek. Yeni neslin düşünce ve sanatçıyı görmeye mümkün değil. At filmi, Yılmaz Güney'in Yol filmi, ya da Sürlü filmi... Bunların hepsi ezilen insanların karamsar tablolarını çiziyorlar. İnsan aç olabilir, işsiz kalabilir, ama buna rağmen insan için güzel olan şeyler vardır. Umut ışığı, yaşama sevinci... Bunların da sanatımızda yer olmalıdır. Devamlı ezilmişlik, devamlı kavrulmuşluk, karamsarlık. Bundan gına getirdik. Oysa çağdaş olmak vardır, güçlü olmak vardır. Dilin evrensel düzeye ulaşması olayı vardır. Türkiye'li sanatçılar olarak evrensel bir dil bulup geleceğe umutla bakmalıyız.

Gültekin Emre'nin ilginç incelemesinin ilk kitabı yayınlandı

BERLİN'DE TÜRKLERİN 300 YILLIK TARİHİ

1980 yılından beri Batı Berlin'de yaşamakta olan Gültekin Emre'nin Almanca olarak hazırladığı 300 Jahre Türken an der Spree - Ein vergessenes Kapitel Berliner Kulturgeschichte adlı kitabı Mayıs ayı içinde Ararat yayımları tarafından yayınlandı. 19 Mayıs günü Kreuzberg Belediyesi'nin Sanat Dairesi'nin Kültür Evi'nde düzenlenen bir sergiyle birlikte basına ve kamuoyuna tanıtılan kitap büyük ilgi topladı.

Gültekin Emre'nin üç kitap halinde yayımlanmayı planladığı araştırmasının ilki olan kitap, 18. yüzyılın başından 1933 yılına kadar olan dönemi kapsıyor. Zengin ve çok ilginç belge, fotoğraf ve bunlara ilişkin açıklamalardan oluşan 96 sayfalık kitap 8 bölüm halinde düzenlenmiş: 1- Berlin'deki ilk Türkler, 2- Politik işbirliği, 3- Ekonomi ve çalışma hayatı, 4- Alman-Türk silah arkadaşlığı, 5- Demekler, gazeteler ve kitaplar, 6- Müslüman yapıtlar, 7- Kültürel yaşam, 8- Reklam ve ilanlar. Kitapta ayrıca ek olarak 1346'dan 1973'e kadar Berlin'de ve Batı Berlin'de yaşayan Türklerin sayısına ilişkin istatistikler yer alıyor.

Berlin'deki ilk Türk, 1701 yılında 15 kişilik bir heyetle Osmanlı elçisi olarak gelen Mektubisi Asmi Said Efendi olmuştur. 1890 yılında Berlin'de

Deutsch-türkische Arbeitsverbüderung.
Küchliche Arbeiter in den Jahren der AEG in Oberschlesien bei Berlin.

Berl. Staat. Ges.

23 Türk yapıyor. Bunların çok büyük bir kısmını Osmanlı İmparatorluğu'ndan fethat edilen toprakları işleyen sigara fabrikalarında çalışıyorlar. 1917'de Berlin'de yaşayan Türklerin sayısı 2046'yı buluyordu. Bunların büyük bir kısmını da gene işçiler oluşturmuyor. Bu arada gene 1917 yılında 330 öğrenci kırkışık eğitim için Berlin'e geliyor.

Kurucuları arasında Ethem Nejat'ın da yer aldığı Türkiye İşçi ve Çiftçi Partisi 1 Mayıs 1919'da Berlin'de kuruldu. Partinin yayın organı olan Kuruluş'un Berlin'de basılan ilk sayısının Almanca kapakının ve partinin savasına karşı yayınlandığı bir bildirinin de tipkbasımları Emre'nin kitabında yer alıyor.

Lübnan-İsrail "barış" anlaşması Ortadoğu'da gerginliği daha da arttırdı

ABD, İsrail ile yeni bir gizli anlaşma imzaladı

Lübnan, İsrail ve ABD yetkililerinin üzerinde beş ay uğraşarak hazırladıkları Lübnan-İsrail anlaşmasının Mayıs ortasında imzalanmasının ardından, ABD'nin çeşitli yayın organları ABD ile İsrail arasında da gizli bir anlaşma imzalandığını açıkladılar. ABD ile İsrail arasında "İsrail-Lübnan anlaşmasının" uygulaması koşullarını belirten bir muhtıranın imzalandığı, İsrail resmi kaynakları tarafından da doğrulandı.

İsrail-Lübnan arasında imzalanmış anlaşmaya göre, İsrail'in Lübnan'da askeri birliklerini sekiz-oniki haftalık bir süre içinde geri çekmesi; Güney Lübnan'da İsrail sınırından itibaren 45 km'lik bir güvenlik kuşağında iki ülkenin ortak güvenlik önlemleri alınması ve güvenlitten sorumlu komiteye ABD temsilcilerinin de katılması öngörüldü.

Ancak, anlaşmanın ne zaman yürürlüğe gireceği belirlenmediği gibi, İsrail, bölgeden askeri birliklerini geri çekmek için Lübnan'dan Suriye ve FKÖ'nün de çekilmesi için önküştür. ABD'nin Lübnan'daki fanatik sağa çevrelere de Suriye ve FKÖ'nün Lübnan'dan çekilmeleri halinde, İsrail'e karşı bir savaş başlatılabileceğini ileri sürüyorlar. Böylece anlaşmanın uygulanabilmesi, ABD'nin Ortadoğu barış planlarında hiç yer verilmeyen ve anlaşma masasındaki taraflardan olmayan, Suriye ve FKÖ'nün de Lübnan'dan çekilmeleri bağlanmış oluyor. Suriye ve FKÖ ise, Lübnan'ın bağımsızlığını saldıran niteliğinde ve İsrail'e yeni yetkiler veren bu anlaşmayı reddediyorlar.

Öte yandan Reagan yönetimi, anlaşmanın uygulanması koşullarını ve Lübnan'ın çıkarlarına yönelik en hassas noktalarını İs-

Lübnan-İsrail anlaşması, Lübnan'ın yarısından ısgal altında olduğu, İsrail'in yıkımı ve terörü altında sadece ABD ve İsrail'in bölgedeki konumunu güçlendirmeye yarayacak

rail ile ayrıca imzalandığı gizli bir anlaşmayla belirlidir. Buna göre, Lübnan'daki "teröristler"den gelecek herhangi bir saldırıya karşı İsrail misillemeye bulunabileceği ve "Lübnan hükümetinin yetersiz kaldığı koşullarda" bu konuda gerekli görüldüğü önlemleri alma hakkına sahip olacak. Ayrıca, İsrail yanlısı Lübnan Başbakanı Saad Haddad'ın güneydeki İsrail birliklerinin komutanlığına kalması da Lübnan hükümetine kabul edilmiştir.

Anlaşmanın imzalanmasının ardından, ABD, İsrail ordusuna vereceği 75 adet F-16 tipi savaş uçağı üzerindeki ambargoyu kaldırdı. Bu arada İsrail'in de Lübnan'da te-

rörü arttırdığı ve özellikle Filistinlilere yönelik saldırılarını şiddetlendirdiği bildiriliyor.

Suriye, FKÖ, Libya ve Cezayir'in karşı oldukları anlaşmaya, Arap ülkelerinin desteğini sağlamak amacıyla ABD temsilcisi P.Habib temaslarını sürdürüyor. Anlaşmaya karşı Beyrut'ta yüzlerce kişinin katıldığı protesto gösterileri yapıldı.

Türkiye Postası

15 GÜNLÜK GAZETE

3 Haziran 1983

Prag'daki Barış Konferansı'na 2 bin kişi katılacak

Şubat ayında bu yana hazırlık çalışmaları yürütülen "Nükleer Savaşın Karşı, Barış ve Yaşam İçin Dünya Konferansı" 21-26 Haziran'da Prag'da yapılacak. Uluslararası ve ulusal barış örgütleri ve savaş karşıtı akımların temsilcilerinin ortaklaşa düzenledikleri konferansda, dünyanın dört bir yanından 2 binin üzerinde kişinin yer alacağı bildiriliyor. Konferansa Türkiye Barış güçlerinden de bir delegasyon katılacak.

Farklı ülkelere gelen ve değişik politik görüşlere sahip olan kişiler, bu toplantıda günümüzün yakıcı sorunları üzerinde ortak hedeflere varabilmek amacıyla görüş alışverişinde bulunacaklar. Toplantı gündemindeki tartışma konuları arasında nükleer savaş tehlikesinin önlenmesi, Avrupa güvenliği, silahlanma yarışının ekonomik, toplumsal ve psikolojik sonuçları, Ortadoğu, Asya ve Latin Amerika'da savaş tehlikesi, barış hareketinde deney ve görüş alışverişi, barış eğitimi gibi konular yer alıyor.

26-28 Nisan tarihinde Moğolistan'ın başkenti Ulan Batur'da yapılan "Asya ve Pasifik'te Barış ve Güvenlik" konulu konferans da Prag toplantısı öncesinde önemli bir hazırlık çalışması oldu. Dünya Barış Konseyi tarafından düzenlenen bu toplantıya aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 30 ülkenin barış örgütleri temsilcileri katıldı. Toplantıda Türkiye hakkında alınan kararda, Türkiye Barış Derneği üyeleri, sendikacılar ve diğer demokratlarla dayanışma vurgulandı.

Güney Afrika Mozambik'e saldırdı

● Saldırılar sonrası, Mozambik güvenlik güçlerinin ele geçirdiği silahların ABD ve diğer NATO ülkelerinden gelme silahlar olduğu bildiriliyor

23 Mayıs'ta Güney Afrika İçki Rejimi halk kuvvetlerine ait uçaklar, Mozambik Halk Cumhuriyeti'nin başkenti Maputo'ya saldırarak çok sayıda insanı bombalayıp, Mozambik ordusunun bir füze bataryasını da etkisiz hale getirdiler. Hava saldırısından önceki çapraz ateşler ile bir kundağı

Güney Afrika Savunma Bakanı Malan, saldırıyı Afrika'nın en güçlü direniş güçlerinden Afrika Ulusal Kongresi'nde (ANC) karşı yapıldığını ve Afrika Ulusal kurtuluş hareketine karşı saldırıların sürdürebileceğini, komşu ülkelerdeki ANC ünitelerine, Afrika Ulusal Kongresi'ne, el

duzu, komşu ülkelere operasyonlar düzenliyorlar. Geçtiğimiz yıl içinde Güney Afrika, Angola, Zimbabve, Botswana, Lesotho ve Mozambik'e bir dizi saldırıda bulundu. İçki rejim, demokrasi ve sosyalizm yolunda ilerleyen genç Afrika ülkelerine artan baskı ve tehditler nedeniyle

Ortadoğu'da ABD usulü "barış"

Filiz KARDAM

Geçtiğimiz ay ortalarında ABD girişimile imzalanmış İsrail-Lübnan "barış" anlaşmasının koşullarını ve ac-

40'ının İsrail işgali altında olduğu, Beyrut'ta İsrail terörü ile kan gövde-ye pıhtırdığı. Suriye'ye karşı İsrail

KISA... KISA...

ABD'de

25 ve 26 Mayıs günlerindeki oturumlarında ABD Temsilciler Meclisi ve ABD Senatosu, MX roketlerinin denemesine ve geliştirilmesine için 625 milyon dolar ayırmasını kabul etti. Oylama sonucu 25 parlamentolar ile ayrıca konuşarak

baskı yapan Reagan, Sovyetler Birliği'ne yönelik ve her biri on adet hedef şaşmaz atom başlığı taşıyan bu roketlerin "ABD'nin güvenliğinin koruduğunu" ve "barışı güvence altına aldığını" söyledi.

Önümüzdeki haftalarda Kongre'de oynanacak olan MX kararı, ABD'li barışseverler tarafından büyük tepki ile karşılandı. Washington'da, MX roketlerine karşı kitle gösterileri yapıldı. MX roketlerinin yapımına karşı olumsuz oy kullanan 39 senatör arasında yer alan Demokrat Partili'li Gary Hart, Washington Post Gazetesi'ne yaptığı açıklamasında MX roketlerinin nükleer savaş yönünde yeni adım olduklarını söyledi.

ARJANTİN'DE

Arjantin'in Buenos Aires kentinde, insan hakları örgütleri tarafından düzenlenen kitle gösterisine 35 bin kişi katıldı. Parlamento binasının önünde yapılan mitingde, askerî hükümetin baskıya kalkmasını kişi hakkındaki yaptıkları açıklamaları ve son günlerde sol Peroncu, ilerici iki kişinin öldürülmesi olayları protesto edildi ve insan haklarına saygı istendi. Ayrıca, kaybolanların akıbetinin açıklanması ve sorumluların cezalandırılması için, aralarında Nobel barış ödüllü sahibi Adolfo Pérez Esquivel dahil çok sayıda kişilerin katılımıyla bir gösteri yapıldı.

"Ulusal Protesto Günü"nde yapılan grevlere işçilerin yüzde 70'i katıldı

Şili'de sendikalar yeni bir protesto gösterisine hazırlanıyor

Bakır İşçileri Sendikası'nın başını çektiği "Sendikalar Birliği"nin çağrısıyla 11 Mayıs'ta "Ulusal Protesto Günü" ilan edilmesi üzerine Şili halkı ülkenin çeşitli kentlerinde protesto gösterileri yaptı. Madenlerde ve diğer işletmelerde yapılan grevlere işçilerin yüzde 70'i katıldı; bazı yüksek okullar öğrencileri tarafından işgal edildi; diğer okullarda öğrencilerin yüzde 90'ı okula gitmedi; aralarında polis merkezleri de olmak üzere çeşitli yerlere bombalar yerleştirildi; motorlu araçlar sürekli korna çalarak ve ev kadınları tencere kapaklarını birbirine vurarak rejimi protesto ettiler.

Gösteriler sırasında ilk genç polis tarafından öldürüldü; binlerce kişi tutuklandı ve 317 kişi hakkında "devletin iç güvenliğini bozmak" suçlamasıyla dava açıldı. Dava açılanlar arasında Bakır İşçileri Sendikası Başkanı Roldo Seguel ve dokuz sendika yöneticisinin de yer aldığı bildiriliyor.

Diktatör Pinochet olaylardan sonra yaptığı radyo konuşmasında demokrasiye hem geçilmesinin söz konusu olmadığını söyledi ve olayların arkasında devletin yıkamak isteyen Sovyetler Birliği'nin olduğunu ileri sürdü.

Şili, son elli yılın en ağır ekonomik ve toplumsal bunalımını yaşıyor. Şili'de rejime karşı protesto gösterileri özellikle 1978'den bu yana sürüyor. Ama bugün farklı olan, eylemlerin daha şıngısal, daha militanca olması, orta tabakaları ve burjuvazinin bazı kesimlerini de içermesi ve bir halk ayaklanması yönünde gelişmesidir. Bugün, Pinochet'i desteklemiş olan bazı toplumsal kesimlerde bile, rejimin devrilebileceği düşüncesi yerleşmeye başladı. Pinochet'in yandaşları her kışım da yeni çöküş yolları arıyorlar.

Herşeyden önce kararlı mücadele

1982 ilkbaharında Şili Komünist Partisi Merkez Komitesi Politik Bürosu, ülkesinin koşullarını değerlendirdiği raporda, hükümette yapılan bazı değişikliklerle ülkenin ağır ekonomik ve toplumsal sorunlarının hiç bir şekilde çözülmeceğine dikkati çekti. Hiç kimsenin hayal kumaması gerektiğini, düşmandan fayda görmeyeceğini, halkın sadece savasarak kazanabileceğini belirtti. Faşist rejimin gücünü yalnızca silah ve terörden değil, aynı zamanda karşı-sivil muhalefetin bölünmüşlüğünden de aldığını söyleyerek, tüm anti-faşist güçlerin birliğini vurguladı.

Şili'de diktatörlüğe karşı şıngısal protesto gösterileri 1978'de başladı

lenmesini deney kazanması, rejimi sarsacak her türlü eylemin halka kavratılarak ve halkla birlikte gerçekleştirilmesi konularını üzerinde durdu.

1982 yılı sonunda Ulusal Sendikalar Koordinasyonu Komitesi üyelerinden Enrique González de "Dünyal Sendikalar Hareketi"

Şili'deki son olaylar, diktatörlüğün tüm baskıcı yöntemlerine karşı, yığınların hareketliliğine bir sıçrama meydana getirdi. Bazı sendikalar, Pinochet'in sendika yöneticilerine karşı herhangi bir saldırısı halinde süresiz genel greve gideceklerini ve yeni bir protesto gösterisine hazırladıklarını açıkladılar. 60 sendika temsilcisinin katıldığı bir toplantı sonrasında sendikaların Pinochet rejimine karşı ortak çalışma yürütmek üzere "Ulusal Şili Birliği" kurulduğunu duyuruldu. 17 Mayıs'ta Santiago'da yapılan gösterilere baskın özgürlüğü isteyen ve "susmayacağız" diyen 100 kişilik bir gazeteci grubu da katıldı.

Ote yanda, Şili halkıyla uluslararası dayanışma gelişiyor. Dünya Sendikalar Federasyonu, Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu ve diğer demokratik örgütler Pinochet rejiminin siddet yöntemlerini kınadılar, üyelerini Şili halkıyla dayanışmayı güçlendirmeye çağırdılar. Uluslararası Af Örgütü'nün insan hakları konusundaki raporunda da, Şili'de güvenlik kuvvetleri tarafından yönetilen ve özel aletlerle donatılmış gizli merkezlerde tutuklulara sistematik biçimde işkence yapıldığı açıklandı.

Şili'de ithal malı ekonomik modelin fiyatı

Şili'de cuntanın uyguladığı ekonomik model, Amerikalı iktisatçı Milton Friedman'ın önerilerine dayandırıldı. Friedman'a göre bir ülke ancak piyasa güçlerine sınırsız hareket olanağı sağlandığı, basırlı özel sektöre, yani tekelilere verildiği takdirde gelişebilir. Diktatör Pinochet, bu ekonomik modeli, Friedman'ın Chicago Üniversitesinde yetiştirdiği ABD'li ve Şili'li uzmanları kanalıyla kararlı ve katı bir biçimde uyguladı.

Şili'de şimdi 11 milyon olan nüfus, 20 bini katledildi, binlerce kişi tutuklandı, binlerce kişi kayboldu, yaklaşık bir milyon kişi ülkeyi terk etmek zorunda bırakıldı. Daha 1970'lerin ilk yarısında yüzde 17,4 olan işsizlik, şimdi yüzde 30'a çıktı. Bugün her üç Şili'li den birisi iş-

Perez Esquivel dahil çok sayıda kişinin açık grev yaptığı bildiriliyor. Hatırlanacak gibi bir süredir Arjantin'de binlerce kişi cuntasdan, 1970'lerden bu yana oradan kaçıyan ve kendilerinin habar alınmayan binlerce kişinin akıbeti hakkında bilgi istiyor. Ancak hükümetin geçtiğimiz ay açtığı yaptığı açılımda kaybolanların "hüküken ölüm" sayılabileceklerini, ya da sürgünde veya saklanıyor olabileceğini belirtti. Ayrıca aynı günlerde, televizyonda yer alan belgesel bir programla askerî idarenin 15 bin zanta "ideolojik fanatik" olan 25 bin kişiyi öldürmek zorunda kaldığı açıklandı; kaybolanlar içinde yer alan yaşlılar, çocuklar, hamile kadınlar ve diğerlerinden ise hiç söz edilmeli. Cuntaya karşı olan güçler bu açıklamaları Hitler'in basın toplantılarında benzediğini, kappeler kişilerin yüzde 80'inin evlerinde veya işyerlerinde zorla götürüldükleri konusunda pek çok şahidin bulunduğunu söylediler.

NIKARAGUA'DA

Nikaragua Savunma Bakanı Humberto Ortega, Mayıs ay sonuna doğru, Panamaaskeri üstünde askerlere yaptığı bir açıklamada, karşı-

devrimcilerin Honduras'tan yeni saldırıya geçebilecek konusuna uyardı bulundu. Ayrıca Atlantik kıyısındaki bölgeleri komutanı William Ramirez Honduras'ta 2 bin karış-devrimcinin yeni bir saldırı için hazırlanmadığını ve 13-14 Mayıs arasında Zelaya-Norte bölgesinde 600 karşı-devrimcinin saldırılarının geri püskürtüldüğünü açıkladı.

Öte yanda, New York Times gazetesinde yer alan habere göre, CIA Başkanı Casey ve Latin Amerika ile ilgili ABD Dışişleri Bakanı Yandyması Enders, Nikaragua'da hükümet karşı güçlerin bu yaz çatışmalarını artırmaya planladıkları ve bunun sonunda Nikaragua hükümetini devirebilecekleri konusunda ABD Kongresi komisyonlarının gizli toplantılarında bilgileri verildi.

lerin birbiriyle uğrulanı. 1982 yılı Temmuz ayında yaptığı açıklamasında Komünist Partisi Genel Sekreteri Luis Corvalan, 1980 yılında, Pinochet idareci her türlü eylem biçimine başyurması konusunda Şili halkına yaptığı çağrısını yineli. Corvalan, mücadeleden birliğin koşullarında yaratılmadığına, birliğin mücadeleye sona erdirilmesi gerektiğine işaret etti. Diktatörlüğe vurucu darbeyi indirecek olan halk ayaklanması sürecinde, yığınların günlük eylemleri içinde hareket-

Gonzalez de "Dünya Sendikalar Hareketi" dergisinin sorularını yanıtlarken, Şili'de ekonomik durumun demokrasiye dönüşmedikçe düzelmeyeceğine işaret etti ve "eğer bir yaratılması birleşik, gerçek karşı daha geniş güçleri hareketi geçirmenin koşulları artık olgunlaşmıştır" dedi.

Nitekim, 1982 yılı içinde sendikalar hareketi birliğin güçlenmesi sonucunda, ülkede 140 grev örgütlendi. 1982 yılı sonunda 2 bin kadar işçi Pinochet'in karar-gahından bir kaç metre uzaklıkta gösteri-

Latin Amerika ülkelerinde emperyalizm ve bir avuç azınlığın çıkarları için terörle kurumiyor.

Latin Amerika'da emperyalizmin ve diktatörlerin egemenliği kalıcı olamıyor

● Bir çok Latin Amerika ülkesinde ekonomiyi egemen olan yerli-yabancı tekeller siyasal iktidara da egemen

Bugün Latin Amerika'nın birçok ülkesinde, emperyalizmin ve onun kanadı altında oluşan yerli tekellerin varlıklarını sürdürülebilmek ve bağımlılık durumunu sürdürebilmek için kapitalizmin devrimini parantezleri rejimlere ihtiyaç var. Bu nedenle, ek yolunu emekçilere ve halk yığınlarına kapalı tutmayı, temsili demokratikleriyetmek, bölgede uluslararası gereklilikleri körükleyen, faşist rejimleri kurmayı amaçlıyorlar.

Faşizm şu veya bu Latin Amerika ülkesinde genellikle orta düzeydeki bağımlı kapitalizmin içinde düştüğü bunalımın olgunlaştığı koşullarda ortaya çıkıyor. 1960 ve 1970'lerde birçok Latin Amerika ülkesinde böyle bir süreç içinde tekelleri burjuvazi, singülerin bölgesinde halkın sınıta basarak kendi konumunu güçlendirir, devrimci alternatifleri hesaptan çıkarmaya çalıştı. Şili'de 1973 yılında faşist darbe, emperyalizmin, finans burjuvazisinin ve büyük toprak sahiplerinin konumlarını felce uğratan ve büyük derinleşen temel devrimci dönüşümün sürecini darbelerden geçiretilmiştir. Darbelerden hemen sonra da faşist rejim yabancı yatırımlara ve özel sermayeye en etkin desteğini verdi: "Halk Birliği" hükümetinin geniş emekçi yığınlara sağladığı kazanımları geri aldı.

yenniy öğrenmişlerdi, sınımsızlardı. Geçtiğimiz Nisan ayı içinde de 1000 kadar işçi lideri Pinochet'i bir mektup göndererek, halkın diktatörlüğe isteyip istemediği konusunda bir referandum yapmasını önerdiler.

Şili'de demokratik güçlerin eylemleri, orta tabakaları da içeren biçimde genişlerken, "şag" da da Pinochet'i eleştirilenler çoğalıyor. Ancak onun, rejimi ve rejimin sınıfsal dayanaklarını tümüyle yok edecek bir çözüm yolundan korkuyorlar. Şili'de bu kesimler, Pinochet'siz, ama devrimci güçlere de olanak tanımayan birleşik bir politika değişikliği taraftarlarından, yavaş yavaş burjuva demokrasisine dönüşmesini isteyenlere kadar geniş bir yelpaze oluşturuyor.

Şili'de yaşanan ağır ekonomik ve toplumsal krizden Pinochet rejimini sarstığı çok açıktır. Öte yanda, anti-faşist güçlerin bu tarihsel fırsatı mullaka değerlendirebilecekleri ve demokrasiye dönüşü sağlayabilecekleri konusunda, büyüyen direnence rağmen, bugünden kesin sonuçlara varmak aşırı iyimserlik olur. Şili ilenici güçleri, zafere giden yolu, kararlı mücadele ve bu mücadele temelinde sağlanan "birlik"ten geçeceğinin vurguluyorlar. Son eylemler Şili halkına bu yönde önemli adımlar attırıldı.

şisi. Bugün işçi az ve yoksul yaşıyor.

Ekonomik büyüme hızı yüzde 14 düşü.

1982'de yüzde 17 milyar dolarla rakor ulaştı. Temel tüketim maddelerinin fiyatları sürekli arttı. Enflasyon iki katı yükseldi.

İş pazar için üretim yapan pek çok küçük ve orta boy işletme iflas etti. 1973'de iflas eden işletmeler sayısı 25 iken, 1976'da 132, 1980'de 350 oldu. Bugün Şili'de günlük ortalama iki şirket iflas ediyor. Son dönemde iflaslara büyük tekellere ağız bazi bankalar da eklendi.

Alemlen hükümeti döneminde, ulusal gelir içinde payları yüzde 60 olan emekçilerin payı şimdi yüzde 40'a düştü.

4 milyon işçi az ve yoksul yaşıyor. Şili'de bugün nüfusun yüzde 40'ının düzenli bir geliri yok. İşçilerin yüzde 70'i açlık ve su faturalarını ödeyemiyor.

Grev ve diğer sendikalar hakları kısıtlıdır veya kısıtlandı; sosyal sigorta ve emeklilik hakları sınırlandırıldı; eğitim paralı hale getirildi.

cak) saymak fazla iyimserlik olur. Ancak tarihsel süreç, emperyalist politikaların ve diktatörlerin kriz içinde olduğunu gösteriyor. Küba devrimi bunu gösterdi, onu Nikaragua ve Grenada devrimleri izledi. El Salvador ve Guatemala'daki hareketlilik halkın özgürlük savaşımında kararlı olduğunu gösteriyor. Faşist rejimin dayattığı ilk Güney Amerika ülkesi olan Brezilya'da 1979'da grevler ve faşist yasalara karşı kampanyalar engellenemedi ve bunların sonucunda bazı demokratik kazanımlar elde edildi. 1982 yılı sonunda Bolivia'da demokratik güçler 20 yıllık diktatörlüğün son verdiler. Arjantin'de, Şili'de, Uruguay'da ve başka rejimlerin olduğu diğer Latin Amerika ülkelerinde emekçiler zor koşullara karşın aktifliği elden bırakmıyorlar. Diktatörlüklere karşı büyük muhalefeti aynı savaş cephesinde birleşmesi en kanlı, en uzun ömürlü diktatörlüklere bile kökünden sarsabiliyor.

Tarihsel süreçler kanlı diktatörlüklerin Latin Amerika halkının "kaderi" olmadığını, Latin Amerika'da sadece faşizm değil, faşizmi yenilgiye uğratan güçlerin de varolduğunu gösteriyor.

Döviz bunalımı nereden kaynaklanıyor

Türkiye'nin bugün, 10 milyar dolar dışalım ve 3-3,5 milyar dolar dış gelir buğur ödemeleri olmak üzere, yıllık ortalama 13-13,5 milyar dolarlık döviz ihtiyacı vardır.

Hiç mümkün görünmüyor ama, diyelim ki Türkiye, bu yıl 6 milyar dolar dışıyatım ve 2,5 milyar dolar dış gelirle girişinden toplam 8,5 milyar dolarlık döviz geliri elde edebilecektir. Bu durumda, 13-13,5 milyar dolarlık döviz ihtiyacının ancak 8,5 milyar dolar karşılana bilecek ve Türkiye'nin ödemeler dengesi (döviz geliri ile gideri arasındaki olumsuz fark) 4,5-5 milyar dolarlık açık verecektir.

Bu durum, döviz darboğazının çözüldüğüne değil, 1982'deki geçici iyileşmeden sonra, sorunun çok daha derinleşmekte olduğunu göstermektedir. Türkiye ekonomisini yıllardır sarsan, bunalımın en önemli göstergesini oluşturan döviz darboğazı nereden kaynaklanıyor ve neden çözülmüyor?

Başta imalat sanayii olmak üzere Türkiye ekonomisinin en ağırlıklı kesimleri, girdi yoluyla (montaj malzemesi, aksamı, hammaddesi ve teknoloji) çokuluslu tekelere bağımlıdır. Türkiye'deki mevcut sanayi kuruluşlarının büyük bir bölümü, üretimlerini sürdürebilmek için bu girdileri çokuluslu tekelersinden satın almak zorundadır. Bu tür sanayi kuruluşlarının sayısı çoğaldıkça, ekonominin dışalım büyüklüğü de hızla arttı.

Oysa dışıyatım aynı oranda arttınlamadı. Çünkü dışı bağımlı, küçük ölçek ve geri teknoloji ile çalışan imalat sanayisinin ürettiği mallar, dünya ölçeklerine göre çok pahalı olduğundan dış pazarlarda elverişli bulamıyor. Bu nedenle Türkiye'nin dışıyatım hiçbir zaman dışıyatımını karşılayamıyor. Ve bu durum, belli bir noktadan sonra, döviz darboğazı

Hükümet 1983 yılı dışıyatım hedefini iki defa indirmek zorunda kaldı

Dış ticaret krizi kapının eşliğinde

● Ocak-Mart 1983 döneminde, geçtiğimiz yılın eş dönemine oranla Türkiye'nin dış ticaret açığı yüzde 50 artışı gösterdi...

İçinde bulunduğumuz yılın üç ayına ilişkin ekonomik göstergeler, Türkiye ekonomisinin yeni ve şiddetli bir döviz bunalımının eşliğinde olduğunu göstermektedir. Döviz sorunu açısından, son yedi yıl içinde yalnızca 1982'de kısmen rahat bir yıl geçiren Türkiye, son aylarda dış ticarete ortaya çıkan olumsuz gelişmeler nedeniyle yeniden ciddi bir bunalıma sürüklenmeye başladı.

1983'ün ilk üç ayında, Türkiye'nin dışıyatımı karşılamak için eş dönemine göre yaklaşık yerinde sayarken; dışıyatımında gözlenen hızlı artış, dış ticaret açığının (dışıyatım dışıyatımdan büyük olması durumu) yüzde 50 dolayında artmasını neden oldu. Nitekim, 1983 yılının Ocak-Mart döneminde, Türkiye'nin dışıyatımı geçtiğimiz yıla göre, ancak yüzde 4,2'lik bir artışla 1 milyar 303 milyon 1 milyar 358 milyon dolara yükseltilmişti. Oysa aynı dönemde, Türkiye'nin dışıyatımı yüzde 20 artarak 1 milyar 960 milyondan 2 milyar 349 milyon dolara fırladı.

Böylece, 1982'nin ilk üç ayı sonunda 657 milyon dolarlık dış ticaret açığı, 1983'ün eş dönemine yüzde 50 artarak 991 milyon dolara yükseldi. 1983'ün ilk üç ayında ortaya çıkan 991 milyon dolarlık açık, 1981'in eş dönemine göre yüzde 50 artarak 1 milyar 277 milyon dolarla arttıktan sonra, Türkiye tarihinin en büyük dış ticaret açığını oluşturdu.

1982 yılında, üç geçici faktör nedeniyle Türkiye ekonomisi döviz açısından kısmen rahat bir dönem geçirdi. 24 Ocak kararlarının uygulanması konusundan ve özellikle 12 Eylül askerleşme devriminden sonra, Türkiye'nin vadesi gelen 4,7

milyon dolarlık dış borcu ertelendi. İkinci olarak, aynı dönemde ABD "kesenin ağzını açtı" ve 1981-1982 yıllarında Türkiye'ye ABD patentli kuruluşlardan (IMF, Dünya Bankası ve OECD) 4 milyar 39 milyon dolarlık yeni borç verildi.

Üçüncü olarak, bazı "geçici" ve "kısa ömürlü" nedenlerden ötürü, 1980 yılında 2,9 milyar dolar olan Türkiye'nin dışıyatım hacmi, 1981'de yüzde 60 artarak 4,7 milyar dolara ve 1982'de yüzde 20 artarak 5,7 milyar dolara yükselmişti.

Bu gelişmeler sonucu, 1982 yılında Türkiye ekonomisi, bir yandan dışıyatım için gerekli döviz miktarını elde ederken; aynı zamanda, bunalımdan bu yana ilk defa vadesi gelen dış borçlarını ödeyebiliyordu. Bilindiği gibi, Türkiye 1978-1981 dönemini kapsayan dört yıl boyunca vadesi gelen dış borçlarını ödeyememiş ve iflas eden ülkelerin başında yer almıştı. Nitekim, "Euromoney" adlı derginin Ağustos 1982 tarihli sayısında yayınlanan, 1956'dan 1982 yılına kadar vadesi gelen dış borçlarını ödeyemeyen ülkeler listesine, dört yıl üstüste dış borcunu ödeyemeyen tek ülkenin Türkiye olduğu belirtilmiştir.

Dışıyatım patlaması balonlu sönüyor

1981 ve 1982 yıllarında dışıyatımda gözlenen yüzde 60 ve yüzde 20 dolayındaki artışlar, üç "geçici" faktör nedeniyle gerçekleşmişti. Birincisi, sınırlı zorunlu yatırımların gelir düzeyleri ve satınalma güçleri geliştirilmiş, iç pazar daraltılmış ve iç pazarın dışı kalan mallar yanı sıra dışıyatımın satılması; ve aradaki fark devlet bütçesinden karşılanarak "dışıyatım pat-

lamasını" gerçekleştiren tekelere aktarılmıştı.

İkincisi, iç pazarın dışı kalan ve yarı yarıya ucuzlatılan mallar, yüksek petrol gelirine sahip Ortadoğu ülkelerine satıldı ve Türkiye yeni dış pazarlar elde etti. Üçüncüsü, Ortadoğu'daki gerginlik ve bunalım, İran-Irak çatışması gibi nedenler de, Türkiye'nin dışıyatımını artıran faktörler oldu.

Oysa, 1982'nin son aylarından itibaren, bu geçici faktörler bir bir ortadan kalkmaya başladı: İlk olarak, fiyatların aşırı derecede düşürülmesiyle dışıyatımı artıran politikasının parasal yükünü, ulusal ekonomi ve devlet bütçesi karşılayamaz bir duruma düşü. İkincisi, petrol fiyatlarının düşmesi, Ortadoğu'nun petrol üretici-

si ülkelerinin gerilemesine ve Türkiye'nin pazarlarının daralmasına neden oldu. İran-Irak savaşının uzaması, petrol fiyatlarının düşmesi yanında, her iki ülkenin savaş giderlerini büyük oranda artırdı. Bu nedenle, Türkiye'nin her iki ülkeye yaptığı dışıyatım miktarlarında da düşüşler oldu.

Bu olumsuz gelişmeler üstüne, hükümet ve Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) 1983 yılı için öngörülen 7,1 milyar dolarlık dışıyatım hedefini, iki defa indirmek zorunda kaldı. 1983 yılında planlanan 7,1 milyar dolarlık dışıyatım, hükümet tarafından önce Şubat ayı sonunda 6,8 milyar dolara ve 1 Nisan tarihinde de 6,6 milyar dolara düşürüldü.

ÖZLEM ÖZGÜR Gündem

Neyin umutsuzluğu ?

İnsanoğlu, çok sık olmasa da, arada bir geçmişini gözünün önüne getirir. Nereden nereye geldim diye, döner, şöyle bir ardına bakar. Böylesi bir geriye dönüş, geleceğe ışık tutar. Bugün, ben de biraz geriye uzanayım dedim. Ama çok uzaklara değil. Üç aylık yaşamı geçirmiş uzanıp şöyle bir baktım. Türkiye Postası'nın çıkan baş sayısını önüne serdim. Kendi yazdıklarımı dahil yazılar, makaleleri ve haberleri tek tek tekrar gözden geçirdim.

Bir de, aynı döneme ilişkin "boyalı basın"ı taradım. Ortaya çok değişik bir görünüm çıkıyor. Burjuva basını, her şeyi alaylay pullayıyor. Her şeyi gülülmüş gülünç gösteriyor. Dayım yerindeyse, yıllara "sahte umut" taşıyor.

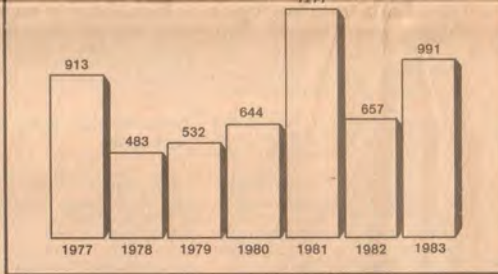
Türkiye Postası'nda ise tam tersi bir görünüm var. Memleketin ekonomik, sosyal ve siyasal yaşamına ilişkin tüm göstergeler, Türkiye Postası'na yabancı bir biçimle hiç de iç açıcı gözüküyor. Ortada duran, "kapakların" tabiri tabiridir...

Bu "kapaklara" tabiri karşısında, ister istemez, insanın aklına kimi sorular takılıyor. Peki ama, ekonomik, sosyal ve siyasal yaşamla ilişkin tüm göstergelerin olumsuzluğunu, karşılay karşılay gazete sayfalarında yansıtarak, yılların paniklemesine neden olmaz mı? Onları umutsuzluğa çevirmek mi?

Yapılması gerekenler yapılsın, kesinlikle etmez. Birinci olarak, bunalım ve yaşamın bütün alanlarında gözlenen olumsuzlukları, eninde sonunda yığınları etkilese de, eninde sonunda gidip onları vursa da, bu umutlanıp umutlanmadığından onları umutsuzluğa götürmekten ifte-

TÜRKİYE'NİN DİŞ TİCARET AÇIĞI
(OCAK-MART DÖNEMİ VE MİLYON DOLAR OLARAK)

olarak karşımıza çıkıyor. 24 Ocak-Şubat 1983'te ekonomi politikasının temel taşı olarak, bu sorunun çözümüne soyunmuş; 1981-1982'de geçici faktörler nedeniyle ortaya çıkan dışsatım artışıyla enes sürülerek, uzun süre "döviz sorununun aşıldığı" yaygarası koparmıştı. Oysa, ekonominin bağımlı yapısı sürdüğü, bu soruna hiçbir yapıcı kalıcı çözüm bulunamazdı. Nitekim, bunalımın tüm göstergelerinde olduğu gibi, döviz sorununun da 24 Ocak-Şubat ve cuntanın çözüm-süzlüğü şimdi çok daha açık görül-meye başladı.

İşçi dövizci girişlerinde de ciddi gerilemeler var

Döviz mevcudu yarı yarıya azaldı

İçinde bulunduğumuz yılın Şubat ayı sonunda, 1 milyar 967 milyon dolar olan Türkiye'nin döviz mevcudu, son iki ay içinde yaklaşık yarı yarıya azalarak, Nisan ayı sonunda 1 milyar 51 milyon dolara düştü. Döviz mevcudunda ortaya çıkan gerilemeye, dış ticarete ve işçi dövizci girişlerinde gözlenen olumsuz gelişmeler neden oldu.

Nitekim, bulunduğumuz yılın ilk üç ayında, dışsatım yerinde sayması ve dışalımın önemli oranda artması sonucu, Türkiye'nin dış ticaret açığı, geçtiğimiz yılın eş dönemine oranla yüzde elli arttı. Bu durum, döviz miktarının yarıyarıya düşmesini birinci nedeni oluşturdu.

Öte yandan, işçi dövizci girişlerinde de, önemli düşüşler ortaya çıktı. Nitekim, Ocak-Şubat 1983 döneminde, işçi dövizci girişleri geçtiğimiz yılın eş dönemine oranla, yüzde 20 gerileyerek 280 milyon dolara, yüzde 226 milyon dolara düştü. Böylece, işçi dövizci girişleri 1980 yılının bile gerisinde bir düzeye inmiş oldu. 1980 yılının Ocak-Şubat döneminde gerçekleşen işçi dövizci girişi, 257 milyon dolar dolayında idi.

Boyalı basın ne diyor

"Döviz miktarının yarı yarıya düşmesi", nin "haber değeri"nden çok daha önemli-si, "boyalı basın"ın konuya yaklaşım biçimi, Şubat ayı sonunda, Türkiye'nin döviz mevcudunun 1 milyar 967 milyon dolara yükselmesini "boyalı basın" manşetle

Banka kasalarında biriken döviz 2 milyar dolara yaklaştı...

Döviz durumumuz

"Rekora.. gidiyor"

GÜNEŞ

10 yıl önce elimizde

Türkiye

Merkez Bankası'na özel banka-ların kasalarında biriken döviz, son dokuz yılın en yük-seli düzeyine ulaştı.

çıkardı ve ortağı güllü güllüstanlık olarak göstermeye kalktı.

Cunta ve hükümet çevrelerinin yaydı-ğı "dışsatım patlaması", "döviz sorunu-nu çözdük" balonlarının patlamaya baş-ladığı bir dönemde, "boyalı basın" gerek-leri tersyüz ederek olayı manşete çıkarı-rken, yığınlar uyutma yönteminin ilginç bir örneğini verdi. Sözgelimi, 28 Şubat 1983 tarihli sayısında Güneş Gazetesi, ha-beri manşeten aynen şöyle veriyordu: "Döviz durumumuz rekora gidiyor", "Merkez Bankası ve özel bankaların kasa-larında biriken döviz, son dokuz yılın en yüksek düzeyine ulaştı".

Ancak, döviz mevcudunun 29 Nisan'da 1 milyar 41 milyon dolara inmesi ha-beri ise, yalnızca 10 Mayıs 1983 tarihli

Cumhuriyet Gazetesi'nde yer alıyor ve "boyalı basın" olayı sus-pusla geçiştiriyor-du. Olayın asıl önemli yanı, Türkiye'nin döviz varlığını "son dokuz yılın en yük-sek düzeyine çıkmış olması" biçiminde ve-rilmesiydi ve haberin bu şekilde yorum-lanması, sorunu bütünüyle tersyüz etmek-teydi.

1973 yılı sonunda da, Türkiye'nin dö-viz mevcudu yaklaşık 2 milyar dolar do-layındaydı. Ancak, 1973 yılında Türkiye'nin dışımla ödediği döviz miktarı 2 milyar 88 milyon dolardı. Yani Türkiye, o gün-kü döviz mevcuduyla 1 yıllık dışımlını karşılayabiliyordu. Oysa 1983 yılında 2 milyar dolara yakın döviz, Türkiye'nin be-yalık dışımlını bile karşılamaktan uzaktı.

bu yılın yılsonuna kadar, olanı umutsuzluğa götürmekle öte-bu yıl saydır. O her şeyden önce, rejimin, cuntanın ve cunta her-şeyinin simgelenen Türkiye kapitalizminin "umutsuzluğa" dur.

Bu nedenle, rejimin ve cuntanın "umutsuz"luğu, aynı zamanda, yı-ğınların "umudu"nun nesnel taşıyıcısıdır da. Nasil mi? Şöyle: Cuntanın maskesi düştü, onun kelli yeli gözükmeye başladı. O, 12 Eylül sa-bahı, kendi dayandığı sınıfsal temeli adına önüne koyduğu progra-mın hicbirisini gerçekleştirmedi. Cuntanın programının özü, bunali-mi çözmek, sosyal, ekonomik ve siyasal alanlarda Türkiye kapitaliz-mini dayanıklı yapılarla kavuşturmaktır. Oysa, böyle bir "öznel" isteğin, silah zoruyla da olsa Türkiye kapitalizminde nesnel temeli yoktu ve olamazdı.

Cuntanın diktatörlük koşullarında ve devlet terörleriyle yapabilecek-leri vardı..Bunalımın yükünü yığınların sırtına bindirmek..Burjuvazinin ekonomik ve politik krizini, emperyalizmin, işbirlikçi-tekelci sermaye-nin istekleri ve çıkarları doğrultusunda çözmek. Gelişen işçi sınıfı hareketini, demokrasi ve barış güçlerini ezmek..Tekelleşmeyi körük-lemek, tekellerin gücüyle devletin ekonomik-politik gücünün içine geçme sürecinin önündeki engelleri temizlemek ve küçük bir azin-likli, bir avuç finans-kapitali çetesini, her anlamda öne çıkarmak ve iyice tırmandırmak...

Eğri oturup doğru konuşursak, cunta bunları çözdü, bunları "başar-dı". Çünkü bunlar, namuluların gölgesinde çözülebilir şeylerdi. Ancak, bütün bunlar, bunalımın aşılmasına, Türkiye kapitalizminin sağlam yapı-lara kavuşturulmasına yetmiyordu ve yetemezdi. Tam tersine, yığın-ları, orta katmanları ve burjuvazinin bile kesimlerini bile yıkıma uğra-tarak gerçekleştirilen bu operasyonlar, bunalımı çözmek şöyle dur-sun, ister istemez, yeni ve daha şiddetli bunalımların maddi temeli-ni oluşturmak zorundadır. Çünkü yığınlar yıkıma uğratılarak, milyon-larca insan silah zoruyla bunalımın içine itilerek, bunalım çözülemez. Çünkü yığınların bunalımı, yalnızca ekonomik anlamda değil; sosyal ve siyasal anlamda da, toplumun bunalımı anlamına gelir.

Cunta, üç yıl yakın bir süredir bir yandan, sürekli abanın altından sopayı gösterirken; öte yandan da yalan ve demagogiye dayalı bir propaganda açılı örecek yığınları uyutmaya çalıştı. Bunalımdan çıkıl-makta olduğu yalan, iyi işlenerek, yığınlar etkiledi. Türkiye solundaki olumsuzluklar, dağınıklık, yığınların örgütsüzlüğü gibi nedenler, kitle-leri seğenekte bıraktı. Ve bu olumsuz faktör, geçici de olsa, yalan ve demagogiye dayalı bu propagandanın başarısını arttıran nedenler-den birisi oldu.

Ama, şimdi durum değişmeye başladı. Bütün ekonomik ve sosyal göstergeler, yalnızca cuntanın bunalımı aşamadığı göstermekle kal-mıyor; aynı zamanda, Türkiye kapitalizminin yeni ve daha şiddetli bir bunalımın eşğinde bulunduğunun iplacığını da veriyor. Artık bu aşamada, yığınlar yalan ve demagogiye inanırlamaz; "bunalımı çö-zdük, çözüyoruz" yutturmacası, inandırıcı olamaz.

Ama kendiliğinden de ne Türkiye kapitalizmine, ne de cuntaya bir şey olmaz. Cunta kendiliğinden gitmez; demokrasi kendiliğinden kal-maz. Ancak, ufukta görünenler, cuntanın çözümsüzlüğü, yeni ve daha şiddetli bir bunalım, işçi sınıfına, demokrasi ve barış güçlerine cuntayı yıkmanın, demokrasiyi kurmanın ve yığınların önüne çok daha geniş ufuklar açabilecek bir ortamın doğmasını nesnel olanakları-nı yaratılabilir. Ve işte o zaman, Türkiye kapitalizminin cuntada sim-gelenen "umutsuzluğu", "umuda" dönüştürülebilir, yığınların "umudu" olabilir. Ama gerçekten hazırlıklı olmamıza, Türkiye solu, demokrasi güçleri toparlanmaza, yığınlar örgütlenmezse ve doğru hedeflere yönlendirilmezse, işte o zaman da Türkiye kapitalizminin umutsuz-luğu, yığınların umutsuzluğuna dönüşebilir...

TUSAY

Yabancı düşmanlığına karşı komşuluk temeli üstünde yükselen ilginç bir girişim: NachbarschaftskreiseNord

"Yabancı düşmanlığı artık bir devlet politikası olmuştur"... Bu sözler Nachbarschaftskreise Nordend - Bornheim girişiminin sorumlu üyelerinden biri tarafından Alman televizyonunda milyonlarca kişiye iletili.

"Nachbarschaftskreise Nordend - Bornheim" Frankfurt'un işçi semtlerinden Nordend ve Bornheim'de kurulmuş bir komşuluk girişimi. Ağırıklı olarak yabancı düşmanlığına eğildiğimiz bu sayıda bu girişimi tanıtımda yarar gördük. Kuşkusuz Nordend - Bornheim Komşuluk girişimini yabancı düşmanlığına karşı bir model çalışma olarak sunmuyoruz. Tüm Federal Almanya için uygulanabilirliği taşıyan bir model olarak da alıyordur değil.

Ancak girişimin hareket noktaları kanımızca bu yöndeki çabalarla katkılı olabilecek nitelikler gösteriyor. Kapitalizmin gitgide daha da parçalandığı "komşuluk" ilişkilerini temel alması bu noktalarından biri. Keza hemen tüm eylem alan ve konularını bir mahallenin günlük yaşamından seçmesi ve bunda ısrarlı olması da altı çizilmeye değer. Salt bu iki nokta bile yabancı düşmanlığına karşı eylemlerle Almanların ve yabancıların edilecek değil, etkin biçimde katılabilmesini sağlar. Bu etkin katılım gitgide yaratıcı öneriler üretmeyi, kişisel gelişimlerini geliştirmeyi de sağlar.

Tanıtığımız komşuluk girişiminin yanlıları sanırım hala belleklerde. Bunun yanı sıra belki kamuoyuna yansımaları ama kendi etki alanı içinde önemli sonuçlar doğuran eylemler de

Frankfurt'ta
bir işçi mahallesinde
kabaran yabancı
düşmanlığına karşı

● Komşuluk Girişi'nin hareket noktası kapitalizmin gitgide yok ettiği komşuluk ilişkileri. Mahallenin günlük yaşamında ortaya çıkan sorunların komşuların ortak ve etkin katılımıyla çözümü lenmeye çalışılıyor

"Uzman temizlik işçisi" Cihan Çalışkan'ın işi içine sığmıyordu. Komşusu, "uzman olmayan" temizlik işçisi İsmail Kurt ile birlikte, yepyeni renkli televizyonu, bir de yeni çocuk yatığını arılamışlar evin beşinci katına kaçmışlardı. Daire kirasını ardına kadar açıyor. Eski siyah-beyaz televizyonu, tahtaları aşımış, vidaları laçlaklaşmış eski çocuk yatağını dışarı çıkardılar. Kapının önüne koydular. Yenileri tam içeri taşıdılar.

"Pis kanakeler evi hanım böcekleriyle doldurdunuz. Gitseniz kendi memleketinize..."

Kapısının üstündeki plakada adının önüne bir de Dr. kaisalmasını eklemiş olan Alman, kendi dairesinin kapısına çakmış bar bar bağırdı.

Cihan'ın her zaman gülen gözleri karardı. Kendi deyimiyle "temizlik amelişi" İsmail'in tepesi de aynı anda attı. Sonra... Sonra "Herr.Dr." soluk soluğa binanın altıncı katına kaçtı da okkalı osmanlı tokatlarıyla tanışmak kurtulabilirdi.

"Herr.Dr." daireesine çekildi ve on kadar ailenin barındığı binanın sahibi durumundaki firmaya (Wohnungsgesellschaft) bir mektup döndü. Bir kaç hafta sonra ekti-

Komşular elele

halledi özellikle yabancı emekçiler için gerek bir sığınak ve başvuru kapısıydı. İlkten gene mahalledeki komşulardan birine, bir Alman Avukatla gidildi. Firmanın kir sözleşmesini feshetme girişimine karşı yargı yoluna başvuruldu. Firma, beyni yabancı düşmanlığıyla zehirlenmiş de olsa bir Alman'ın mektubunu "yeterli" görmüş ve ne apartmandaki öteki kiracıların, ne de

İsmail Kurt ile Cihan Çalışkan'ın görüşlerine başvurmaksızın kira sözleşmesini tek yanlı feshetmişti.

Ama salt bununla da yetinilmedi. Komşular birden hareketlendi. O binada oturan öteki ailelerle tanışan, dostluğu olanları saptadı. Her bir aileye birileri gitti ve onları anlattı. Türklerin "Kapat kan", Almanların "Hansu österen" dediği kadükü ilik konusulan kişiydi. Tavni pek net oldu: "Her iki Türk komşumuzu da bansk insanlardı. Böyle şey yapmazlar. Yapılarsa tabii köflü. Ama onlara evin banskın bozuyor dedim. Olsa olsa kayga etmişlerdir deneciler. Eh, kaygı eden de kimse kündeşing

● Yabancı düşmanlığında ısrarlı bir Alman Doktor, apartmanın düzenini bozdukları gerekçesiyle iki Türkiyeli emekçiyi ev sahibi firmaya şikayet etti. Ama komşuların taktıklığı ile evi terketmek zorunda kalan Doktor oldu

topladı çekti gitti. Boşaltıldığı daireye "iyi bir komşu" taşındı.

Nordend: Zengin Frankfurt'un yoksul mahallesi

Almanya'nın finans merkezidir Frankfurt. Tüm bankaların merkezi oradadır. Zevksiz gökdelenler yükselir kentin göbeğinden. Federal Almanya'nın değil, Avrupa burjuvazisinin nazı Frankfurt Borsası'nda atar. Frankfurt'ta milyonlardan komşular; milyonlarca marktan, milyonlarca dolardan...

Nordend, adı üstünde kentin kuzey ucu. İç karartmasa bile, pek de iç açmayan yoksul görünümlü binalar arasında bir avuç yeşillik bile hasret insanları yaşar bu mahallelerde. Yoksul, emekçi, emekli Almanlar, Yunanlılar, Türkler, Kürtler, İtalyanlar...

Sorun? Yoksulluk diz boyu olur da sorun olmaz mı? Nordend'de sorun diz boyu. Yabancı düşmanlığının yeresemi, dalanıp budaklanması için tüm koşullar eksiksiz mevcut. Okullarda kimi zaman yabancı oranı yüzde 60'ı geçmiş. Dil bilmez, söz dinlemez yabancı çocuklarıyla aynı sınıfları bölüşen Alman çocuklarının eğitimlerinde ciddi aksaklıklar var. Mahallenin çocuk bahçelerinden biri Türk delikanlılar tarafından parsellemiş. Alman çocukları giremiyor oraya. Komşu mahalle Bornheim neozonların yuvalandığı önemli merkezlerden biri. Kindergartenlarda yer bulmak bir sorun. Evler kötü, bakımsız. Yeşil alan yok gibi bir şey. Üstüne üstlük yeni bir "Autobahn" bağlantısı mahallenin tüm dokusunu değiştirmeye hazırlanıyor...

Nordend'de sorun diz boyu. Yabancı düşmanlığı elbet vesir. Yoksulluktan ve

Frankfurt, Römer

ğı tek sorun var. Yabancı düşmanlığı. İşsizlikten bile önce. Adam kendi bile işsiz olsa, işte, aileden birileri çalışıyor. Ne bilelim karşı, oğlu parça buçuk da olsa çalışıyor. Ama iş bile bulmuş olsa, adaman işte rahatı yok ki. Yani maddi yoksulluğa bağlı...

sonuçları doğuran eylemler de var. Bunları bir röportaj anlatımı içinde yabancı düşmanlığına karşı etkinlik gösteren gruplara iletmekte yarar gördük. İlerde benzer etkinlik gösteren ve somut sonuç veren yöntemler geliştiren girişimlere de aynı ağırlıkta yer vereceğiz.

Yabancı düşmanlığına yol açan nedenlere karşı politik düzeyde savaş verme sorunu sınıfsal temele oturtma yönünde ciddi eksiklikler taşımasına rağmen "Nordend - Bornheim Komşuluk Girişimi" ilginç ve önemli bir çalışma olarak değerlendirilmelidir.

gini biçti de. Alman konut firması, kiracılarından Cihan Çalışkan ile İsmail Kurt'a "Binanın huzuruna bozduk" gerekçeyle evden çıkarmaları istedi. "Kündü-gung" u alınca (Cihan ile İsmail firmanın tahliye emrini böyle adlandıyorlar) bu iki yoksul Anadolu çocuğu bir düşünce aldı. Birinin bir çocuğu var, ötekinin beş. Almanların ev bulamadığı koca Frankfurt'ta kim onlara ev verir, nereden ev bulurlar?

Tam bu noktada "Nahbarschaftkreise Nordend/Bornheim" olaya el köyü. Frankfurt'un kuzey ucundaki yoksul işçi mahallelerinden Nordend ve Bornheim'daki yerli ve yabancı kiracıların oluşturduğu bu komşuluk girişimi uzun süredir ma-

lir. En, Kavga edene de kimse künküngün veremez" dedi. Apartmandaki Alman ailelerden üçü kararını açıkladı: Mahkemeye gidecekler ve tanıklık edecekler, iki Türk komşusunun başı-ğı saygılı komşular olduğunu söyleyeceklerdi.

Komşu avukatın kapısı bir kaç kez daha açıldı. Milyona da mal olsa, sekiz değil seksen sekiz celse de sürse bu dava izlenecek ve kazanılacaktı.

Sonuç: Firma davayı kaybetti. Kira sözleşmesi süüyor. Cihan Çalışkan aşımları yorgun argın döndüğünde, renkli televizyon başına oturup yorgunluk çıkarıyor. Yan odada küçük çocuğu, yeni yatağının içinde misil misil. İsmail Kurt her zamanki gibi sık sık komşusunun yanına uğruyor. Bir semaver kaynatıp tavşan kani çaylar içiyorlar. Bazen Alman komşular da katılıyor bu sohbet.

"Herr Doktor" mu? O pılsını pırtısını

düşmanlığı elbet geçirir. Yoksulluktan ve komşusuzluktan acımasız saldırısından dolayı sıkışmış insanlara "bir düşman" gerek. Düşman, devlet tarafından ilan ediliyor: **Yabancılar!** Ve elbet rüzgar eken fırtına bilecektiler.

Durup dururken öldürücü bir bıçak darbesi

Naki Günel, Nordend mahallesinin bir sakini. Gerçekten de sakini bir emekçi. Kimsenin tavuğuna kış demisiği yok. Hiçbir komşusuna kötü bakmışlığı da yok. Isden eve, evden işe gider gitti. Kindergarten'dan çocuğunu almaya gittiğinde "Guten-tag" demeyi, öteki Alman anababaları selamlamayı ihmal etmez.

Naki Günel komşu mahalle Bornheim'de yürürken sırtında bir bıçağın soğuk ceğini duydı birden. Arkadan gelen saldırı bıçağı sıladı ve kaçtı. Bıçak cığırle-re değerek girdi içeri. Naki Günel yere yı-kıldı. Bir kaç yaşlı Alman şöyle bir göre-bildiler saldırganı.

Hastanede haftalarca ölümle pençeleşti Türkiye'li emekçi. Evde kısı ve küçük çocu-ğu...

Nordend/Bornheim Nachbarschaftkreise (Nordend/Bornheim Komşuluk Girişimi'nin) temelleri işte bu olayla atıldı. Girişimin örgütleyicilerinden bir Türkiye'li emekçi şöyle anlatıyor:

- Evet dedğiniz doğru. Bizim komşuluk girişimi Naki olayı ile başladı. Ama önce var. Hemen yakınımızda Preungesheim'da yaşlı bir Alman, küçüküç bir Türk kızını metal çubuk tenekesine atıp kilitledi. Caddeden öteki yanında, 60-70 Türkiye'li ailenin yaşadığı bir sokakta, Alman'ın birer oynarken gürlüü ediyordı diye evinin balkonundan havali tüfekle yabancı çocuklara ateş etti. Bir kaç çocuk bacaklarından yaralandı. Asansörde bir Türk kızını boğ-sından farkıydı. Ama bütün bunlara karşı doğru dürüst bir tavır alınamıyor, bir yöl izlenemiyorduk. Hep genel geçer, aşınımsız çözümlere takılıp kalyorduk. İlerici Almanlarla toplantılar düzenlemek, olayı protesto etmek gibi... Ama olayın çıktığı yerde gövdeleşip olayın üstüne gitmek, o-rada yandaşlar kazanmak, düşmanı geri-letmek, bir çeşit sokak savaşı vermek... Hayır, bu anlayış yoktu bizde. Ama gerginlik vardı hep. Herkes gergindi. Yabancılar gergindi. Almanlar gergindi.

İşte biz de buradan çıktık yola. Burada yabancıların, hele hele Türklerin kavradı-

o belki katlanacak ama, o aşılınmaya, o horlanmaya, yani bir köpek gibi yaşayışına razı değildi...

Yani Naki Günel'in bıçaklanması bizim girişimin bahanesi oldu. Önce bir yanlış yaptık. Yalnız Türkler arasında bir imza kampanyası örgütleyelim dedik. Ama hemen vazgeçtik.

- Neden?

- Şundan: Büyük bir Alman düşmanlığı var Türkler arasında. Başyörlar Alman'a küfürü. Ne olacak? Gene küfürleyeme. Baş-ka? Başka hiç, hemen Türkiye ve Almanca bir aydınlatıcı mezin hazırladık. Bunu Türkiye, Kürtler, İtalyanlara, Almanlara Yunanlılara taşıdık. Ama kapı kapı dağıt-macasına. "İşte dediik, buraya kadar geldi bu iş. Önemsemediğiniz küçük olaylar so-nunda adam bıçaklamaya ulaştı." Bizim metni eline alan komşuların arasına da-ğı. Aynı evde oturuyorlar. On yillik, on beş yıllık komşu bunlar. Bizce, bizim eylemin anıtahtı da burada. kapısı çalınanla kapı-yı çalan hep komşu. O güne kadar hiç ol-mazsa bir selamı, sabahı vardır. Belki bir-birlerinin evlerine gelip gimezler ama ge-ne de komşu bu...

- Peki ne oldu Almanların tepkisi?

- Gittiklerimizin hepsi yabancı dostu de-ğildi tabii. Ama iş bıçaklamaya, cana kas-tetmeye kadar varınca herkes durup dü-şündü. En azından dinlemeye hazırıldılar. Dinlediler. Bununla da kalmadılar. Üç günde 300'ü aşkın imza topladık. Yarıdan çoğu da Alman. Kimse laf olsun diye imza atmadı. Aman bir imza fazla olsun diye kimseye imza attırmadık. İmzayı atan bile-rek attı. Bu da doğal. Naki'yı tanıyorlar. Yoldan geçenler görüyorlar. Kindergarten-ı çocuğunu alırken görüyorlar.

Ama peşini bırakmadık. Naki Hastane-den çıktı, birer mektup gönderdik tüm im-za verenlere. Bir teşekkür yemeği düzenle-dik. Burada Arbeiterwohlfahrt'ın bahçe-sinde bir yemek verdik. "En azından bir ka-deh rakı içmek için bir uğrayın" dedik. Davet mektuplarını da hep komşular, komşulara dağıttı. Her evde kaç Alman varsa, bize omuz verebilecek kimseler varsa onları da davet ettik.

- Peki, oldu?

- Hiii! 400 kişi geldi. İş yemekten çık-tı yenileğe dönuştü. Kimi onbeş dakika o-turdurdu, kimi sonuna kadar yemekte kaldı. Konuştuk. Konuşmayı tanıştı. Mahalle-de birşeyler başladı...

Yoksul Alman da çaresiz. Bir türlü he-saplaşamadıkları - ve hiç hesaplaşmaya-

Hep birlikte yenen bir yemek. Dostluklar pekişiyor, dostluklar kuruluyor.

Nordend/Bornheim, Frankfurt am Main

e verince...

- Frankfurt'ta bu yıl ki faşingin "mizah konusu" Türk fıkraları idi. Nordend - Bornheim Komşuluk Girişimi, faşingin son günü, yakalarında Hitler'in Yahudilere takdirdiği sarı yıldızları takıp karnaval meydanına gittiler ve...

Frankfurt'ta, "Türk fıkraları" anlatarak eğlenen (!) Almanlara etkili bir ders

çakları- Nazi döneminin getirdiği duyarlıkla yabancı düşmanlığının Almanlar da rahatsız. Ama tek derleri de yabancı düşmanlığı değil ki... Bir diiz dev boyutlu sorun var, dev boyutlu toplumsal sorunlar... Zaten neyin ne lara... bilgilendirildi de hi-

ri alınmadılar. Bu "Kahve içme eylemi" ne Frankfurt belediye Başkanı Wallmann da davetliydiler. Gelmedi. Ama küçükç Nordend mahallesinin komşuluk girişiminin protestosu onuda etkiledi. Kentin CDU'lu Belediye Başkanı, bu neymi bu karnaval hi-

Nordend-Bornheim Komşuluk Girişimi gene toplandı. Sorun çapraşıktı. Faşing Almanların dinsel bayramı. Eğlencenin doruğa çıktığı bir bayram bu. Dürüst insanların, bilingsiz yığınların ağzının tadını kaçırıp, tepkilerini toplamadan, bu utanç verici şakalara, yabancı düşmanlığının bu sinsî kabarcısına nasıl karşı çıkılabilir? Almanlar, Türkler, İtalyanlar kolları sıvadı. Önce iki ilericî kabare sanatçısı katıldı aralarına. mesleklerinde uzman iki komedyen kadın. Biri Türk kadınının günlük elbiselerini giydi. Öteki kendine mükemmel bir palyaço maykayı yaptı. Mahallede eyleme katılanlar hep birlikte toplandı. Alman bir doktor, bir Türk temizlik işçisi, bir terzi, bir Yahudi profesör, bir Alman fırıncı, işçiler, teknisyenler, ev kadınları... Karnavalın en son günü, tüm faşingin donuk gecesinde hep birlikte Frankfurt'un ünlü alanına, Römerberg'e gittiler. Römerberg'de Almanlar faşingin sonunu kutluyor, içiyor, dans ediyor ve fıkralar söylüyorlardı.

Alanın bir köşesinde de Nordend Komşuluk Girişimi'nin örgütlediği kitle yer aldı. İki Alman kabarecisi bağladılar fıkralar anlatmaya. Hayret! Fıkraların çoğu 50 yıl öceden kalmı. Yahudiler için anlatılan fıkralar bunlar. Tersyüz edilip Türklerle uylanmış. Sarhoş Almanlardan kulak ve renler sarılsdı. Utandı. Bir yaşlı alman kadın ağlamaya başladı. Bir yaşlı sarhoş önce küftetti. Sonra gılip dinleyince herkesin elini sıkı, "Beni bağlayın sizi ne nazı sandım da küftettim. Oysa sizler... sizler" dedi.

Mahallelinin yakalarında sarı yıldızlar vardı. Elli yıl önce Hitler'in tüm yahudiyler için yakalarına devlet zoruyla diktirttiği yıldızlardan. Yıldızların ortasında da ayıldız... Römerberg'de "Türk fıkraları" döndü, yabancı düşmanlarını vuran bir silah oldu.

Eylem bitince mahalleli hep birlikte bir meyhaneye oturup eylemi değerlendirdi. Başarıydılar... 10 Şubat 1983 günü Yabancı Düşmanlığı Frankfurt'ta küçük, pek küçük ama pek etkili bir şamar yemişti.

Çalışma yöntemi üstüne

Tanıtıma çalıştığımız komşuluk girişiminin sorumlu yöneticilerinden biri izlek dikleri yöntemi ve buna ilişkin ilkelerini şöyle açıklıyor.

"Biz küçük küçük olaylar ve komşuluk bağlarına dayanarak eylem sürdürüyoruz. Ama genel politik hedeflerden kopuk fiilim de değil. Örneğin bir bedemli karele ko-

"Komşuluk Girişimi"nden üç portre

Alexandr ve Hasan birlikte büyüdüler ama...

Bayan Schelberg

Bayan Irmgard Schelberg, Frankfurt'un Nordend semtinde oturuyor. Bir ev kadını. Bay Schelberg ünlü Siemens'de işçi temsilcisi. Karı kocası SPD'nin etkin üyelerinden.

Schelberg'ler öteden beri mahallede yabancılarla en iyi diyalog kuran ailelerden biriydi. Oğulları Alexandr ile komşu Türk ailenin oğlu Hasan birarada büyüdüler dense yeridir. Ama kaban, kabartılan yabancı düşmanlığının zehirli tohumları Hasan'la Alexandr'in ilişkilerini de etkiledi. Bir Türk kız ile arkadaşlık etme girişimi Alexandr'a oldukça pahalıya patladı. Bir grup Türk delikanlı Alexandr'i ciddi biçimde hırpaladılar. Hırpalayan Türk delikanlılar grubunda Hasan da vardı. Ayırmak için mi, dövmek için mi? Orası biraz karışık. Ama yabancı düşmanlığının bu iki delikanlının arasındaki köklü çocukluklarına uzanan dostluğu bozdu-bu bir gerçek.

Bayan Schelberg işte bu "döğülme" olayından sonra Komşuluk Girişiminde yer almaya karar verdi. Aldı da.

Bayab Schelberg yabancı düşmanlığına karşı savaşıp verme gereğini kuşkusuz salt oğlunun "dayak yemesi" ile açıklamıyor. Babasını ve annesini savaşa kaybetmiş bayan Schelberg. Ök-

süz ve yetim çocukların tümü gibi genç kızlığı boyunca hep itilip kakılmış. Haksızlığı, zulmü ve "ikinci sınıf yurttaş" olmanın tüm acısını bizzat kendi yaşam deneyleri ile öğrenmiş.

1981 yılında toplanan SPD Kurultay'ı gerek bayan gerekse bay Schelberg için ürktücü bir an. Orada özellikle SPD'li delegelerden yükselen yabancı düşmanı yargı ve önyargılar Schelberg'leri ürktü. Sorun alabildiğine ciddiydi. Şu anda tanıtığımız komşuluk girişimine ellerinden geldiğince çaba gösteriyor Schelberg'ler. Ama karamsarlıklarını da saklamıyorlar. Gözlemlerine göre ilişkiler gitgide koyuyor. Eskiden aileler arası ilişkiler süperken şimdiiler iyiden iyice kesilmiş. Özellikle Türkiyeli kadınların kendii gettolarının pencerelerini sıkı sıkı kapatmışları söylüyor Schelbergler. Ama bu karamsarlık onları bir köşeye çekilip susmaya değil, en yakın çevrelerindeki bir örgütlenmenin içinde etkin savaşım vermeye yöneltmiş.

Onuk ailesi

"Konsolosluklar ve Alman yabancılar polisi ortak mı çalışıyor?"

Mühürün Onuk Türkiyeli bir emekçi, Federal Almanya'daki göçmen işçilerin en eskilerinden. 21 yıldan bu yana ekmegini bu ülkede kazanıyor. Onuk terzi. İki çocuk var. Çocukları iyi Almanca biliyor ve işseye gidiyorlar. Karısı Gülşen

nerden karsı çikabileceğini bilmiyoruz... Nordend Komşuluk Girişimi'ni bu noktada küçük ama anlamlı işkılar yaptık. Küçük küçük modellerle, günlük yaşamın sıradan olaylarından yola çıkarak birlikte karşı çikabileceğini kanıtlamaya girişti komşulara.

Girişimin adı da şöyle zaten: **Nachbarschaftskreis Nordend/Bornheim gegen Ausländerfeindlichkeit, ihr gemeinsames Leben in Stadtteil**. Türkçe: Yabancı düşmanlığına karşı mahallede birlikte bir yaşam için Nordend-Bornheim Komşuluk Girişimi.

Nordend nire, Opern Kafe nire?

Stern dergerişimin hünerli, yürekli ve ılerici muhabiri Gerhard Kromschöder'in ünü- lü röportajı hala belleklerde.

Bu dört dörtük gazetecilik olayı Stern'de patlayınca, Nordend Komşuluk Girişimi ayaklandı. Bu olayla ilgilimelerini girişimin sorumlu üyelerinden biri şöyle açıklıyor:

- Almanların bir dizi soruları var. O yüzden bir olay patlak verdiğinde "**Beni ilgilendirmez**" diyebiliry. Bu toplumda sakat var, sapık var, işsiz var, hasta var, yabancı düşmanlığından intihar eden var, oğlu işi serseri olan var... Herkes boğulmuş derde. O yüzden kendi dışındaki bir olaya "**Bana ne bundan?**" diyebiliry. Ama Stern'in röportajı farklı. Almanlara "**Bana böyle bir şey olsa ne olurdu?**" diye sordurabiliyen bir gazetecilik olayı bu. Kapitalizm inceden inceden işlediği bireyiç ahlaki sarsan bir yanı var olayın.

İşte bu Opern Kafe olayına böyle git-tik. Olayda Almanların sarsan bir yanı var. Yabancı düşmanlığı ona da değiyor, kendin-i birden bir Türk gibi hissediyor. Oturduk komşuluk komşularla. Durum çok uyuyn.

Baştan bedi yerleşirmeye çalıştığımız gi-bi artık savunmadan çıkmak ve saldıyna geçmek için iyi bir vesileydi bu. Saldın dediyim şu. Bir pistol yapılmış, bir top-la-nacağız, "**Bu işi protesto ediyorum**" diyece-giz. Oysa olan olmuş çektik. Gerileme-mek, savunmaya geçmek gerek. Bu olay da buna pek elverişli. Türk atılıyor kahve-den ama adam Alman.

Opern Kafe eylemi:

Yabancıların ilk militan ve örgütlü karşı çıkışı

Nordend Komşuluk girişimi'nde yer al-an yerli yabancı 40 kişilik bir grup ger-çekten de Opern Kafe'ye gitti ve... tabi içe-

leleli. Birisi bir kuruşluş bi- le olmayın girişime mektup yazarak, ya-bancı düşmanlığı yavaş meyhane ve ben-zeri yerler için soruşturma açtığını bildir-di. Hukukçu örgütleri, anti-faşist kuruluş-lar, ılerici gazeteler, gazeteciler, televizyon muhabirleri olayı üstüne gittiler. Sorun taa Hessen İçişleri Bakanlığına kadar gitti ve tartışıldı. Yani hem kamuoyunda hem yönetim mekanizmasında yankılar uyandı-rdı.

Ama en önemlisi mahalledeki etkisi. Al-man ve yabancı komşular elele verince bir şeylere karşı çikabileceklerini, arkala-nın ılerici insanları alabileceklerini görd-üler. Nitekim kentteki etki inisiatifler, örgütler, kuruluşlar da Nordend Komşu-luk Girişimi'ni ele bağlar kurmaya çalıştılar. Mahalleli bu eylemi özellikle yabancı hemşehrilerin başarısı olarak değerlendi-riyorlar. Bir Alman avukat bunu pek kes-tirme özetledi: "Bence, dedi, Opern Kafe eylemi yabancıların ilk militan ve örgütlü karşı çıkışıdır".

Belki abartmalı bir yargı. Ama küçükük Komşuluk Girişimi'nin tüm Frankfurt'ta bir çekim merkezi olduğu da bir gerçek.

Faşingde resmen körtüklenen yabancı düşmanlığı

Faşing bu yıl Frankfurt'ta belki Alman-lar için ençellenci oldu ama Türkler için pek tatsızdı. Tüm karnaval dernekleri sözbiri-ği emeşince karnaval boyunca ençellen-e nin kilidini "**Türk fıkraları**" üstüne kur-muştu. Bira ile kafalan tütülsenmiş, çilgim-ca dans etmekten gözlen çıkmak çakmak Almanlar bir sotuklanmak için masalarına oturduklarımda, maskara bir konuşmacı (ne de çok maskara vardı bu yıl!) kürsüye çıkıyoy ve başlıyolar anlatmaya:

- Sekiz Türkü bir Volkswagen'a nasıl yer-leştirirsin?

Cevap yok. Kendi sorusunu kendi yanıtlı-ıyor:

-İkisi öne, üçü arkaya. Geri kalan üçü de küll tablasına...

- Kah kah kah, küh küh küh...

Bir başka karnaval derneğinin, bir baş-ka yerdeki balosunda bir başka maskara game kürsüden soruyor:

- Otobanlardaki kesik beyaz çizgi ile bir Türk arasında ne fark var?

Kendi yanıtlıyolar gene;

- Birinin üstünden arabayla geçmek ya-saktır, polis ceza yazar...

- Kah kah kah, küh küh küh...

lan da degiliz. Örneğin bellide aserlik ko-lanmış. Tam 150 kişiyi konuşma ya- rık. Tek tek. Gençlerle yanı. Askerlik çağı gelen gençlerle. Sonra onların birbirleri- la, analarıyla. Öyle göstermek bir imza kampanyası düzenleyip, "At imzını o kar-dar" demedik. Tek tek konuştu.

Sonra oturma hakkı sorununda. Kimi dernekler böyle bir etkinlik başlattı. Bizim mahallede kimse gitmedi. Aynı kampan-ya bir aptık. Tam 34 Türk ailesi geldi. Bunlardan 11'i kesin olarak oturma hakkı aldı. Geri kalanları da eli kulağında. Tüm yükü bir komşu Alman avukat üstlendi. O zaman yabancılar polisine kendi işi uygu-lamalar da zorlaşıyor tabii. Alman memur işi yoksa süremiyor. Dayanacağımız de-ğişiyor ama: Komşuluk...

Derdin olan komşu bize geliyor. Biz ister mahalle capında, ister genç politik içeri-ki bir eyleme girişirken mahalleliyle kolayca ulaşılıyory artık. Ama hep gerçekçi davra-nıyoz. Örneğin öyle derneklerde, lokal-lerde, klüplerde, meyhanelerin arka sala-n-larında toplantı düzenleniyor. Bizim insar mızın proleter gelenekleri ya yok, ya pek köksüz. O yüzden bu tür toplantılar ona biraz solak geliyör. Erkek geze, karı-sı geleniyor. Sonra çocuklar var... Biz o-turma odalarında, misafirliğe gitmiş komşu-lar gibi yapıyoruz toplantılarımızı. Bu-rada "gibi" demek yanlış oluyor tabii. Çünkü biz zaten misafirliğe gitmiş komşu-larız. Üstelik misafir sohbeti içinde so-runları anlatmak daha kolay, daha etkile-yici oluyor. Örneğin Türkiye'deki siyasi tu-tukluklarla dayansaıma eylemlende yalnız so- ni sokaktan bir iki yüz marka yakın para topladık. Üçte biri Alman üstelik. Para bir yana bu vesile ile Türkiye'yi Cuntay, ge-reverimizi uzun uzun anlatmak olanakla-nı doğdu. Hem de benimsedik. Öyle

"Ver başı mark şordan hatırım için" gibi yi-lışık yontımlere değil... Ağır diydioruz ama kalıcı adımlar da atıyoz.

Nordend/Bornheim Nachbarschaftskreis'in öyküsü kısaca böyle. Bu rö-portajı yapıpımız sıralarda, girişim mahal-ledeki okul sorununu ele almaya hazır-la-nıyord. Bir de mahalledeki kadın adama-larının (sosyolojik, pedagojik, profesör) katkı-sıyla bir "**Frankfurter Manifest**" hazırlıgında. Heidelberg Manifest'in ırkçı çıkıkları hala tutukluda yankılanırken, Frankfurt'un yoksul ve uzak bir mahallesinde bir avuç Alman, Türk, İtalyan, Kürt, Yunanlı "Komşu" bir karşı bildiriyi hazırlıyolar.

Bir büyük dayanışma ise kapitalizmin yok et-tiği, esirke kölelik bir kurum: Komşuluk!

Onuk da Alman toplum ele kolay uyum sağ-layabilen, girişken ve deneyimli bir gençmiş işi.

Onuk'un eleştirileri özellikle Türkiye Konsoloslu-kları, politikacıları ve devlet sorumluları üstünde yoğunlaşıyor. Onuk şöyle diyor: "21 yıldır en az 7-8 isyarin-de çalıştım. Bugüne kadar tek bir Türkiye politikacının genç sorunlarımızla ilgli-leştiğini görmedim. Görünleri de görmedim. Görünüşü, başımızın caresine game kendimiz bakacağız. 40 bini sonradan göz etmiş 120 bin Kübrüli Türk için taa ABD Senatolarına kadar hiç ayda bir düzenli bültenler yayımlayan Türkiye Cumhu-riyeti yetkilileri milyonlarca geçmen işçi için ne yapıyorlar? Hiç. Hiç bir şey..."

Onuk, Konsoloslukların kraldan çok kralcı oldu-ğuna inanıyor. Çürütme gücü bir örnek veriyor: "Pasaport uzatmalarda işi olan, bir isyerinde çalışmakta olan Türklerden uzatma harcı olarak 20 mark alıyör konsolosluklar. İşsiz Türkiye'lerden ise 190 mark. Ayrıca pasaportları uzatırken çalışma iznine bakıyör. Bu izin varsa pasaport 5 yıl uzatılıyor, yoksa bir yıl. Bunun anlamı açık. Konsoloslukları kendi yurttaşlarına zulmetmekte, haksızlık yapmakta, onları zora sokmakta Alman yabancılar polisi ile adeta ortak çalışıyorlar."

Muhittin Onuk Türkiye'nin Batı Avrupa'daki geçmen işçileri dövme yumurtla-ıan tavuklar olarak gördüğü ve sadece öyle gördüğü inanıyor. Şöyle diyor: "Al-man ve Türkiye hükümetleri arasında kapalı kapılar ardında yapılan anlaşmaların dayayı iyice övey evlat oldu. Anlaşılan Türkiye daha karlı bir döviz kaynağı buldu ki bu böyle..."

Muhittin Onuk'a göre kendi devletince böylesine itilen kaçaklar ve sahip çıkı-lmayan geçmen işçilere karşı Alman hükümetinin hertürlü haksızlığı reva görme-sinde, yabancı düşmanlığını pervasızca kabartmasında şaşılacak bir şey yok. Doğal olarak bu böyle geliyör. Careyi ise daha önce söylediği bir sözle açıklıyor Onuk: Kendi başımızın caresine kendimiz bakacağız...

"Sorum çocuklar arasında değil büyükler arasında"

Kristina Schmidt Nordend'de Katolik kilisesi...e alt bir Kindergarten'da (Çoc-uk yavası) "Leiterin" yani yönetici ola-rak çalışıyor. Kindergarten'da Türkiye-li emekçilerin çocukları da var. Bir baş-ka deyişle yabancı düşmanlığının çeşit-li yansımaları Kindergarten'in yaşa-mında da etkisini göstermekte.

Kristina Schmidt soruna net bir yar-gıyla giriyor: "Sorum çocuklar arasında değil, büyükler arasında" diyor ve ekli-yör "Sorunlara dolu bir ortamda her çocuk sorunludur". Almanlar açısından eleştirilerini iki noktada düğümlüyor Kristina Schmidt: "Eğitim kurumları-mızda yeni koşullara uyum öğrenileri alamadık ve Alman anababalar ortadaki fiili duruma uyum sağlayamadılar. Bu ülkede sayılan yizbinlere değilen ya-bancılar var. Benlarn çocukları var. Bu çocukların da eğitim kurumlarına gerek-sinimleri var. Bunun iyi kavranması ge-rek".

Kristina Schmidt'e göre şu anda Kin-

dergarten'da geçici bir çözüm yolu izle-nebiliyor: Çocuklar arasında anlaşmaz-lık çıkmasını önlemek. Sorunu değil, so-nuçların esas olan geçici bir önlem bu. Schmidt de bunun bilincinde. Bu yüz-den Kindergarten'daki çocuklarla her bir-likte, özellikle Türkiye'li ailelerin ev-lelerine gidilip oyunlar oynatıyor. Ge-çenlerde küçük Tolga'nın sünet oluşu Kindergarten'da kutlandı.

Kristina Schmidt sorunun Kinder-garten düzeyinde çözümü için ana-ba-baların etkin katılımını tetik ve vazge-çilmez koşul olduğu inanıyor. Ama bunun sağlanmasa bile de kolay değil. Yabancı düşmanlığının buldukları saldı-ğ bir ortamda, önce büyüklere sorunu çözünlemleri gerek.

Kristina Schmidt

Kristina Schmidt

Kristina Schmidt

Kristina Schmidt

Kristina Schmidt

Kristina Schmidt

ke" (Aufenthaltserlaubnis) üzerine bina edildi. "Oturma Hakkı" (Aufenthaltsberechtigung) kadar güvence altına alınmamaktadır. Çünkü "Süresiz Oturma İzni", adı üzerinde "izin"dir ve bu izni alabilmek için gerekli olan ön koşullardan birinin ortadan kalkması halinde her an sınırlandırılabilir veya geri alınabilir. Örneğin, oturduğunuz konut ölçüleri sabit kalmak şartıyla, çocuk sayısındaki artış nedeniyle, ikamet yerinin ailenin nüfus sayısına göre yetersiz olduğu gerekçesiyle verilmiş olan süresiz izin sınırlandırılır.

Dahisi var: Süresiz oturma izni, sosyal yardım (Sozialhilfe) alınması ve trafik suçları işlenmesi hallerinde de sınırlandırılabilir veya tamamen geri alınabilir. Özellikle sosyal yardım alınması halinde Federal Almanya'dan çıkarılmanıza bile sözkonusudur.

Sizlere ve aile fertlerinize en sağlam güvencesi "Oturma Hakkı" sağlar. Oturma hakkına sahip olanların, bu haklarını ellerinden alması veya Federal Almanya'dan çıkarılmaları ancak çok önemli hallerde olanağıdır. Oturma hakkı kesinlikle sınırlandırılmaz. Bu nedenle sizleri uyarıyoruz: Oturma hakkından vakit geçirmeden yararlanın!..

Oturma hakkı alabilmek için daha önceden süresiz oturma iznine sahip olmanız şart değildir. Ön şartları yerine getiren herkes bu hakkı alabilmek için başvuru yapabilir. Daha önce birkaç yıllığına süreli olarak verilen oturma izninin süresi dolmasa dahi, şartların yerine getirilmesi halinde süresin dolmasına beklemeden oturma hakkı başvurusu yapılabilir. Diyelim ki, 1985 yılına kadar oturma izniniz var; ama oturma hakkı alabilmek için şartları yerine getiriyorsanız, 1985'e kadar beklemeden hemen başvuru yapabilirsiniz.

Bu nedenle, yabancılar dairedesinde çok kez karşılaştığımız "Sizin oturma izninizin zamanı henüz dolmamış, dolduğu zaman gelin" veya "Sizin oturma izniniz süresiz, oturma hakkı almaya gerek yok, çünkü her ikisi de aynı şeydir" gibi sözlerle kanmayın ve oturma hakkı almak isteginizde ısrar edin. Başvurunuzun her ne sebeple olursa olsun yabancılar dairesine işleme konulmaması veya oturma hakkı isteminizin "şartları yerine getirilmediği" gerekçesiyle verilmediği durumlar da, verilmeden gerekçesini açık olarak belirleyecek ve en önemlisi "yazılı" cevap isteyiniz. Bu hakkınızdan vazgeçmeyiniz. Çünkü tüm itirazlar elde yazılı ve gerekli belge bulunması halinde yapılabilir.

Oturma hakkı alabilmek için ön şartlar

● 8 yıl aralıksız olarak Federal Almanya'da ikamet etmiş olmak

Bu zamana kadar geçerli oturma izni olanlar aralıksız ikamet ediyor sayılır. Federal Almanya dışındaki geçici süreler (izin) ve işveren tarafından gerçekleştirilen başvurular "gecikme" sayılmaz. Ayrıca, askerlik hizmetinde geçen zaman, hizmetin bitiminden hemen sonra geri dönlüdüye "ikamete ara verme" sayılmaz.

● Özel çalışma izni

"Özel" kelimesi sizleri korkutmasın. Özel çalışma izni, 5 yıllık çalışma izni demektir. Federal Almanya'da son 5 yılda aralıksız çalışanlara, 5 yıllık, yani özel çalışma izni verilir. 8 yıldır aralıksız çalışanlara, çalışma izni "süresiz" verilir.

● Yeterli Almanca bilmek

Yabancılar dairesinde başvuru yaptığınız memurla basit bir biçimde anlaşacak kadar dil bilmeniz yeterlidir. Lisan sınavı, yazılı hayat hikayenizi veya dilekçenizi kendinizin yazması sizden istenmez.

● Yeterli ikamet yeri

Yeterli ikamet, çevre koşullarına uygun, emsallerine uygun konut demektir. İkamet yerinin yeterli olabimesi için kişi başına istenen metrekare ölçüsü her eyletide değişmektedir.

Mutfak, banyo, tuvalet ve koridor gibi yerler hesaba dahil edilir. Aynı durum, firma lojmanlarında oturanlar için de geçerlidir.

● Çocukların okula devam yükümlülüğü

Okul çağında çocukları olanlar, okul idaresinden alacakları, çocuk-

ların okullarına bizzat girişimlerini yapmaları gerekir. Bu belge, ailemizin geleceği için önemlidir. Bu belge, itirazda kullanılacak en önemli belgedir.

● Sabıkalı olmamak

Yabancılar dairesinin istediği diğer bir belge de, başvuru sahibinin sabıkalı olmadığı kanıtlanıy belgeler. Bu belgeyi yabancılar dairesi kendi araştırmalarıyla temin etmektedir.

Adli sicilinden silinen veya kayda geçmemiş suçlar sabıkanın sayılmaz. Diğer suçlar, suçun çeşidine göre değişir.

Türkiyeliler için özel uygulamalar

Türkiyeliler, Federal Almanya'da 4 yıl çalıştıktan sonra özel çalışma iznine hak kazanırlar. 8 yıldır beri Federal Almanya'da yaşayan, en az 4 yıl çalışmış olanlara sınırsız özel çalışma izni verilir.

Eşler için: Çalışma iznine gerek yoktur.

Çocuklar için: Oturma iznine sahip olan ve 16 yaşını dolduranlara başvurmaları halinde oturma hakkı verilir. Çalışma iznine gerek yoktur.

Oturma hakkına sahip olan yabancı işçilerin birlikte oturdukları eşleri ve 18 yaşına kadar olan çocuklarına gerekli ön şartları yerine getirdikleri ve 5 yıldır Federal Almanya'da ikamet etmeleri halinde oturma hakkı verilir.

Ö N E R G İ
(Oturma Hakkı - 1 başlık)

Name: M. ALİ KAYA
Anschrift: HAUPTSTR. 529
6000 FRANKFURT

An die
Ausländerbehörde der
Stadt FRANKFURT

Datum: 22.5.1983

Betreff: Aufenthaltsberechtigung

Sehr geehrte Damen und Herren!

Ich möchte eine Aufenthaltsberechtigung beantragen.

Ich bin seit OCTOBER 1970 ununterbrochen in der Bundesrepublik Deutschland. In dieser Zeit habe ich mir während meines Aufenthaltes nichts zu Schulden kommen lassen.

Ich wohne an Aufenthaltsort in einer den geltenden Massstäben entsprechenden Wohnung.

Mit freundlichen Grüßen
(Name)

Hier: Woher hergeleitet werden sollte: keine weitere Angabe erforderlich

G E W E R
(Süresiz Çalışma Hakkı İçin)

Name: M. ALİ KAYA
Anschrift: HAUPTSTR. 529
6000 FRANKFURT

An den
Arbeitsrat der
Stadt FRANKFURT

Datum: 27.5.1983

Betreff: Unbefristete Arbeitserlaubnis

Sehr geehrte Damen und Herren!

Ich möchte eine unbefristete Arbeitserlaubnis beantragen.

zu meiner Person:

Ich habe die türkische Staatsangehörigkeit und bin seit OCTOBER 1970 in der Bundesrepublik Deutschland. Seit dieser Zeit stehe ich in einem ununterbrochenen Arbeitsverhältnis. I. d. h. bin ich beschäftigt bei der Firma: HAYAT - MILLER KG, 6000 FRANKFURT.

Mit freundlichem Gruss
(Name)

Hier: Woher hergeleitet werden sollte: keine weitere Angabe erforderlich

GÜLDÜŞÜN

Bu sayımızdan itibaren "Güldüşün" başlığı altında bir mizah köşesi açıyoruz. Nazım Hikmet'in "Neşe kavgaının musikisidir" dizesi bu köşenin hedefini de, amacını da, nedenini de pek güzel ve kestirimden anlatıyor. Gerici, baskıcı, diktatörlüğe, faşizme karşı direnen, savaştan halkları mızahı etkili bir silah olarak kullananlar. Halkın bağından kopup gelen fıkralar, karikatürler, taşlamalar, tekerlemeler bir yandan gericiğin temellerini oyarken, bir yandan özgürlük, demokrasi, barış ve devrim savaşçıların gücüne güç katıyor. "Kavganın musikisi" oluyor.

Bu sayımızda halkımızın ürettiği, yazdığı, söylediği, şakayı düzenli belli olmayan, tek sözcükde halkın malı "cunta fıkraları" sunuyoruz.

Otobüste

Adam, İstanbul'da sabahleyin tüküm tüküm dolu otobüste yanında duran adama nazikçe eğilip sormuş:

-Beyefendi, demiş, acaba subay filan mısınız?
Öteki şaşırmış:
-Yok efendim, ne münaşebet.
Beriki üstelemiş gene nazikçe:
-Peki efendim, acaba kardeşiniz, babanız, yakın akrabalarınız arasında subay var mı?

Öteki bir anlam verememiş ama gene nezaketini bozmadan yanıtlamış:
-Hayır efendim, yok.
-Peki ev sahibiniz, apartman yöneticiniz, okul arkadaşlarınız, komşularınız arasında hiç subay var mı...

Adam artık dayanamamış, patlamış:
-Yok be kardeşim, yok dedik. Ne subayı. Yok...

O zaman bizimki daha üst perdeden gülmüş:
-Öyleyse çekene ayağım esşoğlucşek, bir saatitir ayağıma basıyorsun...

Vampir

Cuntanın işkencecilerinden biri mesasını (!) bitirip eve dönmüş. Oturmuş yemek yerken, küçük oğlu sormuş:

-Baba, demiş, okulda senin için kan içen vampir diyorlar, doğru mu?
İşkenceci gözlerini devirerek sormuş:
-Nee, kimmis onlar bakayım, adları neymiş?

Karısı sözünü kesmiş herifin:
-Bırak şimdiki çocukla gene çalmayı da çorbayı iç demiş, yoksa pıhtılaşacak...

Bektaşî babası ve Evren

Evren'in ikide bir yaptığı yurt gezilerinden birinde, bektaşî babası da Evren'i dinlemeye gitmiş. Evren çiknış kürsüye başlamış anlatmaya:

-Sevgili vatandaşlarımız; gerçek demokrasîyi memleketle biz getireceğiz. Bizim demokrasimizde elbette işçi hakları olacaktır. Ama ekonomik durumun daha da bozulmaması için öyle zırt pırt grev yapılmasına izin verilmeyecektir... Bizim demokrasimizde örgütlenme özgürlüğü mutlak olacaktır. Ama her önüne gelenin parti, dernek kurmasına izin veremeyiz. Ancak bizim uygun görüldüklerimiz örgüt kurabileceklerdir... Bizim demokrasimizde söz söyleme özgürlüğü sınırsız olacaktır ama sınıf ve sınıf savaşımından söz edilemeyecektir... Bizim demokrasimizde fikir özgürlüğü olacaktır. Ama Atatürkçülükten başka ideolojilere asla izin verilmeyecektir... Bizim demokrasimizde...

Bektaşî babası dayanamamış:
-Paşa, demiş, sen şuna "demokrasî filan olmayacak" diyeceksin de bir türlü dilin varmıyor...

Nesini?

Evren'e sormuşlar:
-Paşam, aydınlık kafalı, insanlığın ilerlemesinden yana olan, düşünen, sömürüye karşı çıkan insanların en çok nesini seversiniz?
Evren yanıtlamamış:
-Ötüsünü...

Mustafa
Kenan
Evrentürk

Evren artık kendini iyiden iyiye "İkinci Atatürk" sanıyama başladı ya, artık her konuşmasında, her yerde, her konuşmada Mustafa Kemal gibi davranmaya başlamış. Günlerden bir gün Devlet Tiyatrosu'nda bir oyunun gala gecesini serel fonsından izledikten sonra, sanatçıları kutlamak üzere locasına davet edilmiş. Bütün oyuncuları, rejisörleri locaya toplamışlar. Evren hepsinin elini sıktıktan sonra bir de kısa konuşma yapmış:

-Efendiler, demiş, hepimiz milletvekili, bakan, başbakan, hatta cumhurbaşkanı olabilişiniz, ama asla sanatkar olamazsınız...

Bir de Paşa'ya
sorun!

Evren İstanbul'a gelmiş. Akşama doğru şehrine bir yemek düzlenmiş. Boğaz sırtlarında lüks bir lokantada masalar düzülmüş. Öteki paşalar, maaşlar, patronlar, vali malı hepsi oturmuşlar. Yemeğe başlamışlar. Mutfakta da aşçılar harıl harıl yemekleri hazırlıyorlar. Bu arada güvenlik görevlisi subaylar habire mutfağı denetliyor, yemeklere güvenlik açısından filan da ilgileniyorlar. Bir ara hazırlanan bir balık yemeğine bakmışlar. Aşçılardan birine güvenlik subayı sormuş:

-Bu balığı kim yaptı?
Aşçı bilememiş. Aşçıbaşısı çağırmışlar. O da bakmış bakmış:

-Bunca yıldır envali eşit balık pişirdim ama bu balığı ilk kez görüyorum. Başlayın, ben de tannıyorum bu balığı demiş.

Bunun üzerine hemen şahiden eski, yaşlı bakkılcılardan biri çağırılmış. O da evirmiş çevirmiş balığı bakmış ama tanıyamamış:

-Valla ben de bu balığı ilk kez görüyorum. Siz en iyisi Üsküdar'da 90 yaşında balıkçı Rüstem reis vardır ona sorun, diye akl vermiş.

Hemen helikopterlerle Rüstem reis getirilmiş. O da bakmış, kafasını sallamış:

-Valla yedi denizi gezdim ama bu balığı hiç görmedim. Tanıyamadım demiş. İzi uzamış ama sofranın servisi de gecikmiş. Bunun üzerine Evren'in yaveri içeri girmiş. Mutfaktakilere:

-Yahu ne oldu paşamın balık yemeği, bekliyor, demiş. Durumu hemen yavere anlatmışlar. Balığı bir türlü bir bütün bulamadıklarını söylemişler. Yaver gülmüş:

-Yahu demiş, ne lüzüm var. Siz en iyisi bunu paşamın kendisine sorun. Aşçıbaşısı dayanamamış:

BİLMECE - BULMACA - SATRANC

Bulmaca

SOLDAN SAGA: 1. 1920'de Türkiye burjuvazisi tarafından Trabzon açıklarında onbey yoldası ile birlikte alçakça öldürülen, Türkiye Komünist Partisi'nin kurucusu ve ilk lideri, 2. Ali...

Satranc

Bir kural

Satrançta en önemli kurallardan biri tutulan taşın oynanmasıdır. Eğer rakibinizin taşına, atmak için dokunarsanız atmak zorundasınız. Düzeltmek amacıyla dokunacak sandığınız "düzeltiyorum" diye haber vermeniz gerekir. Tutduğunuz taşı bir kural dışı hareketler...

Şah fendihi altında bir taş oynadı ya tehdidi engelleyecek yerde başka bir taş oynadı ya bir hamlesi geç alırdı ve şahını korumaya geçerek mümkünse opanırdı taşla me...

SATRANCI DÜZENLEYEN
Halit Altınsoy

5- 6- 7- 8- 9- 10- 11- 12-

şimaldağ - Bir beyin hasta-
lığı, 3- Bir oğl yemişi - İlave-
(Tersi) yabancısı dilde yağ,
petrol yağına, 4- Osmanlı
devletinin kuruluşu sırasın-
da akine dervişlere verilen
ad, 5- (Tersi) proteini, hay-
vansal besin maddesi -
Anlam - Müzikte bir nota,
(Tersi) "Bilincine çıkar, ne
olduğunu kavra" anlamında
bir emir - Alet, araç, 7-
Türkiye'de bir haber ajan-
sının kısa yazıtışı - Psikolojide bir tedavi yöntemi, 8- Sicaklık ölçme birimi - Sovyetler
Birliği'nde bir halk, 9- (Tersi) Marmara bölgesinde bir ilçemiz - İki nesnenin birbirin-
den uzaklığı, 10- (Tersi) içi hava yada uçuşu gazlarla doldurulmuş bir çocuk oyuncu-
ğu - Deniz hırsızı, deniz soyguncusu, 11- Amerikan ve İngiliz filmlerinde, filmi bitti-
ğini bildiren kelime - Meydan, geniş kavşak - çok renkli, 12- Elin içi - Delil, argument.

YUKARIDAN AŞAĞI: 1- Hint halkının İngiliz Emperyalizmine başkaldırışı sırasında
daha çok pasif direniş yöntemleri öneren, barışçı bir lider, 2- Yaradılıştan bozuk ve çir-
kin olan canlı - Havada bulunan bir gaz, 3- Ege Bölgesinde Gediz Ovasında eski bir
uygarlık merkezi - Toplumdaki en küçük insan birimi, 4- Osmanlı devletinin son
dönemlerinde 33 yıl tahtta kalmış, "Kızıl Sultan" diye anılan özgürlük düşmanı bir padi-
şah, 5- (Tersi) tatlız, tuzsuz, yağsız bir pirinç yemeği - Hollanda'nın trafik işareti - (Ters-
si) Harman kaldırırken çok işe yarayan bir çiftçi aleti, 6- Bir işi gönüllü yapan, para ka-
zanma amacı ile çalışmayan - Müzik notaları dizisinde altıncı nota, 7- Oğuz Destanına
göre Türklerle yü gösteren dişi kurt - Tarihte bir devlet, 8- Mahzur - Avrupa ülkelerinde
feodal beyler arasında bir rütbe, 9- Vücutta doğal olmayan çıkıntı - (Tersi) Belgi, slo-
gan, 10- Tunceli yöresinde bir kasaba - Erzurum yakınlarında, tarihi çok eskilere dayan-
an bir kasaba, 11- Yazım kaideleri (iki kelime), 12- Uluslararası Çalışma Örgütü'nün
kısa adı - Çoğul - Müzik, edebiyat, resim, sinema, tiyatro gibi dallan olan bir kültü-
rel etkinlik alanı.

GEÇEN SAYIDAKİ BULMACANIN ÇÖZÜMÜ:

SOLDAN SAĞA: 1- Şeyh Bedrettin, 2- Acalip - Ra - Orman, 3- Terk - Kal - Re, 4-
Avamkamarası, 5- Fidel Kastro - Ag, 6- Atatürk - Raml, 7- Maş - Tay, 8- La - Ksenefon,
9- İzak - Otlak - Rey, 10- İma - Kalafat.

YUKARIDAN AŞAĞI: 1- Şatafatlı - Ak, 2- Ecevit - Azize, 3- Yaradan - Aman, 4-
Hikmet - Akabe, 5- BP - Klüm - Ag, 6- Acrakok, 7- Dr - Makasar, 8- Rakas - Şellak,
9- Artı - Naş, 10- Dolar - Tekfur, 11- Dr - Soraf - Ale, 12- İm - Ayort, 13- Nar - Am - Ne-
Aç, 14- Nergis.

Bilmece

Aşağıdaki heceleri sadece birer kez kullanarak soruların karşılığı olan kelimeleri bulun-
uz. Bulacağınız kelimelerin başharfleri sırası ile okunduğunda Karl Marks'ın ünlü yapıtı-
nın adı çıkaracaktır.

- 1- Fransızların ağır hapis cezasına çar-
ptırdıkları mahkumları, gönderdikleri bir
Okyanus adasında mahkumların insan-
lık dışı yaşamlarını çarpıcı bir dille anla-
tan ünlü roman.
- 2- Kadın egemenliğine dayanan toplum
biçimlerine verilen ad
- 3- İşgücünü satarak geçimini sağlayan ve
işgücünden başka hiçbir mülkü olmayan
sınıfın uluslararası adı
- 4- Ünlü ozanlar, ressamlar yetiştiren

- 1- Dante, Leonardo da Vinci, Rafael, Gram-
sci gibi ünlü düşünürler, sanatçılar yetiştir-
melerinin övündüğü, Mussolini gibi bir
faşistın utancını taşıyan bir Akdeniz ül-
kesi.
- 2- Araya para karıştırmadan yapılan alış-
veriş
- 3- Kapitalistlerin işçilerden elde ettiği
- 4- Kuzey Avrupa'da uzun boylu, mavi
gözli bir ırk

A - AR - BEK - DE - ER - GER - I - KAS - KE - LA - LE - PON - PRO - TA - TAL - TAR -

şa bu hamleleri kaldırır ve şahını korumaya -eğer mümkünse oynadığı taşı- me-
bur tutulur. Bundan dolayı hiçbir oyunda şah doğrudan doğruya alınmaz.

Rok

Rok, hiç hamle yapmamış Şah ve Kale'ye bütün oyunda bir kez tanınmış bir ayrı-
calıktır. Bunun için Şah ve Kale'nin arasında başka bir taş bulunmaması, Şah ve
Kale'nin daha önce hiç oynamamış olması. Şah'a bir düşman taşın "Kış" deme-
mesi, Şah'ın geçeceği alanın düşman ateşi altında olmaması gereklidir. Rok işlemi
vezir kanadında yapılırsa **ROK** (Notasyonda işareti:0-0-0), Şah kanadında yapılar-
sa **KÜÇÜK ROK** (Notasyonda işareti:0-0-0) adını alır.

Konum: 1'i dikkatle izlerseniz, Şah'larla Kale'lerin arasının boş olduklarını yani her
iki tarafın rok yapmağa hazır bulunduğunu görürsünüz. Önce **BÜYÜK ROK** yapalım:
Notasyonda bu yazılım hamlemini yapmadan önce:
1.0-0-0 0-0-0

Bunun anlamı şudur: Her iki taraf da Büyük Rok yapmışlar. Nasıl? Bu sorunun
yanıtını şekil 2'yi inceleyerek öğrenebiliriz. Beyaz Şah (e 1) karesinden kalkarak
(e 1) karesine giderken, Beyaz Kale'de (a 1) karesinden (d 1) karesine atılmış.
Aynı durum siyahlarda da olmuş. Rok yaparken bir elimizle şah, öbür elimizle de
Kale'yi tutarak aynı zamanda ikisini gidecekleri yere koyarız.

Şekil 3'deki durumu önce yazalım:
1.0-0-0 0-0

Önce beyaz, sonra siyah **KÜÇÜK ROK** yapmışlar, (e 1) karesindeki Beyaz Şah
(g 1) karesine, (h 1) karesindeki beyaz Kale'de (f 1) karesine aynı anda oynamış. Aynı
şeyi siyahlar da yapmış.

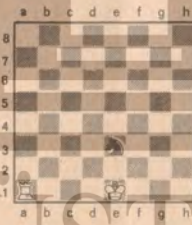
Şekil 4'de Büyük Rok'a hazırlanan beyaz Şah, (d 1) karesi siyah At'ın ayağı olduğun-
dan amacına ulaşamıyor.

Şekil-1

Şekil-2

Şekil-3

Şekil-4

Açıkbaş dayanamamış.
-Kadın ağıllar, demiş, Evren baş balıktan
bu kadar iyi mi anlar?
Yaver omuz silkiş;
-Yoo, demiş, balıktan anlamaz ama bi-
zin paşanın dediği dediktir...

İşçi

Düşman bir sınıfın adı olup son derece
tehlikeli olduklarından her an tepelerin-
de demir yumruğun bulundurulması ge-
rekir. Ancak bu demir yumruğu kadife
edilvenle sarmakta büyük yarar vardır.

MEMUR

Tapu daireesinde filan çalışan cinstense
iki yakasın bir araya getirilmemesi, örgüt-
lenmelerine, sendikalaşmalarına asla
olanak tanınmamasında "mili" yararlar
olan; ancak general menar cinsinden
olanların parlamentoyu dağıtıp iktidara
zorba el koymasında on yılda bir bü-
yük "mili" yararlar bulunan kişiler.

PARTİ

Kokteyl parti, garden parti, kumar parti-
si, içki partisi, seks partisi gibi olanların-
da herhangi bir sakınca bulunmayıp, "si-
yasi parti" biçiminde ortaya çıkırlarının
ancak ve ancak sıkı sıkı denetim altında
bulundurulmaları gereken kuruluş ve
topluluklar.

DEMOKRASİ

(Cunta sözlüğünde bu sayfa atlanmış ol-
duğundan herhangi bir bilgi elde edi-
lememiştir)

KÜRT

Türk sözcüğünün Doğu Anadolu bölge-
sindeki cahil halkın dili dönmediginden
dolayı biçim veremiyiş biçimi olup bir
başka anlam vermeye kalkışanların hepsi
"bölücülük" suçundan ya askeri cezave-
lerinde yok edilirler yada idama mahkum
edilirler.

ATATÜRKÇÜLÜK

Geçmişteki anlamında var olan zararlı
tutum yarılar atılarak elde edilmiş bir
"ideoloji" olup, onun dışındaki hiç bir
dünya görüşünün yurt içinde (ve ah bir
mümkün olsa yurtdışında) var olmasına
izin verilmemesi gerekir.

Şenliğin belgisi: Barış için, sağa karşı, çalışma hakkı ve uluslararası dayanışma için!

Dortmund'da düzenlenen Gençlik Festivali'ni 200 bin kişi izledi

- "Gençlik Festivali 83"ü SDAJ ve MSB-Spartakus birlikte düzenledi ve 65 ülkeden 90 delegasyon katıldı
- Festivalde FIDEF, DIB-FAK, GERÇEK, KOMKAR, KKDK, KÜRT HALKEVLERİ, İŞÇİ GERÇEĞİ, SERXEBUN ve KOÇ-KAK birer masa açtı.
- Festivalde 1000'in üzerinde sanatçı altı büyük salonda sanat gösterilerinde bulundu

Gençlik Şenliği, Federal Almanya'daki yerli ve yabancı tüm gençlerin ilgi odağı oldu

"Gençlik Festivali 83", 22-23 Mayıs günlerinde Dortmund Westfalenhalle ve çevresinde 200 binin üzerinde genç katılımıyla yapıldı. 1978 yılından bu yana geleneksel olarak iki yılda bir düzenlenen gençlik festivali, Sosyalist Alman İşçi Gençliği SDAJ ve Marksist Öğrenci-

ler Birliği MBS-Spartakus tarafından düzenleniyor.

"Barış için, sağa karşı, çalışma hakkı ve uluslararası dayanışma için gençlik festivali" belgisi altında gerçekleştirilen bu büyük eyleme 65 ülkeden 90 delegasyon

katıldı. Konuklar arasında, Dünya Barış Konseyi Başkanı Ramesh Chandra, Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu Genel Başkanvekili Walid Masri, Filistin Kurtuluş Örgütü Kızılay'ın yöneticisi Dr. Fathi Arafat, Güney Afrika'dan, Afrika Ulusal Konseyi-AMC Birleşmiş Milletler delegesi John Makhatini, ABD Barış hareketinden Elena Gast, Sovyetler Birliği Yergazi-Boru hattı "Druschba"nın yapımcılarından Nicolai Jegorov, Nicaragua Sandinist Gençlik Merkezi Komitesi üyesi Marriessa Olivares Morales vardı.

Türkiye İlerici Yurtsever Gençliği Festivali'de İlerici Gençler Derneği-IGD tarafından temsil edildi. IGD Genel Başkanı Ahmet Muhtar Sökücü ve IGD Dişlişiler Müdürü Cüneyt Başbuğ "Enternasyönel Salon"da IGD için ayrılan köşede gençlik askerleşme, diktatörlük koşullarında Türkiye İlerici gençliğinin savaşımı üzerine ziyaretçilere bilgi verdiler, soruları yanıtladılar ve tartışmalara katıldılar. IGD köşesi, Türkiye gençliğinin savaşımı anlatan broşürleri, duvar gazeteleri ile süslenmişti. Duvarda Türkiye'de ille-

yelpazesi bu yılki Festivalde masa açmışlardı. Bunların arasında FIDEF, DIB-FAK, GERÇEK, KOMKAR, KKDK, KÜRT HALKEVLERİ, İŞÇİ GERÇEĞİ, SERXEBUN, KOÇ-KAK vardı. Dostluk salonunda 30 metre bir alana kurulan "Cafe Bosporus" salonunda en fazla ilgi çeken yer oldu. Genç bir enformasyon masasının da bulunduğu "Cafe Bosporus"da FIDEF yöneticileri ziyaretçilerin Federal Almanya'daki Türkiyeli göçmen işçilerin sorunları ve Türkiye'deki gelişmeler konusundaki sorularını yanıtladılar, masalarda kendilğinden gelişen tartışmalara katıldılar.

Festivalde 1000'in üzerinde sanatçı 6 büyük salonun sahnelerinde, salonların çevresinde açıkta kurulan sahnelerde sanat gösterilerinde bulundular.

Yunanlı sanatçı Maria Farantouri ve Türkiyeli sanatçı Zülfü Livanelli'nin birlikte "Dostluk Salonu"nda ilk gün verdikleri, Yunan, Türk ve Alman halklarının dostluğunu simgeleyen konser büyük ilgi uyandırdı. Bunun yanı sıra Sümeyra halk türkülerini de salonda memleket havası estirdi. Federal Almanya'da yaşayan Türkiyeli gençlerin oluşturduğu "Kobra"

HDF'nin 6. Kurultayı Duisburg'da toplandı

Türkiye Halkçı Devrimci Federasyonu HDF'nin 6. Kurultayı 28-29 Mayıs günlerinde Federal Almanya'nın Duisburg kentinde toplandı. Kurultay'a 3'ü Federal Almanya dışından olmak üzere HDF'ye bağlı 28 örgütün 75 delegesi katıldı. Salonda 10 kişi de konuk olarak bulunuyordu.

Kurultay'ın ele aldığı konuların başında yabancı düşmanlığı ve Kohl hükümetinin yabancılar politikası geliyordu. Kurultay, Federal Almanya hükümetinin yabancılar yasasını yapmayı düşündüğü değişiklikleri protesto etti ve HDF'nin bu konuda görüşlerini ortaya koydu. Kurultay, Alman vatandaşlığına geçişin kolaylaştırılmasını, Federal Almanya ve Türkiye arasında çift vatandaşlık anlaşmasının derhal yapılmasını ve Federal Almanya'daki yabancı işçilerin burada göçmen işçiler haline gelme durumları gözönüne alınarak mevcut yabancılar yasasının kaldırılarak yerine "Yerleşme Hakkı" yasasının çıkartılmasını istedi ve büyüyen yabancı düşmanlığına karşı da "yerli-yabancı herkesin eşit hakları" tanımını istemini ileri sürdü.

Kurultay'ın ikinci bölümünde Türkiye'deki siyasal gelişmeleri ve yeni kurulmakta olan partiler sorunu ele alındı. Bu konuda kabul edilen karar tasarılarında, CHP'nin kapatılması olmasının bu partinin halkçı-devrimci ilkelerini ortadan kaldırmayacağı belirtilerek şöyle dendi:

"Günümüzde Türkiye halkının demokrasi özlemi büyüktür. Halkımız bu özlemine partiler aracılığıyla dile getirmek hakkına sahip olmalıdır. Hfde, Türkiye'deki demokratik sol düşüncenin ve güçlerin etkili koşullarında da gözden uzak tutmadan dayanışma içinde olacaktır. Hfde, ülkemizde demokrasinin tüm gereklilikleriyle kazanılmasını amaç olarak öngören, emekçi halkı, dayanışma, onurla bütünleşen, gelişmeye çalışan yarıllardan ders alarak ve demokratik sol, sınıfsal, ideolojik, bölgesel olarak"

İZLENİMLER

Atakan YORULMAZ

Festivalin doruk noktasını ilk günün akşamı düzenlenen "Barış Gece-si" simgeliyordu. 20 bin kişilik Westfalenhalle tabakasına doluydu. Tüm dünyadan gelen konuklar, 94 ülkenin delegasyonu izleyenlere selamları, tepkileri, coşku konuların savaşımına olan saygısı, anlayışı ve dayanışmayı simgeliyordu. Bu özellikle ABD emperyalizmi tarafından tehdit edilen halklar, El Salvador, Nikaragua, Kuba, Sovyetler Birliği, Türkiye, ABD ve Vietnam delegeleri selamların hissediliyordu.

Ardından sanatçı Fasia, barış şarkıları söylüyor. Ona üniformalarını giymiş barış savaşçıları Alman askerleri eşlik ediyorlardı. Tankçı bir asker kışalarının bir bölümünü nasıl "atom silahlarından arındırılmış bölge" ilan ettiklerini anlatıyor ve ardından "ceza" olarak başka bir kıyıda "sığın-gün" göndermesini "bu bana yeni bir atom silahlarından arındırılmış bölge yaratmak için çalışma olanağı verdi" olarak yorumluyordu.

Sanatçı Franz Josef Degenhardt "30 Yıl Sonra Stalingrad" adlı parçayı söylüyor. O sahneden immeden genç bir Komсомol üyesi N. Jegorov yergazi boru hattının kendi ülkesi ve komşu halkların çıkarları için nasıl inşa edildiğini anlatıyor. Essen Bertold Brecht Korosu, Brecht-

gorow yergazi boru hattının kendi ülkesi ve komşu halkların çıkarları için nasıl inşa edildiğini anlatıyor. Essen Bertold Brecht Korusu, Brecht'ten marşlar söylüyor.

Ardından Hiroşima atom katliamından 16 yaşındayken sağ olarak kurtulup da izlerini hala vücudunda taşıyan Bayan Subito alıyor sözü ve "insanlık yeni bir atom savaşından sonra yok olacaktır" diyerek bitiriyor sözlerini.

SDAJ Genel Başkanı Stürmann kapatıyor geceyi: "Birlikte olursak başarırız. Gücümüz ortak çalışmamızdadır. Binlerce konu hakkında hangi görüşü taşıyor olursak olalım, bir konuda görüşümüz aynıdır: ABD roketlerine hayır!"

Spor haberleri

KARLSRUHE

Karlsruhe Linkenheim çevresinde düzenlenen bahar futbol turnuvası geçtiğimiz hafta sonunda tamamlandı. Turnuvarın birinciliğini yaptığı bütün maçları kazanan Şimşekspor alırken, Emektarlar ikinci ve Umutsport da üçüncü oldu.

NEUKÖLLN

Neukölln'lü Gençlik Evleri'nin düzenlediği futbol turnuvası 28 Mayıs tarihin de yapıldı. Turnuva akşamı düzenlenen gecede ise, gençliğin çeşitli sorunları tartışıldı ve gece folklor ve saz ekiplerinin katıldığı kültür programıyla son buldu.

RECKLINGHAUSEN

Recklinghausen'de aralarında çeşitli spor takımları, gençlik, iyatı ve müzik gruplarının bulunduğu kuruluşlar tarafından 11 Haziran 1983 tarihinde "bedelli askerlik" ile ilgili bir toplantı düzenlendi. Gazetelerin, radyo, televizyon ve Essen-Baskonsolusluğu'nun da davet edildiği toplantıda, askerlik bedelinin indirilmesi konusunda işleme ve konuyla ilgili olarak fikir alış-veriş yapıldı.

Toplantıyı düzenleyen kuruluşlar arasında, Herten Voleybol takımı, Herten Gençler Grubu, Hochlamark Futbol Takımı, Recklinghausen Orkestra Grubu, Herten Futbol Takımı, Datteln Gençler Tiyatro Grubu, Recklinghausen Gençler Birliği Futbol Takımı bulunmaktadır.

Avustralya'daki ilericilere "yurda dön" çağrısı yapıldı

● Yurda dön çağrısı yapılanlar arasında Avustralya Demokratik Türk Dernekleri Başkanı Ü. Baran, yöneticilerden Ü. Onay ve A. Baran da var

Aralarında N.S.W Demokratik Türk Dernekleri Başkanı Ü. Baran, Başkan Yardımcısı Ü. Onay ve Sekreter A. Baran'ın da bulunduğu 13 ileriye, Türkiye'deki cunta yönetimi yurda dön çağrısı yaptı. Cunta yönetiminin yurda dön çağrısında bulunduğu 13 kişinin 10 yılı aşkın bir süredir Avustralya'da ikamet etmeleri ve hepsinin de Avustralya uyruklu olmaları nedeniyle olay siyasi bir skandal olarak nitelendirildi.

Olay, Avustralya kamuoyu, Hükümet, basın, radyo ve T.V. tarafından tepkiyle karşılanırken, konu Avustralya Federal Meclisi'nde ve Bakanlar Kurulu'nda görüldü. Hükümet adına bir açıklama yapılmıyken İçişleri Bakanı ve Etnik İşler Bakanı S. West olayı kınayarak, "Avustralya Türk toplumu nunun üyelerini, kendileri istemediği takdirde Türk hükümeti tarafından Türkiye'ye dönmeye zorlanamayacakları" belirterek, "bunların tümünün Avustralya'nın koruyuculuğu altında olduğunu" söyledi.

Kendisine 'yurda dön' çağrısı yapılan NSW Demokratik Türk Dernekleri Federasyonu Başkanı Ü. Baran, basına yaptığı açıklamada, "Cunta hukuka zerre kadar saygılı ise, buyursunlar Uluslararası İnsan Hakları Mahkemesi'nde birlikte yargılanalım." demiştir.

Avustralya basınının, ileri kamuoyu
nun ve hükümetin sert tepkisi ile karşı
karşıya kalan Türkiye Büyükelçisi Faruk

minim alınmıştı. Duvarda Türkiye'de illegal olarak yayınlanan gençlik gazetesi ILERİ sergileniyordu.

Strasbourg'da STİD'in 10. Kurultayı toplandı

Strasbourg Türkiye İlgiler Derneği'nin 10. Genel Kurulu 21 Mayıs Cumartesi günü toplandı. Yüze yakın deleg ve konukun izlediği genel kurul toplantısında DİSK Yürütme Kurulu üyesi **Kemal Döşal**, Gazetemiz yazı kurulu üyesi **Aydın Engin** ve İGD yöneticilerinden **Mehmet Boz** da birer konuşma yaptılar.

Kısa adı STİD olan Strasbourg Türkiye İşçiler Derneği'nin Genel Kurulu'na gelen çok sayıda mesaj arasında "*Sağlık nedenleri*" yüzünden toplantıya katılamayan ve halen Strasbourg Üniversitesi'nde öğretim üyeliği yapan Profesör *Servet Tanilli*'nin mesajı tüm delegelere ve çalışan alkışlarla selamlandı.

Genel Kurul, "Barış savaşımını yükseltelim", "Türkiye demokrasi güçleriyle dayanışmayı örgütleyelim" ve "Daha güçlü bir STİD için ileri" başlıklarını taşıyan üç karar tasarısını da oybirliği ile kabul etti.

Soğ olarak yeni yönetim organlarının seçimine geçildi. Aralarında bir önceki dönemin başkanı **Hasan Dikiç**'nin de yer aldığı aday listesi tüm delegelerce oybirliği ile kabul edildi.

Türkiyeli gençlerin oluşturduğu "Kobra" adlı grup yerli ve yabancı gençliği gece nin geç saatlerine kadar coşturdu.

"Gençlik Festivali 83'ün sonunda MSB-Spartakus, SDAJ ve DDGF'nin ortak çağrısında, 'Brecht'in dediği gibi suçlu, tüm insanlık yasalarını ayaklar altına alan emperyalizmdir. Biz emperyalizm insanlığa, özgürlüklere ve barışa karşı işlediği suçlardan ötürü yargılıyoruz" denildi.

Batı Berlin'de Türk Merkezi Nazım Hikmet gecesi düzenledi

27 Mayıs 1983 akşamı Batı Berlin'de Türk Merkezi'nin düzenlediği Nazım Hikmet gecesi 200'ün üstünde katılım oldu. Batı Berlin'in ünlü tiyatro sanatçılarından Peggy Lucas, C. Oesterlein, E. Schwarz ve H. Theobald'ın Nazım'ın şiirlerini Almanca okudukları toplantı ilgiyle izlendi.

Mettman kentinde uluslararası bir dostluk senliği düzenlendi

Düsseldorf'a 15 kilometre uzaklıktaki Mettmann kasabasında "Baş ve Destluk" belgisi altında uluslararası bir şenlik düzenleni. Alman, İtalyan, Yugoslav, Türk ve Yunanlılar ortaklaşa düzenlenen şenlik 11 Haziran günü saat 10.00'den itibaren Mettmann, Jubileumplatz'da başlayacak ve geçeyinsine kadar sürecek. Çocuklar için eğlence programının da yer aldığı şenlikte dans, folklor, spor etkinlikleri de var. Şenlik sonunda 5 Haziran Pazar günü başlayıp 12 Haziran gününe kadar sürecekt olan bir dizi eğlence ve kültürel etkinliğin bir bölümü

Bu amaçla hazırlanan program broşüründe sözkonusu etkinliklere 5000 dola

Yahudistardan ders alan ve demokrasinin solcu, sürekli geliştiren hareketlerle gönül birliği içinde olacaktır."

Kurultay sonunda yapılan seçimlerde, Ethem Eke tekrar Genel Başkanlığa getirilirken, Ercan Karakaş, Ahmet Temel, Aydın Katurcı, Hadi Orman ve Remzi Yazgan da örgütün yeni dönem yöneticileri olarak seçildiler.